

dpm

drámapedagógiai magazin

a Magyar Drámapedagógiai Társaság periodikája

62. szám

Pemetefű: Ének a kőszívű királyról

Szegedi Jerney János Általános Iskola, Szeged

Pilinszky János művét átdolgozta a csoportvezető-rendező: Lovai Ágota

Csosziboszik: Félelmeink

Veszprémi Cholnoky Jenő Általános Iskola, Veszprém

Csoportvezető-rendező: Neuburger Éva, Szegényné Kondor Csilla

Kaposi Máté Gergely felvételei (Szeged, 2019. június 7-8.)

A szerkesztőség postacíme:

1022 Budapest, Marczibányi tér 5/A
telefon: (70) 3353959
honlap: www.drama.hu
e-mail: drama@drama.hu

Kaposi László (felelős szerkesztő)

telefon: (28) 748564
e-mail: kaposi@drama.hu

Felelős kiadó: az MDPT elnöke

Borító: Hevesi Andrea

Támogató:

A Drámapedagógiai Magazin
megjelenését a Nemzeti Kulturális Alap
támogatja

Számlaszámunk, amelyre az érdeklődők befizethetik az éves tagdíjat és a DPM megrendelési összegét: 11701004-20065946

Nyomdai munkák:
ABAKUSZ Vállalkozás

TARTALOM

A felelős szerkesztő jegyzete (KL) 2

XXVIII. Weöres Sándor Országos Gyermekszínházi Találkozó és Fesztivál

MEGYEI BEMUTATÓK 4

Jász-Nagykun-Szolnok megye (*Dolmány Mária*), Baranya megye (*Szivák-Tóth Viktor*), Somogy megye (*Ákli Krisztián*), Békés megye (*Nyári Arnold*), Budapest I. (*Somogyi Tamás*), Tolna és Vas megye (*Tóth Zsuzsanna*), Fejér megye (*Herczeg Dia, Meleg Gábor*), Bács-Kiskun megye (*Pap Gábor*), Budapest II. (*Farkas Atilla*), Győr-Moson-Sopron megye (*Tóth Szilvia, Meleg Gábor*), Heves megye (*Lázár Péter, Egervári György*), Szabolcs-Szatmár-Bereg megye (*Dolmány Mária*), Budapest IV. és Pest megye I. (*Pass Andrea, Egervári György*), Hajdú-Bihar megye (*Dolmány Mária*), Borsod-Abaúj-Zemplén megye (*Láposi Terka*), Komárom-Esztergom megye (*Dolmány Mária*), Zala megye (*Lázár Péter és Somogyi Tamás*), Csongrád megye (*Pap Gábor*), Veszprém megye (*Dolmány Mária*), Nógrád megye (*Meleg Gábor*), Pest megye II. (*Patonay Anita*), Budapest III. (*Dolmány Mária*)

REGIONÁLIS BEMUTATÓK 35

Szarvasi regionális találkozó (*Ákli Krisztián*) 35
Dombóvár és Kisvárdai üregyén (*Tölgyfa Gergely*) 37
Keszthelyi regionális találkozóról (*Meleg Gábor*) 38
Balassagyarmati regionális – résztvevők 39
A budapesti regionális találkozóról (*Pap Gábor*) 40
XII. Bácsfeketehegyi Gyermekszínházi Műhelytalálkozó (*Kaposi László*) 43

ORSZÁGOS FESZTIVÁL (Szeged) 45

Gyermekszínházi körkép Szegeden (*Körömi Gábor*) 45
A résztvevő csoportok jegyzéke 49
Minden megvan (*Perényi Balázs*) 50
Játék mint világnézet (*Pass Andrea*) 55
A szegedi Weöresről háromszor (*Jászay Tamás, Czabala Zsófia, Kádár Krisztina, Bálint Zsófia*) 56
WSO 2019 – diákzsűri (*Tölgyfa Gergely*) 59

A címlapon: TURBÓ CSIGA: *A Nap leánya* (Siófoki Beszédes József Általános Iskola, Siófok), rendező: Takács Tünde
Kaposi Máté Gergely felvétele (Szeged, 2019. június 7.)

A hátulapon: PALICSI SZÍNHÁZSZÓ GRUND – NAGYOK: *Rómeó és Júlia* (Palicsi Magyar Művelődési Egyesület és Miroslav Antić Általános Iskola, Palics, Szerbia), rendező: Kalmár Zsuzsa
Kaposi Máté Gergely felvétele (Szeged, 2019. június 7.)

A felelős szerkesztő jegyzete

A szerkesztői munka része a kérés, kéregetés... Zsűritagjainktól régtől fogva kérjük, hogy írjanak beszámolót a látott találkozókról: ki mástól kérhetnénk ezt? És gyakori, hogy erre semmilyen anyagi ellenszolgáltatást nem tudunk adni (nem mintha a zsűrizéssel magával túl lennének fizetve). Ebben az évben sok kollégát sikerült rábeszélni arra, hogy ne hagyja veszni a megyei találkozókról őrzött emlékeit, írja le azokat. Annyira, hogy nem férünk el a DPM A4-es méretű, és többnyire 36 oldal + 4 oldal borító terjedelmű számában. A megyeiek teljessége mellett a regionális bemutatók ismertetésével nem minden esetben, de az országos fesztivál tapasztalatainak taglalásával azért ismét odatettük magunkat. Terjedelmileg is...

A kitűnően sikerült, a résztvevőknek erős élményt adó 2018-as debreceni Weöres Sándor Országos Gyermekszínjátszó Fesztivál után sem hagyott nyugodni (kollégáim nyugtató szándéka ellenére sem) az a visszatérő gondolat, miszerint a felmenő rendszer harmadik lépcsőjében a befektetett rengeteg emberi energiával és a jelentős (pontosabban fogalmazok: egyesületünk anyagi erejét messze meghaladó mértékű) pénzügyi ráfordítással nem áll arányban az országos fesztivál kulturális súlya és szakmai hozadéka.

Elismerem, kissé szélsőségesre hangolt a következő megfogalmazás: a gyermekszínjátszás apropóján a kevesek minőségi kulturális jutalomprogramját szervezzük: aki bejutott az országosra, annak kiváló programot. Az adott esztendő anyagi lehetőségeitől függően két vagy három napig azzal foglalkozhat 5-600 ember (a résztvevők nagy többsége természetesen gyermekszínjátszó), amivel egyébként is szívesen: szerepelhetnek, vagyis megmutathatják az érdeklődőknek a saját remek előadásukat és megnézhetik mások hasonló színvonalú munkáját. (Persze, napjainkban azért ez sem semmi.) Mindez *szakmailag* is fontos a gyerekeknek (igen, nekik!): a többiek tükröt tartanak számukra a munkájukkal, de még a létükkel is. És minden közösen látott előadás fontos hivatkozási alap lehet a későbbiekben a csoportok munkájában. Aztán ott van a drámapedagógia, gyermekszínjátszás kapcsán gyakran emlegetett *találkozás* lehetősége: ebben sem utolsó, amit hozhat egy-egy fesztivál. Természetesen a látottak a felnőtteknek is jelentős ösztönzést adhatnak. Közülük kiemelten fontosak számunkra a csoportvezető-rendezők, nekik elgondolkodtató példákat, vagy éppen megerősítőket hozhat a fesztivál. Megingat vagy megerősít. Akármelyiket is teszi, mindenképpen igaz, hogy kitűnő alkalom a begyűjtésre, lehet töltekezni a jövő évre. Mint egy jobbféle szakmai tanulmányút.

És mielőtt visszamenőleges hatállyal meggyőzőm magam, hogy milyen jó ez, elmondom, hogy mi is a problémám igazából. Az eddigiekkel együtt végig ott van és mindenre rávetül *az igazágtalanság árnyéka*. A végén a keveseknek (a „legjobbakkak”, vagyis azoknak, akiknek abban az évben amúgy is jól megy) több lehetőséget biztosítunk, rájuk több pénzt költünk, mint az összes addigi szintre, a megyei és regionális bemutatók hosszú sorára együtt. Vajon az a támogatás, amit meg *lehet* szerezni (minden évben meg *kell* szerezni, soha nem adják alanyi jogon, és ebben tökéletesen mindegy, hogy ki van hatalmon, miféle kormány – ki érti, hogy miért) úgy hasznosul-e a legjobban, ha a felmenő rendszer legvégén, a harmadik lépcsőben költjük el, egyetlen rendezvényre, és nem az időben hosszabb folyamatokra, és nem a többségre?

Nehezen (ha egyáltalán) megválaszolható kérdés. És az is hasonló fajsúlyú kérdés, hogy adnának-e egyáltalán támogatást a működésre, a működtetésre, vagy csak fesztiválra? A *fesztivál* mint rendezvényforma általában és esetünkben konkrétan is ismert, minden kulturális irányító, pénzügyi döntéshozó el tudja helyezni, kötni tudja addigi (saját) élményeihez és ismereteihez, így hát erre még többnyire lehet támogatást szerezni. De elképzelhető, hogy magára a folyamatra (és nem pedig egy „végső” fázisra) nem kapnánk még ennyit sem. Igen, az egész mögött ott van a hagyomány, a magyarországi kultúrafinanszírozási gyakorlat, amin aztán végképp nem könnyű átlépni, és ami jobban kedveli a fesztiválszervezést, az egyszeri, látványos, jól felmutatható eseményt, mint a folyamatot. Az utóbbi – ki ne tudná – százszor fontosabb, de nehezen állítható a mindenkori sikerpropaganda szolgálatába, a felmenő rendszer három lépcsőjének bármelyikén is nézzük.

Igen, ez itt a felmenő rendszer, a továbbjutás megörökölt (egyések szerint szovjet mintájú) hagyománya és ezerszer (a DPM-ben is) elővett kérdésköre...

Ebben az esztendőben azzal próbálkoztunk, hogy kisebb méretű országos fesztivált szervezzünk: kevesebb lesz ott töltött éjszaka, alacsonyabb a résztvevő gyerekek száma, ezzel a felnőttek is. És akkor majd több minőségi idő jut egy-egy előadásra, lehet „szakmázni”. A szándék megvolt, de ahhoz, hogy el is induljunk ebbe az irányba, erős ösztönzést jelentett, hogy a befogadó város – Szeged – az Agóra remek infrastrukturális és kitűnő személyi feltételeinek díjtalan biztosításán kívül egy fillér anyagi támogatást sem adott. A *nincs* nagy úr: kiesik az a helyi támogatás, ami másutt megvan, ez önmagában is jelentős késztetés volt arra, hogy szűkebbre vegyük a méreteket, hogy visszafogjunk mindent, ami vinné kifelé azt a pénzt, ami még be sem jött. Amiről még az

sem tudható, hogy bejön-e egyáltalán. Amikor belekezdünk az országos találkozó és fesztivál szervezésébe, akkor rendre azt a pénzt költjük, ami nem is biztos, hogy lesz, illetve aminél csak az biztos, hogy nálunk még nincs, többnyire még ígéret szintjén sincs. (Vagy csak úgy.) És ez a pénz gyakran hónapokkal az országos fesztivál után sincs nálunk: az utóbbi években a 8-11 hónap közötti késés volt a jellemző. Addig hitelezünk valakinek/valaminek – például okáért az államnak.

Egy megjegyzés az anyagiak kapcsán, csak a tárgyszerűség végett: ebben az évben a megyei és a regionális bemutatók jelentős részében a Magyar Drámapedagógiai Társaság fizette a zsűrit. Az előző években ez nem így volt: a helyi szervezők rendre pályáztak a zsűrizés költségeire is. Idén partnereink egy része vagy nem tudott pályázni, vagy nem kapott támogatást. Befogadóként a helyet biztosították, de a többit már nem. Mindehhez a csoportok által befizetett regisztrációs díj nem nyújtott elegendő fedezetet.

Vissza az országos fesztiválhoz: sajnálatos módon nem tudtunk elég óvatosak lenni. A regionális találkozók zsűritagjai annyi előadást javasoltak meghívásra, hogy abból másfél fesztivál is kijött volna. (Megjegyzés: az utóbbi években az országos fesztivál alapján csak jót lehet mondani a válogatók munkájáról, mert sok jó előadás került oda. Vagy ha mégsem az előzsűrin múltott, akkor nagyon magas lehet az átlagszínvonal, amennyiben az esetleges tévedésekkel együtt mégis ilyen jó a fesztivál mezőnye. Persze, egyéni kifogások bármikor lehetnek a zsűri ellen: ezek tárgya főleg az szokott lenni, hogy „nem jól dolgozik a zsűri, mert nem az én csoportom jutott tovább”).

Szűkebb létszámnál (kb. fele, mint a tavalyi) meghúztuk a határt. Voltak sorbanálló csoportok, melyek csak azért nem kaptak első körben meghívást, mert nem volt elég szálláshely. Aztán az is lett. (Kitérő: ennyi rosszat régen mondtak a résztvevők a kollégiumi szálláshelyekről, mint Szegeden. Gyors és rugalmas ügyintézés a szállásoknál, de a kollégiumok lelakottak, annyira – kaptuk a visszajelzéseket –, hogy ilyen körülmények közé nem kellene gyerekeket vinni. És akkor hadd tegyük hozzá: ezek a jobb kollégiumok voltak, mert a várost kiválóan ismerő szegedi kollégáink eleve ezen szempont alapján zártak ki több intézményt: „oda gyereket nem viszünk”. Abba nem is akarunk most belegondolni, hogy vannak gyerekek, akik egész évben ott laknak...)

És elindultunk létszámban felfelé. Régi tapasztalat, hogy hiába számoljuk meg a résztvevőket egy regionális találkozón, továbbjutás esetén valamiféle burjánzás indul be, és ez a létszám mindig, napról napra magasabb lesz. És nem csak a csoportkísérők miatt (azok miatt is). De ezzel a különös jelenséggel együtt sikerült még két nagyobb létszámú alsós csoportot is meghívni: nélkülük szegényebb lett volna az idei fesztivál. Valahol ott állt meg a növekedés, hogy a létszámunk negyedével lett alacsonyabb a tavalyinál... Pénz pedig az ablakban.

Az előző évek gyakorlatának megfelelően sikerült képviseltetni a határon túli magyar lakta területeket is. Ebben a legnagyobb nehézséget idén a szlovákiai helyzet jelentette. Kb. 5 évvel ezelőtt még kialakult gyakorlata volt annak, hogy munkatársaink megtekinthették a szlovákiai magyar fesztivál, a Duna Menti Tavasz (DMT) mindegyik területi bemutatóját. Így az előzsűrizés tapasztalatait összegezve nem volt nehéz meghívni egy vagy két csoportot. Ennek az alapjait (anyagiak, persze) közösen álltuk, avagy olyan alapon, hogy kinek mikor volt éppen pénze. Aztán az MDPT felé elmaradtak a meghívások, nem jöttek információk sem. Tudtunk arról, hogy néha megy valaki Magyarországról (függetlenül tőlünk, bár ez önmagában nem baj), de ezek a kollégák sem láttak mindent, csak a területi bemutatók egy részét, esetenként töredékét. Idén eljutottunk oda, hogy egyetlen találkozót látott egyik jeles, ismert kollégánk. A többiről a szlovákiai csoportvezetőket kérdeztük: szerencsénkre segítőkészséget és együttműködési szándékot találtunk. Mivel a szlovákiai országos bemutató időpontja hagyományosan nagyon közel esik a magyarországihoz, a felvidéki csoport meghívásában az sem segítene, ha Dunaszerdahelyre, a DMT záró eseményére küldenénk képviselőt.

A romániai helyzet számunkra régtől fogva átláthatatlan, kezelhetetlen. A nagy távolságok jelentős akadályt képeznek az ügyben, hogy az azonos területen dolgozók megtalálják egymást, netalántán összefogjanak. Biztos támpont Nagyvárad, Rusz Csilla és környezetének munkája. Egy-két csoportról tudunk még, akik egyes években bejelentkeztek a WSO-ra, de ebben nincs előrelépés, nincs lényegi változás. A Muravidék magyar csoportjainak száma annyira alacsony, hogy ha valamelyikük indulni akar a WSO-n, akkor ezt a legegyszerűbben azzal teheti meg, hogy átjön a hozzá legközelebb eső, vagy időpontban a leginkább megfelelő megyei bemutatóra (ez fellépési lehetőséget is jelent nekik, ami nem utolsó szempont). Ez kialakult, bevált gyakorlat. Kárpátjáról jó néhány éve nem jön már csoport... Burgenlandból soha nem volt magyar vendégcsoportunk. A Vajdaság az a határon túli terület, ahol az utóbbi időkben a legjobb irányba mozdult minden: erről részletesen írunk lapunk 43. oldalán. Bárcsak mindenhol hasonló helyzetben lennénk!

XXVIII. Weöres Sándor Országos Gyermekszínjátszó Találkozó és Fesztivál

MEGYEI BEMUTATÓK

Jász-Nagykun-Szolnok megyei találkozó

Fegyvernek, 2019. március 29.

Idén március 29-én indult a Weöres találkozók sora. Az már majdhogynem hagyomány, hogy az első találkozó Fegyverneken a Jász-Nagykun-Szolnok megyei csoportok bemutatója. Remek, ahogyan ez a kistélepülés fogadja a színjátszókat, elvitathatatlan az a munka, amit a szervezők befektetnek, az a gondosság, ahogyan azt biztosítják, hogy a nézőtér tele legyen gyerekekkel, hogy a fellépő csoportok valódi fesztiválhangulatban érezzék magukat, és nem maradhat el a szórakoztató program sem, a táncház és a kézműves foglalkozások a szakmai beszélgetés idejére. A találkozót a hazai kicsikből álló néptáncscsoport Sarkadi Andrea és Kecskés Gergő által létrehozott tematikus előadása nyitotta és zárta. Az esemény rangját az is emelte, hogy a gyermekeket az alpolgármester köszöntötte.

Több éve kísérhetem figyelemmel a megye ide látogató csoportjait. Idén igazán örömteli volt a találkozás, hiszen talán mostanra kezd beérni az a munka, amit a csoportvezetők a gyerekekkel végeztek, amit a saját fejlődésükért tettek, hiszen érezhetően, mérhetően az elmúlt évek legjobb előadásait láthattuk idén.

Moldvai Ibolya **Teátrumos** harmadikosaival dolgozta fel egyik igen fontos alaptörténetünket *Sómesé* című előadásukban. A játékban a lányoknak hitet kell tenniük apjuk mellett, hogy elnyerjék szeretetét és így részesülhessenek a vagyonból. A kommunikáció egy ártatlannak tűnő mondaton félrecsúszik, és a legkisebb lány máris kitagadottá válik, földönfutóként az erdőbe menekül. Persze rátalál az igaz szerelem, új életet kezdhet, de a múlt árnyéka, a család hiánya folyamatosan szomorúvá teszi. A fiatal férj, hogy elűzze a bánatát megszervezi a szembesülést hozó családi látogatást. Vendégszövegekkel, dalokkal kiegészített játékuk érzéketesen vezet bennünket a nem könnyű történetben. A feloldozás mégsem tud megszületni bennünk a kicsit elnagyolt, kapkodó befejezésben. Nem lesz igazi, nem történik meg a szembesülés, a bocsánatkérés, a feloldás. Az előadás rengeteg igen gondosan, jó ízléssel, mértékkel összeválogatott vendéganyagot használ az eredeti történet mellett, amivel maivá, élővé és egyedivé teszi ezt a mesét.

Baranyainé Bujdosó Ágnes Orczys negyedikes **Pitypangokkal** *Bendegúz és a bakterház* egy napjának eseményeit villantják elénk (*Vendégség a bakterházban*). Nem akarják az egész történetet felmutatni, felméri, hogy sem energiájukból, sem tudásukból nem telik rá. De egy szeletét, egy szívszorító szeretet-szálat izgalmasan, és érzéketesen képesek színpadra állítani. Remekül megtalált főszereplővel dolgoznak. Ügyes a választás nem csak a tartalom, a „mondanivaló” miatt: ebben a részletben nem kell a nagyon nehézkesen megoldható helyszínváltásokra ügyelni, hisz minden egy helyszínen zajlik. Merész, bevállalós játékot játszanak, elengedve az érzéseket, az indulatokat. A figurákat valóban megélve mutatják meg a kis bakterház életét. Ennyire nem mernek bátrak lenni a történések átírásánál, pedig igazán akkor lett volna izgalmas a játék, ha nem tartják a jelenlévő szereplőkre vonatkozó leírásokat, és Bendegúzt folyamatosan ott tartották volna a látogatás-jelenetben, hogy kiprovokálja vele a szembesülést mások véleményével. Remekül bánnak a dalbetétekkel is, a gyerekek az éneklésben éppúgy merészek, mint a figurák megalkotásában.

Szatlóczi Edit a **tiszatényői nyolcadikosokkal** életjátékot állított színpadra (*Jelenetek egy iskola életéből*). Ez talán az egyik legnehezebb műfaj, hiszen a történet jóval személyesebb, a szereplők érintettek, magukról, az életükről, érzéseikről játszanak. Az improvizációkra épülő játékot egy osztályterem díszletében valósították meg, ez eléggé lekötötte a mozgási lehetőségeiket. Munkájuk során rengeteg sérelmet és poént hoztak a felszínre a napi életükből: úgy gondolták, a sérelmeket, a sutaságokat is iróniával, humorral oldják meg. A gyűjtőmunka elvégzése után azonban szükség lett volna arra, hogy a játszó rendelkezzen a humor színpadra állításának képességeivel, a formai megoldásokról szóló tudással. Az egyik legnehezebb „színpadi nyelvről” van szó – a poénok kellő kijátszásával nem tudtak megbirkózni.

Benczur Barbara és Nagy Rajmund 5-6. évfolyamosokkal dolgozta fel a Kerek erdő lényeiének történeteiből az egyik klasszikust, a *Dömdö-dömdö-dömdödömöt*. Ez is, mint Bendegúz története, tipikus karakterjáték. Azon áll vagy bukik a siker, hogy megfelelően találják-e meg a szerepek az őket játszó szereplőt. Ezt követően pedig egy ilyen sokszor játszott történetben a legnagyobb kihívás az, hogy tudnak-e újat mondani. A **Bethlen Refi-**

Szín csapata keretjátékot alkotott a mese köré, és éppen ez a keretjáték tette személyessé a történetet, ettől lett tétje a játéknak. Előadásukban két kicsúfolt kislányt vigasztal meg édesanyjuk, éppen ezzel a mesével. Játékuk szívbe markoló. Ezt ellensúlyozza, hogy közben remek humorról, vidám pillanatokkal feledtetik a hétköznapiakat. A csoportvezetők a játék szervezésével megteremtik a lehetőséget ahhoz, hogy szereplőikből egyenként is kihozzák a lehető legtöbbet, hogy igazi örömjátékot láthassunk tőlük.

Dolmány Mária

Baranya megyei találkozó

Pécs, 2019. április 5.

A pécsi megyei találkozót az Apolló Kulturális Egyesület szervezői nemcsak zökkenőmentessé, hanem oldott hangulatúvá és igazán gyerekközpontúvá varázsolták. A feladatokat Komlóczi Zoltán fogta össze, de rendelkezésére állt egy évek alatt jól összecsiszolódt csapat is. A találkozó az első előadás kivételével egy helyszínen zajlott. A Bécsy Tamás Kamaraterem színházi körülményeket és intim néző-játzó viszonyt is biztosított, a csoportok közül mindössze egy akad, melynek nagyobb térre lett volna igénye, de számukra sem okozott gondot a gyors alkalmazkodás. Az egy helyszínből adódóan az előadások között 10-15 perces szünetek voltak, ez pedig a nézők igényével is találkozott. A program kellemesen szellős volt, a nyolc fellépő így nyugodtan tudott bekészülni, kipakolni. A csoportok egész nap nézték egymás előadásait, az értékelés alatt pedig folytathatták az ismerkedést a közös, drámajátékokra épülő szabadidős programon.

Köbö csoport, Eck Imre Alapfokú Művészeti Iskola, Pécs, *Bully vagy nem buli*, rendezte: Komlóczi Zoltán

A találkozó nyitó előadása körbe is vezeti a résztvevőket a Szivárvány Gyermekház tereiben. A sétáló-színházi koncepció nem öncélú, és nem csak a talált terek díszletpótló előnyeit hasznosítja. A jelenetek szétszórása ebben a labirintusban a zaklatást képes hitelesen, a maga összetettségében megjeleníteni. A játzó nemcsak a rögzített improvizációkban érzik otthonosan magukat, de a nézőket is magabiztosan navigálják – többnyire szerepből – a helyszínek között. A formanyelvi gazdagság mellett sikerült egy egységesnek ható esztétikai nyelvet létrehozni: megfér egymással a legszemélyesebb hangnemben megszólaló kisrealista jelenet, a koreografált tánc, a szimbolikus-álomszerű vízió, a Don Giovanni, a Rómeó és Júlia, vagy épp Erdős Virág versei. A kezdőképben a „ketrecbe” zárt áldozatot láthatjuk, természetesen ez a kép tér vissza a zárlatban is, csak épp már felülről tudunk ránézni, és ha nem is jutunk ki a labirintusból, de legalább lesz egy kis rálátásunk.

Tini-Teátrum, Pécsi Árpád Fejedelem Gimnázium és Általános Iskola, Pécs, *Ezerszínűek*, rendezte: Kovács-Burján Gizella

A Tini-Teátrum *Ezerszínűek* című előadása is a vegyes korosztályú csoport rögzített improvizációinak füzére volt – felhasználva ehhez Cziczó Attila forgatókönyvét. A jelenetek pedig sorra veszik a gyerekek által is ismert összes olyan problémát, melyek képesek megkeseríteni az életüket. A szülő-gyerek, tanár-tanuló közötti konfliktusok, a kortársak közötti ellentétek mellett az egymáshoz való kapcsolódás képességének hiányáról, a magába zárkózó élet önpusztítóvá válásáról szól fájdalmas hitelességgel a csapat. A problémák sorjázása itt nem oldódott humorba, nem

ellenpontosította életigenlést, sőt a kitörés iránti vágy sem. Ez, és a főszál vagy egy központi szereplő hiánya, valamint a formanyelv monotóniába hajló homogenitása a hitelesség mellett is túlságosan nyomasztó atmoszférát teremtett. Így aztán a játzókkal együtt lélegezhettünk fel, amikor az előadás végén letéve szerepüket, immár saját nevükön mutatkoztak be a közös meghajlás előtt.

Berze Ami, Berze Nagy János Alapfokú Művészeti Iskola, Pécs, *Függönydarab*, rendezte: Vince Gergő

A súlyos témák után a Berze Ami *Függönydarab* című előadása egy ideig azzal kecsegtet, hogy egy könnyed, szellemes-humoros produkcióval lepnek meg. Színházi önreflexióval nyit az előadás, mely persze rögtön bekapcsol némi félelmet abban, aki már látott ilyesmit, de hamar kiderül, hogy nem a téma hiányának köszönhető a forma, hanem a nagyon is komoly problémák abszurd, humorral teli megjelenítését szolgálja. A történet igen egyszerű, egy karácsonyi műsorra készül a hírhedt 2.b., melynek természetesen csak a főpróbáját látják a nézők, de amíg idáig eljutunk, betekintést nyerhetünk a tanári kar örült világába, a családi viszonyok visszaábrázolásaiba, a tanulás nehézségeibe – szerencsére empátiával megragadva a tipikus helyzeteket, figurákat. Így jutunk el a főpróbaig, ahol a tetejére hág az addig is rekeszizmok próbáló örület.

Mórágai Röghöz Kötöttek, Mórágai Általános Iskola, Mórág, *Barvale avesam (avagy a csórók karrierje)*, rendezte: Mucska Melinda

Ezt a lendületet vitte tovább a Mórágai Röghöz kötöttek *Barvale vesam* című előadása. A cigánymesék füzéréből összeálló történetet gazdag kelléktárral, színes jelmezekkel vitte színre a nagy létszámú csoport. De a mesék életre keltéséhez a legfontosabb a játzó energiás jelenléte volt. Az előadás egyértelműen a főszereplő köré épült, őt támogatta tulajdonképpen mindenki más, olykor egyénített szerepkörben, ám többnyire kórusként. A színpadon mindig jutott a játzóknak feladat, még ha inkább csak a színpadkép, és nem annyira a történet felépítésében. Nemcsak a közösség megtartó erejét, a túlélést biztosító letörhetetlen találatkénységet sikerült hitelesen színre vinni a csapatnak, de bepilantásunk lehetett mélyebb rétegekbe, egy etnikum környezetéhez, vagy épp a Teremtőhöz való viszonyába is.

Szint-Játzó, Vokányi Általános Iskola, Vokány, *Dömdödöm, avagy egy délután története*, rendezte: Druskóczi Lászlóné

A Szint-Játzó *Dömdödöm, avagy egy délután története* című előadása Lázár Ervin költői versenyét vitte színre, a szövegeket hol megtartva, hol átírva, hol a gyerekek improvizációval kiegészítve. A vegyes korosztályú csoport olvasatában így lesz Dömdödömből Köszönöm (az előadás kezdetén ugyanis a versenyre készülő társait kérték, hogy játsszanak vele, a folyamatos visszautasítást pedig egy visszatérő „köszönömmel” fogadja), Bruckner Szigfridből Rúgdfel Sziszi, a költői versenyből pedig tévés tehetség-

kutató műsor. Az eredeti mesében is megjelenő versengés, csúfolódás itt komorabb színt kap, ezt tetőzi be a zárlat: Köszönöm is fellép, Lackfi János *Komoly vers komoly szavalóversenyekre* című ironikus művét szavalja el, de hiába az iróniába bujtatott kritika, azt a többiek és a show nézői sem értik meg, így Köszönöm meg is nyeri a versenyt.

Mórágai SzínLelők, Mórágai Általános Iskola, Mórágai Szeretlek, mint..., rendezte: Balogh Borbála
Kontrasztként a legkisebbek a legtermészetesebb jelenléttel hozzák magukkal az életigenlést. A Mórágai Színlelők *Szeretlek, mint...* című előadása a királylány és a só meséjét dolgozta fel. A mesét mondóakkal, népi körjátékokkal és a nagyszámú csoport által eszköztelenül, saját testükből felépített térformákkal jelenítették meg. Manír nélkül, ám mégsem a teljes azonosulás útján, természetes játékosággal léteznek a gyerekek a színpadon. A bevezetőben az „Úgy szeretlek, mint...” kezdetű mondatokat a játékosok személyes kiegészítései követik, és ez nemcsak formai keretet ad a meséhez, hiszen azt valóban sajátjukként tudják eljátszani nekünk a későbbiekben. Akad egy-egy főbb szerep, de a közösség együtt lélegzésén van a hangsúly, a nagy fegyellemmel végrehajtott pontos koreográfiát a játékos öröme hitelesíti. Fontos egyensúlyt talált meg, vagy épp alakított ki a csoportvezető e tekintetben is.

Kodály Kicsik, Pécsi Kodály Zoltán Gimnázium, Pécs, Együtt, rendezte: Gál Éva

A Kodály Kicsik *Együtt* című előadása a csapat nevével el-
lentétben a WSO-n már nagynak számító korosztály saját története. A játékos oldottsága irigylésre méltó, félig rögzített szövegek mellett megférnek irodalmi betétek is, mindezt eredeti – társadalomkritikai szempontból is telitalálatokkal zsúfolt – humorral tálalják. A történet maga épp csak egy csupasz váz: két diákot kiválaszt az osztályfőnök egy angliai útra, a gyerekek készülődnek, és felszállnak a repülőre. Gondolhatnánk, hogy csak ezután kezdődnek a kalandok, de nem: itt véget ér az előadás. Ennek ellenére ez a pár helyzet alkalmat teremt arra, hogy megjeleníthessék a szülői értekezletek abszurd-groteszk világát, a különböző családmódellak ugyanúgy ismétlődő sémáit, és együttérezhesünk az örült környezetükkel küzdő gyerekek szorongásaival. A pánik a repülőgépen tetőzik. Mit is kéne tenni, hogy legyőzzük? A szüleink hogyan küzdenek meg a stresszel? Isznak egy pohár bort, elmennek futni, összetörnek valamit... De mit tegyen egy gyerek? Viselkedjen felnőttként! Ezzel az ironikus kijelentéssel záródik az előadás. Tulajdonképpen nyitott befejezésről van szó, mely provokatív kérdések sorát veti fel.

Meszesi nagyok, Eck Imre Alapfokú Művészeti Iskola, Pécs, Prizma, rendezte: Kocsis Zsófia

A Meszesi Nagyok csoport *Prizma* című előadása már majdhogynem elmaradt. A hányattatott sorsú csoport az idei évben filmes projekten dolgozott, a színpadi változat így ráadás volt, ám év közben külső körülményekből fakadóan többen lemorzsolódtak. Akik maradtak, azok viszont mindenképp meg akarták mutatni, mivel foglalkoztak egész évben. Fontos témáról van ugyanis szó: a beilleszkedés nehézségeiről, melyet gyakran kísérnek a zaklatás ismertetőjegyei. A játékos valóban inkább filmes aprólékos-sággal jelenítik meg az osztályközösség feszültségeit, de sőt róluk, hogy valódi tudásuk van arról, amiről beszélnek. A színpadi forma ugyan mozaikokra esett szét ebben a priz-

mában, de egy-egy mondat így is szívbe markoló hitelességgel szólal meg: „Haza akarok menni, és soha többé nem akarok visszajönni.” A feloldást egy álom hozza meg, jól leképezve a valóságban elérhetetlennek tűnő megoldás utáni vágyat.

A találkozó egészéről elmondható, hogy minden egyes előadás a gyerekekből indult ki, vagy az őket érintő, érdeklő témákat dolgozott fel. Többségben voltak a csoport saját improvizációin alapuló produkciók. Ez egyrészt köszönhető a drámapedagógiai módszerek terjedésének, és nagy valószínűséggel a korosztály sajátosságainak is: a szöveg-tanuló színjátszást ugyanis egyre inkább a rögzített, vagy épp félig helyben rögtönzött mondatok váltják fel. Önkéntes tevékenységről van szó, melyet a nem csekély iskolai terhek mellett vállalnak a gyerekek, érthető, hogy nem akarnak a próbákra kívül még magolni. Amennyiben ez a tendencia folytatódik, a színpadra állításhoz sokkal nagyobb szüksége lesz a csoportvezetőknek dramaturgiai tudásuk bevetésére, fejlesztésére, mint korábban.

Szivák-Tóth Viktor

Somogy megyei bemutató Csurgó, 2019. április 5.

Néhány év szünet után 2018-ban szerveztük újjá a WSO somogyi fordulóját. Abban az évben három csapat, 2019-ben öt vett részt a megyei fordulón. Mondhatnánk, hogy a „fejlődés megkérdőjelezhetetlen”, de az igazsághoz hozzátartozik, hogy két dombóvári csoport egyéb elfoglaltság miatt választotta a csurgói fordulót a Tolna megyei helyett. („Cserébe” egy Somogy megyei csoport a távolság miatt hagyományosan a Fejér vagy a Tolna megyei bemutatón vesz részt – ők a siófoki Turbó Csigák. A szerk.)

Az viszont mindenképpen bizakodásra ad okot, hogy a tavalyi három csoport újra eljött – s így mint régi ismerősöket üdvözölhették egymást. A családi hangulat, a „játékosbarát lebonyolítás” mind azt a célt szolgálta, hogy végérvényesen meggyökerezzen a fesztivál, és reményeim szerint szépen lassan egyre több csoport veszi és érzi majd a bátorságot, hogy részt vegyen a találkozón.

Öt előadást láthattunk – ebből négy szerepelt a „versenyprogramban”. Perényi Balázssal az alábbi minősítéseket ítéltük oda:

Boglári Játékszín, Boglári Általános Iskola és AMI, Balatonboglár, *Vörös Rébék*, Szendrődyné Botka Krisztina – arany

Mákvirágok, Dombóvári József Attila Általános Iskola, Dombóvár, *Cédulák*, Szalainé Balogh Erika – arany

Kis mákvirágok, Dombóvári József Attila Általános Iskola, Dombóvár, *A grund*, Szalainé Balogh Erika – arany

Somogysárdi csoport, Somogysárdi Általános Iskola, Somogysárd, *Az okos lány*, Baksáné Csák Mária – ezüst

Csurgó bábosok, *A pletykás asszony*, emléklap (a csoport nem kért minősítést)

Az előadásokról néhány gondolat – a fellépések sorrendjében

A somogysárdiak ebben az évben egy népi játékot dolgoztak föl – *Az okos lány* történetét. A zenével, dalokkal kísért

játékból kiemelkedik a Gergő nevű vak kisfiú, aki hihetetlen bölcsességgel s színpadi jelenléttel bír – 8 éves kora ellenére. Abszolút játékszervező erővé válik, ahogy a csoport hozzá viszonyul, ahogy „mozgatják”, és hihetetlenül megindító látni, hogy a kis település apró iskolájának szinte valamennyi tagja részt vállal a produkció létrejöttében – ki-ki képességei, bátorsága szerint. Az előadás számos kellék- és díszletelem felhasználásával válik egésszé, melynek elhagyásával talán könnyebb dolga lett volna a játékosoknak – egy-egy kellék gyakran kerékkötője volt a jelenetek gördülékénységének. Szép pedagógiai munka s a tavalyi évi produkcióhoz képest színházi értelemben előrelépés. Sok erőt a továbbiakhoz!

A grund című előadást Szalainé Balogh Erika rendezte a **Kis mákvirágokkal** – kiindulásul Molnár Ferenc alapművét és Dés László musicaljét felhasználva. A nagyon pontos csoportos jelenetek, kiváló énekhangok mellé bátor dramaturgiai vállalkozás társul; hogy lehet feldolgozni *A Pál utcai fiúk* történetét 25 percben? Az előadás nem törekszik a teljes műadaptációra s néhol átsiklik egy-egy hangsúlyos részleten, de megteremti a valahová tartozni vágyás hangulatát, melyben minden egyes ritmusjáték, vokális jel, erős színpadi kép egy irányba visz. Az utolsó jelenetben a Pál utcai fiúk és a Vörösingesek közösen tisztelegnek Nemesek előtt s a mára ismerté vált „Miért félénk, miért élénk...” kezdetű refrén felhasználásával kikövetkeztethető, de katartikus élményben van részünk. A nagy létszámú csoport – rengeteg fiú és néhány karakán lány – kiválóan dolgozik össze a csoportvezetővel.

A **Csurgói bábosok** *A pletykás asszony* című előadása rekordidő alatt született. A második félév kezdetekor, iskolai, tanórai keretek között kezdtek dolgozni a másodikos gyerekek a népmesével, mely konvencionális kereteket kínált. Öröm volt látni a központi szereplők boldog lubickolását a szerepükben – a rövid, de hatásos történetet nagy taps jutalmazta.

A **Boglári Játékszín** *Vörös Rébék* című munkája klasszikus irodalmi anyag feldolgozása, „klasszikus” módszerekkel, a népi játékok atmoszféráját idéző, balladisztikus hangulat már az első pillanattól megragadja a néző figyelmét; a bábos elemekkel, nagy létszámú csoport koherens együttműködésével létrejövő előadás nagyon pontosan dolgozza fel Arany János művét – a szövegmondás érthető, kontextusba helyezett, s minden pillanata kimunkált. Felveti azonban a kérdést, hogy mi volt (volt-e) pedagógiai célja a munkának? Kell-e az ilyen típusú előadásoknál feltennünk azt a kérdést, hogy mit tanultak a mű megismerése által a résztvevő gyerekek? Vagy elégedjünk meg – és ez sem kis hozadék – a harmóniakeresés, a kooperatív hajlandóság erősítése s az irodalmi anyag közös értelmezésének hatásával? A találkozót a dombóvári **Mákvirágok csoport** *Cédulák* című rögzített improvizációkból építkező előadása zárta. Vámos Miklós novellája alapján dolgoztak közösen a döntően lányokból álló csoport tagjai, s egy széteső család történetébe nézhettünk bele a jóvoltukból. A drámai pillanatokban nem szükölködő, egy-egy karakter életútját pontosan bemutató történet néhol túlságosan pörgő tempójú lett; ez egyrészt a játékosai attitűdből, másrészt talán a lebonyolítás problematikájából is fakad. Először éreztem azt felnőtt résztvevőként, hogy szerencsés, ha egy-egy katartikus előadás után hosszabb szünetet kapnak a nézők-játékosok, akiknek néhány perc beállási idő alatt kell a nézői állapotból

játékosvá alakulniuk úgy, hogy közben az új színpad lehetőségeivel is meg kell ismerkedni. Az előadás vége nem kínált feloldást, de a zárókép hatásosságát mindenki érezte – súlyos témaválasztása okán javasoltam a csoportvezetőnek, hogy 12 éven felülieknek játsszák.

Az ebédszünet után közös játék várta a résztvevőket, míg a felnőttek megbeszélték a látottakat. Külön öröm számomra, hogy ennyi jó minősítést oszthattunk ki, köszönöm az élményt!

Akli Krisztián

Békés megye

Békéscsaba, 2019. április 6.

Rövid beszámoló egy rövid fesztiválról

Azt érezni lehet, ha egy fesztiválnak nincsen lelke. Ha csak megtörténik, ha mindenki ott van, csoportok, csoportvezetők, szülők, zsűri, technikusok, szervezők, lemennék az előadások, és senkiben nem marad egyetlen olyan pillanat, amit érdemes lenne bármikor felidézni.

A békéscsabai megyei forduló NEM ilyen volt. Szantnerné Julinak és Varga Annának meggyőződése volt, hogy a Békés megyei fordulót meg kell rendezni, ott Békéscsabán. A Napsugár Bábszínház intézménye és csapata, illetve a Körös-vidék Drámapedagógiájáért Alapítvány segítségével az Ibsen Házban találták meg a helyszínt. Jó választás volt, hiszen a megyében évekkal ezelőtt nagy számban jelentkeztek a csoportok a WSO első fordulójára, azonban az elmúlt években egyre kevesebben, így komoly dilemma, hogy mi a helyes stratégia. A kevés számú jelentkezőt másik megyébe irányítani, vagy vállalni a lebonyolítást annak reményében, hogy a következő években a rendezvény bevonozhat más csoportokat is. Hogy érezhető legyen a döntés súlya, megemlítem, hogy összesen két csoport jelentkezett.

Juliék vállalták a feladatot, az Ibsen ház pedig amellet, hogy segítő teret biztosított a csoportoknak, rangot is adott a rendezvénynek, a gyerekek érezhették, hogy valami különleges alkalom lesz az aznap. Végig szeretetteljes, emberséges közegben lehettek a játékosok, ha csak két csoport is lépett színpadra, megvolt a hangulat.

Jászay Tamás kollégámmal szerencsésnek mondhatjuk magunkat. Két olyan előadást láthattunk, amelyért megérte több száz kilométert utazni azon a szombaton. A **nagyvárdi Huncutkák** *A boszorkány lányai* című előadásukkal mutatkoztak be Ruzs Csilla vezetésével. Csilla a Szacsavay Imre Általános iskolában tanít, csoportja pedig a saját osztálya. Lenyűgöző, hogyan dolgozik együtt 28 gyerek, akik egy osztályközösséget alkotnak, hogyan találják meg a mesét, amelyben koncentrált jelenléttel együtt, mégis saját egyéniségükre szabva, teljes felszabadultsággal tudnak részt venni. Csilla munkái nem ismeretlenek a WSO fesztivált figyelemmel kísérők számára. A bagi, főtí, gödöllői iskolát követve teljesebben ki előadásai, a nevével fémjelzett munkák magas minőséget képviselnek. Nem is könnyű ennek megfelelni, hiszen már mindenki azt az elvárás fogalmazza meg, hogy úgy is jó lesz! De idén is sikerült, az arany minősítésen túl, az országos gálán is látható volt az előadás. A másik előadás a **Dr. Illyés Sándor EGYMI Magyarbáhnhegyesi Tagintézményének Színjátszó Csoportja**, Kálmánné Péli Ibolya és Nórándt Péter vezetésével *Lúdas*

Matyi 2.0 címmel került színpadra. A cím magában erős jelzés, hogy nem kell feltétlenül az eredeti történetre koncentrálnunk, az újragondolás, a játszókélethelyezeteinek feltérképezése, az adaptálás inkább a cél. A történetben Matyi egy járőröző rendőrpáros egyik tagja, aki összetalálkozik régi osztályfőnökével, akitől számtalan igazságtalanságot kellett elviselnie diákként. Láthatjuk az emlékeket, amikor egy tanár teljes hatalmat kap a tanulók felett, de most fordul a kocka, a hatalom a rendőr kezében van, aki kicsinyes bosszút is áll. Együtt játsszanak kicsik és nagyok, láttatva a hétköznapi iskolai helyzetek küzdelmeit – reflektív és önreflektív módon. A hátrányos helyzet egyértelmű, nekik az Ibsen Házban lenni zsigeri élmény. Persze, színházilag van sok-sok dolog, ami elemezhető és javítható lenne, a térhasználatától kezdve a kellékeken keresztül a dramaturgiáig, de nem érdemes például a zene minőségével foglalkozni, ha egy iskolai bankett betéttáncra ilyen erős megmutatózási lehetőség néhány fiatalnak. Ezek elvonhatnák a figyelmünket, de ahogy halad a történet, egyre inkább ott marad velünk a kérdés, kinek van igaza? Matyi emlékeit rendőrtársa folyton megkérdőjelezi. Mert ő másként emlékszik... Aktuális.

Két izgalmas előadással lettünk gazdagabbak. Reméljük jövőre még több ilyen láthatunk Békéscsabán.

Nyári Arnold

Budapesti bemutató I. Marczibányi tér, 2019. április 7.

A gyerekeket partnerként kezelve

A Weöres Sándor Országos Gyermekszínház Találkozó első budapesti fordulójára a Marczibányi Téri Művelődési Központban került sor. Összesen hét csoport mutatta be előadását a kamarateremben, illetve a nagyszínpadon. Összességében elmondható, hogy valamennyi előadás értékes elemeket tartalmazott mind pedagógiai, mind színházi szempontból. A jól felkészült csapatok energikusan, nagy játék kedvvel bemutatták előadásait szakmai beszélgetés követte, melyen a pedagógusok megismerhették egymás munkáinak hátterét, motivációit, próbarendjét és módszereit. A beszélgetésekben Egervári György kollégámmal igyekeztünk a csoportvezetők által kitűzött célok megvalósításához segítséget, kapaszkodókat adni.

Fontos megállapítani, hogy ezekben a műhelyekben a gyerekek olyan, mindennapjaikat érintő kérdésekkel foglalkozhatnak, mint a kitaszítottság, a csoporton belüli bántalmazás, sértegetés, a tanárok és diákok viszonya, a másság kezelése vagy éppen a boldogság keresése. Az említett témák körbejárását kellő komolysággal, a gyerekeket partnerként kezelve dolgozták fel a csoportvezetők, ezzel is igazolva a színház csoportok létjogosultságát. Valamint megmutatták, hogy a játék, a dráma és a színház milyen értékes eszközök lehetnek a pedagógia területén.

A téma, a történet, a mese vagy a dráma kiválasztása mellett fontos szempont, hogy a gyerekek mennyire értik a választott alapanyag problematikáját, és ha értik, akkor mennyire sikerül a színházi helyzeteket ezekre a problémákra kihegyezni. A drámai vagy akár vígjátéki helyzetek megteremtése szempontjából a fesztivál már vegyesebb képet mutatott. A játszókélethelyezeteinek, a térhasználatnak, az absztrakt és metaforikus elemek használatának fejlesztésével sok előadás léphet majd előre a következő bemutatókig.

Mind témaválasztásában, mind a színházi nyelv használatában erős előadás volt a **Kaktusz Színház Csoport** *A kivétel próbára teszi* című produkciója, Sereglei András rendezésében. A Marczibányi Téri Művelődési Központban működő csoport évről évre valamilyen témára vagy kulcsszóra építi fel előadását. Ez a központi fogalom idén az írott és az íratlan szabályok témaköre volt. Milyen élethelyzetekben milyen szabályokat kell betartanunk? Van-e szabály a randizáskor? Hogy nézhet ki egy szabályok nélküli játék? Ezt a gazdag témát a próbafolyamat alatt szabadon vizsgálta a csoport, nem szorította szűkebb keretek közé. Ennek megfelelően az előadás is széles skálán mutatja be a szabályokhoz kapcsolódó jeleneteit, etűdjeit. Ha a néző számára nem is feltétlenül válik világossá az előadás szervező erejének szánt központi fogalom, mindenképpen jól megfogalmazott, a játszókélethelyezeteinek fontos kérdéseire kapcsolódó jeleneteket lát. A közös gondolkodásból és improvizációkból egy lendületes, gondolatgazdag játék született, erős színészi pillanatokkal. A választott téma köré épülő jelenetekből a játékosság és a humor mellett a drámai feszültség sem hiányzott. Formailag könnyed (minden játszó folyamatosan színpadon van), játékmódjában egyszerű és közvetlen játékot láthattunk, ahol minden színházszó pontosan értette, hogy miről szól az előadás és az a jelenet, amiben éppen szerepel.

Szintén a gyerekek által dramatizált, illetve improvizált részletekkel érkezett a fesztiválra a Virányos Általános Iskola **Mesék kalandorai csoport**, akik *12 hónap* címmel hoztak előadást, Garamszegi Judit rendezésében. Az erdei tündérmesét – melyet a csoport már korábban elkészített – most egy korunkban játszódó iskolai kerettörténettel egészítették ki a nagyobb (13-14 éves) diákok kezdeményezésére. Nagyon szimpatikus a kezdeményezés, hogy a meséből kiolvasható gondolatokat egy mai történettel hozza párhuzamba a csoport. Ráadásul olyan fontos témát választ ehhez, mint az iskolai bántalmazás, csicskáztatás. A fesztivál idejére elkészült előadásban a téma alaposabb kibontása, elemzése még kevésbé látszott, illetve a dramaturgiai összevarrt két történet szál közötti kapcsolat kissé erőltetettnek tűnt, a csoport képességei, a színházi (sőt, nagyszínházi) jelenlét ereje, a játszókélethelyezeteinek és gondolatai egy fontos előadás lehetőségét hordozzák magukban. Külön érdem, hogy a csoporthoz folyamatosan csatlakozni vágyó kisebbeket a rendező nagyon szépen építette be az előadásba, és egyszerű, ám hatásos koreográfiákkal helyezte őket szerepbe. Különdíjat érdemelt az előadás zenéje, melyet élőben játszottak a diákok fuvolákon, gitáron és különböző csengőkön.

A Mesék kalandorai csoport mellett még egy csapat próbálta ki a nagyszínpad jelentette kihívásokat. A **Kisfaják Csoport** *Szemenszedett mese* című előadásának kissé passzív, a játszókélethelyezeteinek kevésbé megmozgató rendezése nehezebben bírta el a nagyszínpadot, mint a *12 hónap* előadás mozgalmas, sok szereplővel dolgozó produkciója. Pásztor Csörgői Andrea rendezése és a csoporttal közös darabválasztása komoly témáról szeretne beszélni, humoros formában. A Szemenszedett mese – melyben egy sokszemű világban csak egyetlen kétszemű lány él – a kirekesztésről, a másságról és a gyűlöletkeltésről beszél gyerekek számára is jól olvasható, befogadható formában. A gondosan megválasztott anyag és a gyerekekkel jól együttműködő rendező.

zés komoly előnye ennek a munkának. A szöveg, a mondatok jelentésének és a drámai szereplők jellemének pontosabb elemzése sokat segíthet az előadás fejlesztésében. A csoporttagok játékkedve és a választott anyag komolysága miatt egy későbbi fázisban, színpadi rutinnal kiegészülve, komoly sikereket arathat a produkció.

Szintén klasszikus történet és korunkban játszódó cselekményszál párhuzamba helyezésének dramaturgiai eszközével élt Horváth Judit csoportvezető és a **Németvölgyi Macicsoport** *Őz* című előadása. A két történetzál összefonása jobban és pontosabban sikerült, mint a *12 hónap* című előadás esetében, de egyes pontokon itt is felmerül a kérdés, hogy a cselekmény két iránya köze vont párhuzam megállja-e a helyét, nem válik-e erőltetetté. A korunkban játszódó, szintén iskolai történetrészletekben a játszókat hatalmas erővel és energiával vesznek részt, színészi jelenlétük és a helyzetek pontos kijátszása tanítani valóan pontos. Lendületük *Őz* történetének jeleneteiben sajnos megtörik, és bár ekkor is erős játékot mutatnak, a figuraalkotás és a drámai helyzetek kevésbé működnek, mint a hozzájuk valószínűleg közelebb álló élethelyzeteket bemutató iskolai, órai jelenetekben. Ez utóbbiakban fontos elem a nézőpontváltás: ahogyan mind diák, mind tanár szemmel megvizsgálják az iskolai konfliktusokat és azok kiváltó okait. Szépek az előadás némajátékai és absztrakt elemei: a Fekete ország című vers megidézése és az álomba ringó testek mozgásszínházi jelenete.

Mozgásszínházi jelenettel, pontosabban koreográfiával indul a **Le Piccole Pesti Olasz-magyar Színjátszó Csoport** *Kezdődjék a játék!* című előadása is. A színen gondosan elkészített, méretre varrt jelmezek látványos, színes forgataga kelt karneváli hangulatot. A játszókat pontosan mutatják be a koreográfiát, melyet külön erre a feladatra felkért tánc-tanárral dolgoztak ki. A táncbetét végén meghajlás, taps, majd gyors öltözés a paraván mögött és érkezik a következő jelenet. A rövid, csattanós etűdökből álló commedia dell'arte-kanavaszokból készült előadás előnye, hogy minden pillanata tételt bír, akaratokat ütköztető színpadi helyzeteket tár a nézők elé. Amikor a jelmez mögötti karakterhez a fiatal színjátszóknak is sikerül megfogalmazni valamit az adott karakter fő jellemvonásaiból, akkor válnak igazán érdekessé a jelenetek. Nehézséget csak az átállások okoznak, melyek az új helyzet, a terepismeret hiányából következnek. Külön meg kell említeni, hogy a szövegeket a rendező, Ilg Barbara maga fordította.

Páros rímekben írott színháztörténeti utazásra hívja a nézőket a **Sziporka Színkör** *Kíváncsi Jancsi* című előadása. Történetük középpontjában egy jövőből érkező fiú áll, aki az utópia szerint nem tudja, mi az, hogy színház, mert az ő korában az már nem létezik. Kortársaink megsajnálják őt és mivel szeretnének neki segíteni, illetve szórakozást nyújtani számára, elmesélik, hogy hogyan is alakult ki a színház, és milyen jelentősebb korszakai voltak. Mindezt közösen tapsolt ritmussal, rimes szövegeket skandálva. A gyerekek maguk által rajzolt képeken és maguk által készített maszkokkal illusztrálják, illetve játsszák az előadást, melyben nagy kedvvel vesznek részt. A szakmai beszélgetésen a csoportvezető, Kékkovács Mara elmondta, hogy a diákok kis csoportokban dolgozva jártak utána azoknak a színháztörténeti korszakoknak, melyek később az előadásban megjelentek. A rendezés nagy előnye, hogy kisebb-nagyobb feladattal minden játszót megmozgat és feladattal lát el. A kö-

zös ritmus jó aláfestője a szövegeknek, melyek néha sajnos hangerőben nem tudnak felülkerekedni a tapsolt alapon. Miközben a színháztörténeti utazás pedagógiai jó ötlet, a színpadon álló játszókat kevésbé hozza helyzetbe, mert színpadi szituációk helyett nagyrészt narratív szövegeket kell mondaniuk.

Szituációkban és drámai helyzetekben nincs hiány a **Szabó Magda Színjátszócsoporthoz** *Meséld el, fiam* című előadásában. A filozofikus, mégis gyerekek számára is fontos gondolatokat tartalmazó A halhatatlanságra vágyó királyfi című mese feldolgozását Szalai Ádám és Várkonyi Dániel rendezte. A kissé kiforratlan, kevés idő alatt színpadra állított előadás nagy előnye, hogy a játszókat a jelenetek többségét jól értik és pontosan is játsszák. Hiányérzetet csak a főhős motivációjának hiánya, vagy megfogalmazásának pontatlansága okoz. Ennek elmaradása később a különböző királylányokkal való találkozásokat és az előadás zárlatát is meghatározza. A rendezőpáros könnyed humorát úgy tudja átadni a játszóknak, hogy azok a maguk természetességében és egyszerűségében szólalnak meg a színpadon: gyakran, jó ritmusban ejtenek el poénokat a diákok. Térszervezésében az egyetlen asztal és székek köré épülő játék a maga egyszerű színpadi mozgásával is hatásos tud lenni. Emlékezetes az előadás záró pillanata, melyben a semmi-ben lebegő királyfi eltűnik és a többi szereplő csak a helyét világítja zseblámpával.

Somogyi Tamás

Tolna és Vas megyei bemutató

Szekszárd, 2019. április 9., Celldömölk, 2019. április 29.

Időhiányban – beszámoló a szekszárdi és a celldömölki megyei találkozóról

Hosszabb „kihagyás” után, ha az ember nem tízesével lát előadásokat, előfordul, hogy mindenre rácsodálkozik, s bizony az is, hogy az emlékeiben jobb, megragadóbb előadások vannak. A mostani megyei gyermekszínházi találkozón kapott élményt számomra elsősorban a „félíg-kész” állapotok határozták meg. (Ennek okait érdemes volna feltárni, de azt hiszem, a közhelyszerű „leterheltségre” is elegendő hivatkozni. És akkor még nem beszéltünk a szerepcserékről, betegségekről, időhiányról.)

Alig találkoztunk olyan előadással, ami készen volt, a szónak abban az értelmében, ahogy bemutatásra érdemesnek ítélnék meg egy darabot. Mintha a legtöbb csoport úgy döntött volna, hogy most elhozza ugyan mustrára az előadást, de még úgyszólván van idő dolgozni a regionálisig...

Így aztán a nem túl nagy számú bemutató közül szinte valamennyiről elmondható, hogy itt-ott még lett volna mit finomítani.

Ami a „műfaji” felhozatalt illeti, szerencsére sokrétű volt a kínálat; láthattunk közösen dramatizált mesét, „klasszikus” szerkesztett játékot, és saját ihletésű, improvizációkra épülő életjátékot is, sőt, kísérletezést árnyjátékkal, mozgással.

A sors szeszélye folytán Szekszárdon is, Celldömölkön is hat-hat előadást láttunk. Míg előbbi helyen a nagy, modern és szép művelődési intézményben kicsit valamennyien elveszettek voltunk (a helyiek kedvessége dacára), addig a

celli Soltis Színházban meleg, otthonos kuckót teremtettek játzóknak, zsűrinek egyaránt. Szekszárdon két pedagógus is hozott két-két csoportot, vagyis összesen négy pedagógussal találkoztunk, míg Celldömölkön két olyan csoport volt, amellyel két-két vezető is foglalkozik. De ennyi talán elég is a párhuzamokról. Nézzük akkor az egyes helyszíneket!

SZEKSZÁRD

2019. április 9.

Az előadásokról szólva, először hadd emeljem ki az arany minősítést nyertet (nem melleseleg ezzel vette kezdetét a találkozó). A szekszárdi Szent József Iskolaközpont **Vackor** csoportja Bertáné Hargitai Margaréta vezetésével *Kérdem én* címmel szerkesztett játékot mutatott be, amelynek alapkoncepcióját Jostein Gaarder *Kérdem én* című könyve adta. A hatalmas színpadon pöttömnyi gyerekeket láttunk, akik jó játékbátorsággal, egymásra figyelve, talán kicsit kevés energiával és alulvilágítottan kezdik az előadást. Aztán be-
lejönnek. A lírai asszociációkkal építkező előadás minőségi szövegekből jól válogat, egyetlen pontján kérdőjelezhető meg egy betét. A játzók következetes eszközhasználatával (néhány fekete és színes lepel), egészen jó (értelmezett) szövegmondással örvendeztetnek meg minket. Ráadásul mindeközben valódi kérdéseket fogalmaznak meg – vagyis olyanokat, amikről mi felnőttek elhiszük, hogy az ő gondolataikat tükrözik. Ettől válik izgalmassá és sokat ígérővé a játékuk. Persze, itt-ott becsúsznak illusztratív részek (mintha ezt még mindig nehezebb lenne elkerülni a csoportvezetőknek), a hatalmas térben apróbb tétovaságok – de ez nem sokat von le az egész értékéből.

Hefner Edit, a Garay János Általános Iskola és AMI képviselésében két csoporttal érkezett a találkozóra. Elsőként a **Garay Cinkéket** láttuk. *Emese és Márió* című szerkesztett játékuk kiváló alapanyagra épít, a kortárs versek remek alkalmat adnak a játzóknak korosztályos kérdések felvetésére. Nagyszerű az előadás kezdése, ám ez kissé akadályozza őket a későbbiekben – almák gurulnak be (néha el), majd a gyerekek jönnek, akik egyet-egy magukhoz vesznek. Dicséretes, hogy felismerve a tér nagyságát a csoportvezető lemond a nagyszínpad folyamatos használatáról... Az első néhány megmozdulás után mintegy személyes valóságok következnek, almavár építés, almatörés (újabb nehézségek). Ezek a kis technikai bakik mintha elvonnák a játzók kedvét, egyre több a ritmushiba, elfogódottság, lassan születő döntések. Az igazán jó szövegek is megmaradnak a szövegmondás szintjén – pedig mennyi ígéret van bennük és a játzóknak is! Minden igyekezetük dacára pontatlanságok, ritmusvesztések és még egy lassú tapsrend is bekövetkezik. Nagyon sajnáltuk, mert sok ígéret, jó elgondolás volt az előadásban!

Azt azonban még jobban sajnáltuk, hogy a másodikként bemutatkozó csoportjuknak, a **Garay Gerléknek** sem sikerült igazán elevenre aznap az *ÁlomDarab* című játék előadása. Az indulás megint remek, üde, jó megszólalások jellemzik, és jó, hogy megint az összehúzott függöny előtt folyik a játék. Aztán valahol elvész a koherencia, az etűdök szeszélyesen követik egymást, a dramaturgiai építkezés elszikkad. Ráadásul megnehezítik a saját dolgukat azzal, hogy egy álombetéthez nagy energiákkal (véleményünk szerint feleslegesen) egy tárgyi eszközzel „birkóznak”. Őszintén

gondolom, hogy kár érte, mert nagyon jó irányok és elképzelések villannak fel az anyagban.

Az **Apraja-nagyja** csapat a Gerjéni Református Általános Iskola és Óvodából érkezett Máténé Turi Katalin vezetésével. Közös dramatizálásuknak a *Szemüveges tücsök* címet adták. Az egyik legnehezebb, úgynevezett „spontán” kezdést választották – noha a résztvevők számára ez egyáltalán nem könnyű feladat. Mégis egészen jól sikerült, bár a színpadi irányokat nem ártana tisztázni, és sok javítani, pontosítani való akadna – különösen a beszédet illetően. Ugyanakkor fontos kérdésekről szólnak, sok eleven helyzetet kapunk. A jelenetváltásokat gyakran oldják meg ki-be járkálásokkal, noha ez ritmus- és tempóproblémákat okoz. Az ilyenfajta megoldások többnyire – itt is – lelassítják a játékot, fölösleges súlyt raknak a játzókra. A szakmai beszélgetésen a lezáró akcióval kapcsolatos hitelességi kételyeinket is ismertettük.

A dombóvári **Gézengúzok** (Belvárosi Általános és Alapfokú Művészeti Iskola – Nyári Éva) a jövőről gondolkodtak el. Talán az egyik legösszetettebb elképzelés megvalósulását láttuk, ahol a játzó a mozgást és a zenét egyaránt az előadás szövegeként kezelték. Izgalmas, jó formákat, remek építő energiákat láttunk, épp ezért nagyon sajnáltuk, hogy a kifejtés során sérült néhány elképzelés. Pedig valami ilyesmi lenne a jó színház – gazdag asszociációs szöveg, koncentrált jelenlét... Csak, ami a legnehezebb, hogy a dramaturgiai munkát jól végezzük el, hogy a pontosság kedvéért elveszünk ötleteket, igazítsunk a jelenetek egymáshoz való hosszán, az itt sem sikerült megfelelően.

A **KoméDiások** (Szent József iskolaközpont – csoportvezető Bertáné Hargitai Margaréta) kedvelt mesét alkalmazott színpadra. *Az állatok nyelvén tudó juhász* története a magyar népmesék egyik legismertebb darabja. A jó animálásokkal teli, néhol egészen jó megformálások mellett a térháználat kérdése vetett fel komoly problémákat. Ugyancsak gondot jelentett, hogy a szereplők a beszéd- és szövegbiztonság terén eltérő szinteken álltak, és a folyamatosan előtérbe kerülő ritmusproblémák sem tettek jót az összhátnak. Pedig jókedvű és jóízű játék ígértét hordozták.

CELLDÖMÖLK

2019. április 29.

Celldömölkön a zord idő és a feltúrt környék dacára igazi fészekmeleg fogadott minket, s ez egyértelműen a fogadó Soltis Lajos Színház munkájának köszönhető – figyelmes vendéglátók, és ennek érdekében másokat is megmozgató menedzserek voltak. Köszönet érte!

Az aranyat kiérdemlő csoport Győrből érkezett, a nagy hagyományú **Arrabona Diákszínpad** középső csoportjaként, vezetőik Balla Richie és Bálint Betty. Előadásuk beszélő címe: *A lány, aki egyszer csak elfogyott...* Játékuk egy hosszabb folyamat végeredménye egy összetett téma – a testképzavar és anorexia – kapcsán: a csoport saját improvizációiból építettek fel egy történetet, annak karaktereivel együtt. Már az első képek hatásosak – bár majdhogynem eszköztelenek. A színpadon fekete alapöltözékben a játzó, néhány szék (rondák, esetlegesek) és pár piros felső. Amire rögtön figyelni kell, az a játzó színpadi jelenléte. Mondhatni teljes erőbedobással vannak benne az etűdökben, amelyekből egy lány tragikus életfordulója rajzolódik ki. Előfordul, hogy a többnyire nagyon diákosan vázolt,

friss szituációk elhomályosodnak – például a kidolgozatlan pantomimes (pl. evés) jeleneteknél. Egy helyen kicsit élettelenné is válik a helyzet (buszozás) – de többnyire pörgő, őszinte jeleneteket kapunk. Kifejezetten jól sikerült, eredeti humorú rész is akad (a hűtőtartalom társalgása). Mindeközben igazán fontos kérdéseket boncolgatnak, s igyekeznek igazi válaszokat is adni. Nem csupán ritmikailag, de dramaturgiai szempontból is ügyes váltások jellemzik az előadást, és ahogy a helyszínen is nagy örömmel vettem, ezúton is köszönöm, hogy nem fulladtak bele semmilyen melodramatikus végbe. A „feloldozással” ráadásul erősítették önazonosságukat, diákos hevületüket is.

A **Kisoroslánok** Lendváról érkeztek – jó ismerősként köszöntöttük őket, ahogy vezetőjüket, Konter Gizellát is, akinek ezúttal társa is akadt Nagy Éva személyében. *János vitéz* adaptációjuk igazán jó elképzelésen alapult. Erős színházi vízió mutatkozik a háttérben – s mégis bizonytalanságokat érzünk, mint utóbb megtudtuk, ezek forrása a több új, beugrást teljesítő szereplő. A sok jó energia mellett akadnak nagy luftok, a közönség időnként elveszíti érdeklődését. Néhány remek, újszerű ötlet mellett visszaköszönnek kevésbé szerencsés megvalósítások is, ám az együttes munkája így is fontos és figyelemreméltó.

A két helyi csapat közül elsőként a **KisCrazy**-t láttuk (Sol-tis Lajos Színház, Eck Imre Alapfokú Művészeti Iskola). Nagy Zsuzsi vezetésével most egy életjátékot készítettek, *Mersz vagy mersz* címmel. A celli előadás remekül használta a teret, jól épített a játsszók energiáira és jelenlétére, noha dramaturgia szempontból kissé kusza, túlburjánzó történetet hozott. A néhol alulvilágított színpadon ugyanakkor megkapó őszinteséggel játszottak a gyerekek, elevenségük magával ragadó volt.

Nem mondhatni ilyen sikerültnek a másik celli csapat, a **#SoloYolo Kommunikációs zavarok térben és időben** című előadása (csoportvezető: Piller Ádám). Anélkül, hogy elvennének a csoport kedvét, bár a cím nagyon jó, az előadás bizony nem készült el. A részleteket megbeszéltük – bízunk benne, hogy a júniusi vizsgáig sikerül átgondolni a felmerült kérdéseket.

A szombathelyi **Reménységek** mutatkozott be másodjára (Reményik Általános és Művészeti Iskola, csoportvezető: Németh Gyöngyi). *Fél lábon* című előadásuk Andersen ismert meséjére épült. *A rendíthetetlen ólomkatona* közös kincsünk, akinek történetét a játsszók kedves-finoman, meggyőző líraisággal mutatták be, itt-ott megcsillant humoruk is. Ügyes képekben fogalmaztak, egészen jól jelenítettek meg egy-egy helyzetet. Mégis, talán a történet eleve narrált volta miatt, kevésbé sikerült drámai elemeket, megfelelő számú akciót csempészni az előadásba, sokszor maradt illusztráció. Szerettük az élőzenét (más előadásokban is), a mozgásvariációkat.

Érdekes kísérletet kaptunk a **Csepregi Színjátsszóktól** (dr. Csepregi Horváth János Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, csoportvezető: Németh Andrea). *Tízórai szünet* című, „teremtéstörténeti” előadásuk jó effektekkel, az univerzumot szépen megidézve indult, munkájukat jól használt eszközök színesítették. Izgalmasan indult az árnyjátékkal kísérletező rész is – ennek technikai megvalósítása azonban még nem sikerült megfelelőre, így a varázslat helyett inkább csak illusztrációt kaptunk.

A szándék, a bábos eszközök használatára való törekvés azonban mindenképp dicséretes.

Összességében – bár inkább a hiányosságokat említettem – elmondható, hogy a csoportok többnyire keresik a saját hangjukat, a maguk számára fontos témákat, kísérleteznek újfajta kifejezési eszközökkel. Ezeknek pontosabb megjelenítéséhez azonban mindenképpen több munka, tréning szükséges – és hát, idő. Tudjuk, abból van a legkevesebb.

Tóth Zsuzsanna

Fejér megyei forduló Székesfehérvár, 2019. április 10.

A XXVIII. Weöres Sándor Gyermekszínház Találkozó Fejér megyei fordulójának – a hagyományoknak megfelelően – a **Fejér Megyei Művelődési Központ – Művészek Háza** adott otthont. A fesztivál szervezői, főként Láda-Handa Edina nagy szeretettel és figyelemmel fordult az érkező csoportok, mind a meghívott zsűri felé. Ezúton is nagy köszönet érte.

(Az alábbiakban az első hét előadásról Meleg Gábor, míg a 8-13. előadásról Herczeg Dia beszámolóját olvashatjuk. A szerk.)

1. Kis Ciszterések: *Az abelsbergi vakond*, felkészítő: Farkasné Sárközi Éva és Bércesi Katalin

A Ciszterci Szent István Gimnázium diákjai nagyon fegyelmezettek voltak a játék során, és ezzel együtt is érződött, hogy élvezik a játékot. Azt láttam az előadásból, hogy érdemes kerülni az illusztrációt, a szöveget erősítő üres gesztusokat. Az is tanultam, hogy mindenkit érdemes változatos feladattal megkínálni, még ha látszólag nincs is nagy jelentősége az adott szereplőnek. Remek, ha igazi, tétellel bíró helyzeteket lehet találni egy történetben, illetve sok örömet jelenthet a játsszóknak egy közös vigasság, különösen, ha tényleg mindenki a része lehet.

2. SZÍNVILÁG: *Párizsi álom*, felkészítő: Neuburger Éva és Zombori Katalin

A Kozmutza Flóra Általános és Készségfejlesztő Iskola, Kollégium és EGYMI csoportja izgalmas színfolt volt a találkozón. A játsszók már jártak országos fesztiválon is. A felkészítők pedagógiai munkája elismerést érdemel, évek óta magas színvonalon, nagyfokú érzékenységgel dolgoznak a csoport tagjaival. Azt tanultam, hogy a jól megválasztott formák sokat segíthetnek a résztvevőknek. Megfigyeltem, hogy speciális nehézségekkel küzdő csoport esetén milyen sokat számít a felkészítők színpadi jelenléte, ugyanakkor jó példát láttam arra, hogy miként tudnak a háttérben maradni. Tanulságosak voltak a festői színpadképek is. Ám a forma mellett a téma is kiemelendő: ha nehezen kapcsolódnak hozzá a játsszók, akkor sokkal kevésbé tud átütő lenni az előadás.

3. CsosziBoszik: *Félelmeink*, felkészítő: Neuburger Éva és Szegényné Kondor Csilla

A veszprémi Cholnoky Jenő Általános Iskola csoportja hűsbavágó kérdéseket tett fel. A csoportvezető bátorsága nagyon tanulságos volt a számomra. Azt tanultam, hogy érdemes energikusan kezdeni egy előadást, mert segíti a játsszókat. Fontos az is, hogy az előadás által felvetett témához tudjanak kapcsolódni a diákok, érintse őket, úgy legyen a számukra, a sajátjuknak érezzék. Az is tanulságos, hogy milyen sokat segít a humor egy komoly téma esetén is: oldja a játsszóknak keletkező feszültséget, ugyanakkor rá is

erősít a komolyságra. Megerősített a produkció abban, hogy a teátrális elemekkel érdemes gazdaságosan bánni. Mindenképp viszem magammal az előadás záró mondatát, miszerint „az út benned van”.

4. Pajtásulat: *A Pál utcai fiúk*, felkészítő: Kisné Paczona Ildikó, Mayer-Erhardt Marian)

A Sárszentmihályi Általános Iskola összeszokott csoportjának jutalomjátékát örömmel nézni. A felkészítők nem is kértek minősítést, hiszen az előadásuknak nem a megmérettetés, hanem az összegzés volt a célja. Megtapasztaltam, hogy milyen sokat ad egy csoportnak, ha lehetőséget teremt a csoportvezető az elbúcsúzásra, az összegzésre, a közösséghez tartozás megélésére. A legjobb részei azok voltak az előadásnak, amelyekben a gyerekek saját emlékei, élményei jelentek meg. A legkevésbé erősek a címadó musical elemei voltak, annak ellenére, hogy érezhetően fontosak voltak azok is a játszóknak. Így összességében a színházi formák és hatáselemek helyett a gyerekek egymáshoz ragaszkodása, összekapaszkodása képviselt rendkívüli erőt. Tanulságos volt, hogy egy ilyen összegző-élményező játék milyen jelentős egy közösség életében, és talán életre szóló élményt is adhat számukra.

5. Violin 2: *Sóderparti*, felkészítő: Polgár Lilla

A Violin Alapfokú Művészeti Iskola egyik csoportjának előadása is sok tanulsággal szolgált. A felkészítő pedagógus egész éves munkája tükröződik az előadásban. Tanulságos volt számomra, hogy milyen látványos eredményt lehet elérni a kitarató műhelymunkával. Azt is megtapasztalhattam, hogy vannak olyan szövegek, amelyek csapdát jelentenek a játszóknak: a szöveg középpontba állításával nem tudnak megjelenni valódi helyzetek, és nehéz színházi eszközöket találni, amelyek segíthetik a játszókat. Érdemes figyelni a nehezen megszólaló diákokra is: a közös megszólalások nagyon sokat segíthetnek a nehezen megszólalóknak. A tértárgyat pedig szintén sokat tud segíteni a játszóknak, ám be is szűkítheti a lehetőségeket – például az asztalhoz leültetett szereplők passzivitásra vannak ítélve. A cselekvések ezzel szemben energiát jelentenek, amiben lubickolnak a csoport tagjai.

6. Violin 3: *Nyelvgyötrők*, felkészítő: Polgár Lilla

A Violin Alapfokú Művészeti Iskola másik csoportjában is ügyes színjátszókkal találkozhattunk. A csoportvezető sok olyan eszközt használt, ami örömet jelentett a játszóknak: a különböző gyakorlatok, játékok előadásba illesztése, a nevekkal való játék izgalmas lehetőségeket rejt. Tanulságos, hogy milyen fontos a képességeknek és a korosztálynak megfelelő feladatot találni. Fontos azt is tisztázni mindig, hogy az előadás elkészítése milyen tanulási folyamatot jelenthet a résztvevőknek. Továbbá lényegesnek tartom, hogy egyéni feladatokkal is megküzdjenek a diákok (még ha a közösségi elemek is állnak a középpontban). Meg kell jegyezni, hogy ebben az esetben is érezhető hatása van az előadásra a csoporttal végzett műhelymunka, az előkészítés, az „alapozás”.

7. Magocska: *A tojás*, felkészítő: F. Korcz Judit és Tömör Zsuzsanna

Az abai Sárvíz Alapfokú Művészeti Iskola előadása remek élményt jelentett a nézőknek és játszóknak egyaránt. Tanulságos, hogy az előadásban milyen jól sikerült megtalálni a fiúk és a lányok helyét is. Ráadásul arra is ügyeltek a

csoportvezetők, hogy a játszókat ne nyomja agyon a szöveg. Azt tapasztaltam, hogy ha a próbafolyamat során sikerül megtalálni a közös mozgások megfelelő ritmusát és változatosságát, akkor nagyon tudják élvezni a közösségi játékot a gyerekek. Az előadásban remek játéklehetőségek rejlenek, amelyekkel érdemes lehet még tovább is dolgozni. A műfajokkal való bátor kísérletezés szintén erősítheti az előadást: a szerkesztett játék elemei a népi és mesei elemekkel kiegészülve működő elegyet alkotnak, frissen tartja a játszókat is.

8. Prikulics Társulat I. – Prikulics Társulat II. (Hang-Szín-Tér Művészeti Iskola – Szabad Színház), *Tóvirág I. – Tóvirág II.*, felkészítő: Nagy Judit

A társulat két csoportnévvel és két előadással érkezett a találkozóra, de valójában egy produkcióról beszélhetünk, melyet két részletben mutattak be a közönségnek. A „két előadás” közötti határt egy sötét jelezte a színpadon, akár csak két felvonás között ezt megszokhattuk. Nagyon átgondolt és látványos világot építettek fel a színpadon, minden apró részletre kitérően. A díszlet (a tavi világ megidézője), a fények, a halacska jelmezek, a lelógó moszatok mind-mind szerves egészként röptettek minket egy kellemes hangulatú mesevilágba. A játszókat láthatóan nagyon élvezték az ebben a közegben való játékot. A színpadkép olyannyira részletgazdag és kidolgozott volt, hogy néhány szempontból meg is nehezítette a nézők és talán a játszóknak a dolgot. A jelmezek egész testet záró kosztümök voltak, még a játszó arcát is körbevétték, ami által sok arcjáték és testjáték is rejtve maradt. Amennyit ad látványban egy ilyen bonyolult jelmez, annyira meg is nehezítheti a játékot. Talán éppen ezért is néhány jelenetben az volt az érzésem, hogy a fókusz a képeken maradt, nem a színjátszókon. Örömmel látni, hogy a Tóvirágot játszó kislány mennyire él ebben a szerepben, figyelme egy pillanatra sem kalandozott el a partnereiről. A sok szöveg és szituáció között egyszer sem bizonytalanodott el, pontos és koncentrált játékot hozott az előadás mind az 50 percében. Ez az 50 perc talán túl hosszú volt a történethez, ami több sűrítéssel talán feszesebb lehetne. Jelenetek és dialógusok ismétlődtek többször is a színpadon – ezen ismétlések számának csökkentése is segítené. A csoport nagyon fontos témáról mesél a produkcióval: az emberek figyelmetlenségéről a természettel, az élővilággal szemben, teszik mindezt gyerekekhez és felnőttekhez is utat találva. Kíváncsi vagyok a csapatnak, hogy minél több embert szólítsanak meg hasonlóan fontos párbeszédekkel!

9. Vörösmarty Színpad Felső Csoport (Kápolnásnyéki Vörösmarty Mihály Általános Iskola, Gimnázium és AMI), *Farkas és Piroska*, felkészítő: Kiss Zoltánné

A csapat Tasnádi István *Farkas és Piroska* című művét adaptálta színpadra. Nagy energiájú játszókat láthattunk a színpadon. Az volt az érzésem, hogy minden Piroskát, minden Farkast és minden Nagymamát játszó eltökélt szándéka volt, hogy meggyőzze a saját karaktere igazáról a kedves közönséget. Ez pedig nagyon fontos alapköve a színjátszásnak, hogy mindig legyen valami szándék a társaink, a nézők, egymás felé, amely szándék mentén közölni vágyunk. A csoport ebben az előadásban nagy energiákat mozgósított szándékaik megmutatására. Ehhez választékos és kreatív eszközöket használtak mind a karakter megformálásában, mind a szituációkban, mind az egymást lebutítani akaró taktikák kiválasztásában. A játszókat törekedtek arra, hogy

néhány apró és egyszerű jelet kapcsoljanak a figurákhoz, amivel a felismerhetőséget és az értelmezhetőséget is könnyítették. A Farkas például folyton vakarózott. Egyetlen pici, de annál jellemzőbb gesztus elég volt ahhoz, a Farkast játszó „elfarkasosodjanak”. Abban talán még van további munka, hogy ezeket a jeleket hogyan tegyék a gyerekek a karakterek szerves részévé. Hogy ne ugyanúgy jelenjen meg a vakaródzás minden helyzetben, hanem fokozással, váratlan mozdulatokkal, vagy más egyéb megoldásokkal túllépjen az illusztráláson és a szereplők sajátjává váljon. Érdekelt volna, hogy a szöveggel kapcsolatban milyen saját gondolatok merültek fel a színjátszóknak és azokat miként jeleníthetnék meg. Biztos vagyok benne, hogy akadt ilyen gondolat bőven, de most valahogy az volt az érzésem, hogy a játék erősen szövegközpontú maradt, és nem mert/vagy nem akart lazábban kapcsolódni a színdarabhoz és erősebben rákapcsolódni a játszóknak plusz ötleteire.

10. Kinder Spielen Színikör (Isztiméri Német Nemzeti-ségi Önkormányzat), *Es war einmal eine Katze, ein Pferd, ein Mann, ein Esel, ein Floh und eine Hex*, felkészítő: Fekete Heidi

Az egészen kicsi játszókból álló csapat elhozta nekünk egész évi munkája sűrítettanyagát, esszenciáját. Azt mutatták meg a közönségnek a felkészítő tanítónő segítségével, hogy milyen kreatív, drámás eszközökkel tanulnak németül. A produkció egy tündéri bemutatóórává állt össze előttünk olyan kis játszókból állt, akik életükben először merészkedtek ilyen nagy színpadra. Ráadásul az izgulást és a sok néző miatti feszültséget rögtön német nyelven kellett leküzdeniük. De figyeltek arra is, hogy a nézőtérben is mindenki értse az elhangzott mondókákat, ezért a kedvükért mindig elismélték magyarul is. Sőt, arcfestéssel és kicsi játékokkal vizuálisan is segítettek bennünket. Fantasztikus ötlet, hogy az idegennyelv-tanuláshoz hangulatokat, élményeket társítanak. A bemutató nem színházi előadás szeretett volna lenni, mégis egy hajszál választotta el tőle. Az egyik leghasznosabb pedagógiai munkának lehetünk szem és fültanúi. Nagyon szeretném látni Fekete Heidit több csoporttal is a jövőben, és izgatottan várom azt, amikor az a bizonyos hajszál eltűnik a pedagógia és a színház közül.

11. Kodócska (Kodolányi János Gimnázium és Szakgimnázium), *Toldi (feldolgozás)*, felkészítő: Láposi Anita

Öröm volt ránézni a csapatra első pillanattól kezdve. Ötletes tömegmozgatást, arányosan kezelt teret, egyszerű, gyors és praktikus térváltásokat, valamint pontos és fegyelmezett játszókat láthattunk. Egyszerűen jól esett a szemnek az egész színpadkép. A Toldi adaptáció ötletesen és jól húzott előadássá vált a Kodócska csoport játéka keretében. Néhány pontosan eltalált gesztussal és jól megválasztott szituációval erősen vezetett történetmesélés zajlott a színpadon. Mindig egy kicsi választotta el a játékot az elemetáris élménytől. A bika legyőzése jelenetben – szintén tökéletes arányokkal megkomponált képben – épp csak felvilámlantva kaptuk a küzdelmet, ugyanúgy, mint ahogy a cseh vitézzel vívott harc, vagy a farkasok legyőzése során. Ha a további munka folyamatában sikerül a játszóknak intenzív jelenlétét belülről kifelé irányítani, és azt egy-egy ilyen jelenetben egyszerű koreográfiákba összpontosítani, akkor az élmény kataraktikus is lehet. Érdemes lehet azon dolgozni a csoportnak, hogy az épp csak (de precízen) felvillantott öt-

leteket, melyek sok helyen csak illusztrációk maradnak, megtörtént pillanattá dolgozzák át. Tényleg feszüljenek egymásnak a játszóknak, tényleg suhogjon néhányat az a bot, a jelenlét valóban öltön fizikalitást, és a hatás még erősebb lesz. Nagyon közel vannak a játszóknak ahhoz, hogy a pillanatok, amelyeket jó érzéssel választottak, ténylegesen megtörténjenek a színpadon. Ehhez a forma több mint működőképes, és úgy tűnik, hogy minden résztvevő sajátja.

12. Prelud Pódium (Bicskei Prelúdium AMI), *Mesét kérünk!*, felkészítő: Sulyokné Guba Judit

Élő zene és színjátszók szívet melengető találkozásának lehetünk szemtanúi. Az előadás egyetlen szárra felfűzött, nagyon sok lehetőséget és ötletet magában rejtő produkció. A csapat úgy döntött, hogy a fő hangsúlyt most a zenére helyezi. Különböző mesék zenéit hallhattuk gyönyörűen megszólalni abban a kontextusban, hogy egy édesanya épp az egyik nem könnyű feladatának igyekszik eleget tenni, miszerint számos csemetéjét, lehetőleg egyszerre kellene elaltatnia. Ehhez még mindig a legjobb eszköz a mese. A mese és a zene. Kíváncsi vagyok, hogy dolgozzon még ezen az előadáson, hiszen ahogyan már említettem, számos lehetőség rejlik benne. A produkció – ezen fázisában – egy remek ötlet. Kicsit hiányzik még belőle a cselekmény, a tét és a cél, amikkel a csapat megalkothatja a saját közös meséjét a mesén belül. Ráadásul tehetséges zenészek segítségével, akiknek jelenléte és játéka különleges atmoszférát varázsolt a színpadra. A játszóknak kisugárzása sokunk arcára mosolyt csalt a közönség soraiban, tehát minden eszközt megtaláltak arra, hogy jelenlétükkel és zenéjükkel gyógyításnak a mesén keresztül.

13. Garabonciás Színjátszó Műhely (Mányi Községi Művelődési Ház), *Őz a csodák csodája*, felkészítő: Véssey Vera, rendező: Móra János

A csoport megbolondította a teret az előadásával, ami kifejezetten jótékonyan hatott a nap végén. Kreatívan használták annak érdekében, hogy játszóknak és nézőknek a lehető legközelebb kerüljenek egymáshoz. Számomra kedves ez a térhasználat, hiszen szeretek a játszóknak minden apró rezdülésnek, gesztusának és hangjának részese lenni. Hálás vagyok, hogy ezt lehetővé tették, megengedték. A csapat láthatóan és érezhetően képzett színjátszókból áll, gazdag eszköztárral mozogtak és beszéltek a játéktérben. Az, hogy ennyire otthonosan mozogtak a spontán berendezett térben azt mutatja, hogy pontosan annyi eszköz és támasz áll rendelkezésükre a játékhoz, amennyi szükséges a biztonságérzetükhöz. A Dorothy-t alakító kislány kifejezetten pontos és kifinomult játéktípussal élt végig az előadásban. De határozott és lendületes játékot láthattunk a Madárijesztőt, a Bádogembert, az Oroszlánt, Totót, vagy Boszorkányt megformáló színjátszóktól is. Henry bácsit, Emi nénit, a nagy Őz varázslót felnőtt játszóknak alakították. Kíváncsi lettem volna arra, hogy a felnőtt játszóknak helyett miként működtek volna gyerekek ezekben a szerepekben. A nézőkkel szemben, egy sorban játszóknak ültek, akik időnként mesélő szerepbe léptek. Örültem volna, ha belőlük is többet láthatok, ha különböző szerepekben ők is megmutathatták volna magukat. Hiányoztak számomra kicsit az előadásból olyan lendületesebb jelenetek, amelyek akár az összes játszót megmozgatják. Őz, a nagy varázsló világa szépen követendő ívben, igazán tehetséges játszóknak által tártul élénk.

Herczeg Dia – Meleg Gábor

Bács-Kiskun megyei bemutató

Kecskemét, 2019. április 12.

Műhelyekben dolgozva

Talán nem túlzás azt állítani, hogy tágabb értelemben Bács-Kiskun megye, szűkebben pedig Kecskemét városa az elmúlt évtizedekben a magyarországi gyermek- és diákszínházas egyik fellelegvőrává nőtte ki magát. Köszönhető mindez néhány elkötelezett drámapedagógusoknak, akik a megyén (városon) belül különböző helyszíneken képviselték ezt a fajta kulturális missziót.

Hirtelen négy név ugrik be (szándék szerint nem megbántva azokat, akiket nem említek): Orbán Editet a Kátona Gimnáziumi csoportjai révén ismerem, de tudom, hogy sokat dolgozott gyermekszínházszókkal is, és nemcsak kiváló előadásokat hozott létre, de komoly személyiségfejlesztő munkát végzett, több tanítványa mostanra neves színész. Kormányosné Makai Eszter a Vásárhelyi Iskolában végzett hatalmas szakmai és szervezői munkát, lényegében az ő házigazdaságához kötődnek a Városi Színház Találkozóinak, amelyeken tét nélkül mutatkozhat meg a kecskeméti mezőny kevésbé a Weöres forduló előtt. Mindkettejük szerencsésnek mondhatja magát, mert bár már nem aktívak, de van, aki továbbvigye a lángot. Editnél ez családban maradt, hiszen fia, Sárosi Gábor mostanra afféle városi intézmény lett: volt olyan év, hogy három előadást hozott és vagy öt csoportot vezetett. (Igen, Kecskemét ebben sem tipikus hely, itt talán lehetsz próféta a saját hazádban.) Eszter munkáját pedig több kollégája, a kiváló kreatív zenész, Wamzer Gabriella, a több művészeti ágban is jártas Vass-Eysen Ábel, illetve a legkisebbeknél Dakó Alíz viszi tovább. Mondanom sem kell, az említettek előadással jelentkeztek a mostani találkozón. Sajnos viszont a harmadik eszembe jutó személy, Török László Dafti, aki szabadszállási Lajtorja csoportjával 24 évig volt meghatározó alakja ezeknek a fesztiváloknak, mára diákszínházszó értelemben „letette a lantot”. Ott, ahol volt, ilyen formában meg is szűnt ez a tevékenység, Dafti közben iskolát is váltott. Szomorú. Dafti pedig hiányzik. (Újonnan akkreditált rendezői tanfolyamunkon viszont tanít, októbertől már a második etap indul, tessék jelentkezni, mert akár miatta is érdemes!) Sajnos ugyanilyen űrt hagyott maga után két másik kiváló csoportvezető társa: a szintén Csokonai-díjas Kalmár János, aki negyven éven át irányította a Kísérleti Színpad munkáját, és hozott létre kiváló előadásokat, illetve Hódován Péter, aki dusnoki Kincskeresőivel szintén emlékezetes produkciókkal örvendeztette meg a megye és az ország gyermekszínházást szerető közönségét. (Fontos azt is tudni, hogy a három említett kolléga nemcsak előadásaival szerzett örömet éveken át, hanem a nóta szerepét is magukra vállalták, közös dalaikkal téve ciklikusan ünneplhetővé a „vörös” Bács-Kiskun megyei fordulóit, és bár ők maguk már nincsenek jelen a körünkben, de dalaikat még sokáig énekelni fogjuk az Ifjúsági Otthonban.) Akit utoljára említek, az nem más, mint rendezvényünk gazdasszonya, Józsa Kata, aki hála Istennek ma is aktív: ő ugyan nem vezet csoportot, de évtizedek óta ad háttérrel a környéken folyó színházi és drámapedagógiai eseményeknek, fesztiváloknak, műhelymunkáknak, miközben persze joggal büszke a Házhoz, a kecskeméti Hírös Agóra Ifjúsági Otthonához kötődő csoportokra. És elképesztően szép rituáléval nyitja meg és zárja be az eseményt, amikor kezdő aktusként valamennyien felszállunk Thália szekerekre (vagyis bekapcsolódunk a szekér haladását jelképező tapsritmusba, természetesen mi is, idei zsűritársammal, Uray Péterrel együtt), majd a nap zárásaként le is szállunk róla. A találkozó bonyolításához pedig neki is megvan a maga fiatalokból álló csapata. Akadnak olyanok közöttük, akik konferálnak, játékot vezetnek, vagy a találkozó dalának éneklésével töltik ki azt a csekély időt, amíg a lejátszott produkció átadja helyét a következőnek.

Tulajdonképpen a fentieknek köszönhető, hogy Kecskeméten joggal beszélhetünk egymáshoz lazán kötődő műhelyekről, és olyan alkotókról, akik lényegében átadták a stafétabotot azoknak az utódoknak, akik a megyei találkozó főszereplő csoportvezetői lettek. Éppen ebből a megfontolásból nem sorban fogok haladni az előadásokkal, hanem megpróbálok műhelyekben gondolkodni. Talán ez abban is segít, hogy mindenkinek ezen a kollektív szinten is könnyebb legyen megfogalmazni a maga számára a „merre tovább”-ot.

A második előadással kezdem: a sokáig cirókás bábszínészként dolgozó Nagypál Mária néhány éve kezdett gyerekekkel foglalkozni a Jövőnkért Alapfokú Művészeti Iskolában, egyszerre több csoporttal. Színházi rutinja mellett nagyon hamar rátalált azokra a drámapedagógiai alapesztusokra, amelyekkel hiteles és problémamentes előadásokat lehet létrehozni különböző korcsoportokkal. A mostani *Boszorkánytánc* című, a **Woodstock csoport** játszotta előadás is nagyon jól fogja meg azt a kamaszos alapproblémát, hogy egy felső tagozatos gyerek mennyire szeretne már „nagyobb lenni” saját korosztályánál. Az előadásban a hippinek öltöztetett fiatalok Doorsra és Janis Joplin zenéjére kapják el hitelesen az említett kor érzésvilágát – ami valójában a szülőktől való függetlenség metaforája számukra –, miközben a rendezőtől megszokott jegyként komoly figyelemmel és figyelemmel vannak egymás iránt. Az előadás dramatikus játéknak nevezi magát, és ha az lenne, nem is lenne semmi gond: ám itt egy történet is felmerül egy Los Angeles-i bűnbándáról, aminek követését a felrakott képek, sajnos, a jó feeling ellenére sem segítik meg (bronz minősítés).

Szintén nagyon komoly színjátékos hagyományokkal a hátuk mögött érkeztek a jászfényszaruiai (ők nem is innen, hanem a szomszéd megyéből jöttek, de mostanra hagyományosan itt élnek meg a Weöres megyei fordulóját). Az egész faluját játékra serkentő Kovács Andrásné Rozika néni szakmánkon túlnyúló legenda: tőle mostanra lánya, Kovács Tímea vette át a stafétabotot, a **Napsugár Gyermekszínpad** vezetését. A fesztiválon két produkciót láthattunk a nagy múltú műhelyből érkező apróbb- és nagyobbra nőtt népektől. A kisebbek által előadott *Békák vagy királyfik* alap gondolata a közismert meséből fakad, itt a fiúk vannak kitéve a másik nem szeszélyeinek, hogy aztán a végén a hirtelen jövő boldog végben változzanak át a békák délceg királyfiakká. Azt tapasztaltuk, hogy az érvényes probléma, a korosztályban dúló „nemi háború”, tágabb értelemben pedig a kirekesztés ellenére a játék nagyon benne maradt még a játszóknál. Ehhez hozzájárult, hogy az Ifjúsági Otthon szétnyíló függőnye mögött, a tér mélyében maradván, az egyébként jól kitalált poénok is lötyögtek a nyilván kisebb térhez, közelebbi nézőkhöz szokott gyerekeken, akik egyébként kétszer is lecsicskázta egymást. Sajnos ez mostanra egy olyan magyar szó lett, amit politikai értelemben is bántó éle miatt kellene kiiktatnunk a szótárunkból (gyermekközösségben pedig végképp nem kéne használni – szerintem). Kicsit emiatt is tűnt úgy, hogy a játszókat picit beleragadtak abba a problémába, aminek kezelésére a darab kitalálódott, ezért a feloldás sem hatott rám elég erősen (bronz minősítés).

Nagyon nehezen indult a **nagyobb jászfényszaruiai** felsőseinek játéka is *Hunyadi csillaga* címmel. Arany János párvesszszakos költeményét Németh Ervin hangszerelte gyerekszínjátzóknak, ám ennek az anyagnak a keretjátéka az általam látott csoportnál funkciótlan volt – kongó mondatok, átélés nélkül... Mindez annak fényében vált igazán izgalmassá, ahogyan a játszó később lépésről lépésre kezdték el hitelesíteni *magát a történetet*, a győzelmeket, az ármányokat, a szerelmes megtalálását. Mire a 25 perces játék végére értünk, tényleg egy hős állt előttünk (a nap egyik legjobb alakítóját tisztelhetjük egyébként Hunyadi szerepében), aki újra igazolta azt a sokéves eszmémet, hogy ennek a nagyon is problémás felsős korosztálynak az igazán hiteles hősök és hősnők hiányoznak a való és az iskolai életből (ezüst minősítés + legjobb alakítás különdíja a fiú főszereplőnek).

Az egyetlen megyei, ám nem kecskeméti csoport Kiskunfélegyházáról érkezett (Józsa Kata külön jelezte, hogy sajnos elfogytak a megyéből a nem kecskeméti csoportok, holott pár éve még többen voltak, mint a megyeszékhelyiek. Nem tudom, ennek mi lehet az oka, de tenni kell ellene valamit!). A **kiskunfélegyházi Vadrózsák csoport** fiataljai a *Forduljon Psmithhez!* című, igen bő lére eresztett Woodhouse-adaptációval érkeztek, Répa Mónika rendezésében. A „bő lére eresztettség” erős eufémizmus a részemről: majdnem dupla annyi ideig játszottak, mint amennyi a programban előre jelezve volt, 25 perc helyett 48 percig! A szervezők is biztosan kalkulálnak némi csúszással, de akkor is fontos lenne előre lemérni az előadásunk játékidéjét, mert a nézőkkel szemben sem korrekt ekkora csúszás! Egyébként a rendkívül szimpatikus tanárnő hosszan szabadkozott nemcsak a csúszás, hanem az előadás miatt is. Tény, hogy sok, a rendezői tanfolyamokon jelzett gyermekszínházzal kapcsolatos hiba alaposan rányomta bélyegét az előadásra: a nem megfelelő darabválasztástól a követhetetlen történetmesélésen át a térszervezésig és színészszerzésig... Ennek a játéknak a legnagyobb értékei maguk a játszó személyek és az őket csoportként egyben tartó tanárnő – értelmes céllal egybegyűlő emberek közösségéről beszélünk (a csoport nem kért minősítést).

Az Ifjúsági Otthonhoz (és egyben a Ciróka Bábszínházhoz) két csoport köthető az idei mezőnyből: a Lazarcú Maszkákat Sárosi Gábor vezeti, míg a Liliomszörnyek csoportvezetője Horváth Krisztina. Gábort már emlegettem, ő értelemszerűen gyermek-, majd diákszínjátzóként saját bőrén tapasztalta meg és sajátította el a dráma és színjáték alapelemeit, de Krisztina útja teljesen más: sok éve a pályán dolgozó pedagógusként hirtelen köszönt be neki a színjátszás, és lett nagyon hamar nemcsak helyi szinten, hanem országosan is ismert gyermekszínházi rendező.

A **Lazarcú Maszkáktól** a *Fidriló és Kokilda* című Füst Milán-mese feldolgozását nézhettük meg a találkozón. Amint a csoportvezető-rendezőtől már megszokhattuk, most is nagyon erős csoportmunkát és kiválóan vezetett színjátzókat láthattunk, és még ebből a mezőnyből is kimagaslott a Kokildát játszó kislány, aki felnőtt színészeket megszégyenítő elánnal formált szerepét az igencsak kacskaringós történetben, megküzdve magával, szerelme tárgyával is, hogy komolyan vegye őt. Mindennek ellenére a mese dramaturgiai problémáin ezúttal nem sikerült kellőképpen úrrá lenni: a játék elején hosszan követünk egy boszorkányos (emberek rovarrá változtatásával kapcsolatos) történet-szálat, mint kiderül, szinte teljesen feleslegesen: ha ezt az időt Kokilda megismerésének szentelhetjük volna, akkor talán többet tudunk meg Kokilda motivációiról is, hogy vajon miért ebbe a képtelen széltoló Fidrilóba szeret bele a szentem (ezüst minősítés + legjobb alakítás különdíja a lány főszereplőnek).

A **Liliomszörnyek Barátság-ok?** című produkciója másféle erényeket csillogtat és másfajta problémákat vet föl. A csoportvezető most is úgy indít, ahogy már többször láttam tőle: egymáshoz lazán kapcsolódó jelenetek, amely már-már szerkesztett játéknak tűnik. Aztán egyszer csak a sok-sok gomolygó részlet, saját élményekből

összehordott pillanat elkezd összeállni. Még az is nagyon fontos Krisztánál, hogy nem rejti el, hanem nyíltan és bátran beépíti az úgynevezett „férceket”, azoknak az előgyakorlatoknak a nyomait, amiből az előadás felépül. Most is igen esztétikus tablókat látunk, közben elhangzanak azok a kulcsszavak, amik alapján a jelenetek létrejöttek, mondhatnám úgyis, hogy a produkció előre „hashtaggeli” önmagát. Csakhogy mindezt valamilyen okból igen bátortalanul teszik meg a játszó, és ez a bizonytalanság kicsit ráül az egész produkcióra. Bár most is látunk olyan aprólékos megfigyelésen alapuló, a felvételi dolgozat megírásához kötődő egész osztályos tutit, ami a magyar életjáték műfaj legjobb hagyományainak színvonalán szólal meg, a fenti okok miatt a *Barátságok*? mégsem ragad magával annyira, amennyire azt a felhalmozott életanyag indokolná (ezüst minősítés + javaslat a regionális találkozóra történő meghívásra).

A Városi Színház Találkozókat szinte állandó vendégeként jó egy évtizede követem nyomon azt a munkát, amit a házigazda Vásárhelyi Iskola drámapedagógusai, rendezői végeznek, és azt gondolom, hogy Makai Eszter távozása után most kezd beérni újra igazán az a munka, amiket éveken-évtizedeken át folytattak. Az ő nyugdíjba vonulása nyilván komoly hiást eredményezett, de mostanra kialakult egy biztosnak tűnő struktúra, ami akár több évig működőképes lehet. Egy olyan team létrejöttéről beszélek, melyet Dakó Alíz óvodából iskolába áthozott kisiskolásai alapoznak meg, amelynek további szakmai háttérét Wamzer Gabriella igazgatóhelyettes-kreatív-zenetanár biztosítja. És amelynek új, egyéni hangját Vass-Eysen Ábel lírai és rítusszínházi elemeket ötvöző rendezései határozzák meg. Túlzás nélkül állíthatom (ezt a tényt a szakmai beszélgetésen is regisztráltuk), hogy az idei kecskeméti megyei forduló legjobb karban lévő játszó a „vásárhelyisek” közül kerültek ki.

Ez még akkor is igaz, hogyha a legkisebbek **Csiribiri csoportjának** *A pletykás asszonyok* című előadása Dakó Alíz rendezésében sajnos ráment a fesztiválkezdesre. (Jelzem, hogy szerintem nem a legkisebbeknek kellene talán fesztivált kezdeni. De ha már mégis így van, érkezzünk előbb, hogy csinálhassunk egy gyors színpadbejárást!). A kicsik dolgát az is nehezíti, hogy ha nincs ráfutás a játékra, nincs tánc, nincs zene, nincs expozíció, az első játszóknak a semmiből kell megszólalnia. Erre célra pedig kiválóan megfelelne a később használt Weöres-mondóka, a *Letyepetye lepetye...* A játék végére kezdenek kijönni a saját megilletődöttségükből, és akkor már az utolsó pletykás asszony, meg a záró mondatokhoz kiforduló csoport át is üti a rivaldát. Sajnos kicsit későn (bronz minősítés).

Egytel jobb formát mutat a **Tücsök Csoport** Lázár Ervin-féle *Hapci királya* Vass-Eysen Ábel rendezésében. Jól (sőt talán túl jól) vezetett csoportot láthatunk, amely ugyan élvezettel meséli el a történetet, de a szöveget mindnyájan kicsit túlénéklük (ezüst minősítés).

A harmadik vásárhelyis csoport **Kalamajka** névre hallgat, Wamzer Gabriella és Vass-Eysen Ábel közös rendezésében a *Lélekmadár* című előadást hozták el nekünk. Nehezen behatárolható produkció, amelynek mégis minden pillanatát hitelesíti a játszó elképesztő hite arról, amiről beszélnek. Fura ezt így kimondani, de mondjuk: az élet céljáról, a boldogságról stb. Sajnos – és ez a produkció egyetlen hibája –, hogy a forrásszövegek enyhén szólva vitathatóak, igazából közhelyesek, és itt azt gondolom, hogy függetlenülem kell magam tőlük, vagyis „idegen nyelven” kell néznie az előadást. Aztán meg csak rám köszön a nap első borzongásos katarzisa – itt, az ötödik előadásnál tartottunk. Ahogy a kezdő képet rafináltan ismételve az egész csoport a saját testéből kialakít egy közös lélekmadarat a játék végén (akkor totál fényben, most irreálisan világítva), valahogy mindennél többet mond el arról, hogy mi hiányzik a mi nagyon is (szür)reális világunkból, főként ebben az országban. De lehet, hogy máshol is... (ezüst minősítés + javaslat a regionális találkozóra történő meghívásra). A végére hagytam a nap egyetlen „csont nélküli” előadását, amelyet Csukás István *Sün Balázsából* prezentált az igen kicsikből álló **Diridongó csoport** (a rendező szintén Vass-Eysen Ábel). A végtelenül egyszerű térformákkal dolgozó, a kicsiket alig tíz percen foglalkoztató játék nagyjából azt üzeni, hogy sok jó testvér sem fér el kis helyen, meg hogy mindig a legkisebb „szív” – ez nagyjából a mese és a játék örök, de egyáltalán nem mesei igazsága. (Eszembe jut, ahogy Popper nekiment egykor Csukásnak a Süsü miatt, most ezzel ugyanaz lehetne a problémája, a mesei dekonstrukció... Meg kell mondanom: az élet sajnos Csukást igazolta...). Szóval én minden nagykutyaival megnézném a vásárhelyis Diridongók kis játékát a szegénységről, hogy szégyellje el már magát egy pillanatra (arany minősítés).

Összegezve a fentiek: hibátlan előadást ugyan egyet találtunk Uray Péterrel Kecskeméten, sok értéket felmutatót viszont többet is. Az gondolkodtat el, hogy a kollégák olyan banánhéjakon csúsznak el (darabválasztás, dramaturgia, térszervezés, színészvezetés), amik simán kerülhetők lennének egy kiadós rendezői tanfolyammal, akár Pesten, akár a helyszínen.

Remélem, mindez nemcsak pusztába kiáltott szó marad.

Pap Gábor Papesz

Budapesti bemutató II.

Kispesti Munkás Művelődési Otthon

2019. április 12.

A találkozón mindössze négy előadás szerepelt, de mind a négy igazán különleges alkotás volt.

Bikficek, *A közös kutya*, rendezte De-Petris Ágnes

A sort indító *A közös kutya* egy mese iskolai adaptációja volt, egészségesen felosztva a szöveget a játszóknak között, kifogástalanul elmesélték a történetet. Szerették a gyerekek csinálni, látszott a produkción a szív, ami belekerült a történetbe, kicsit talán még a problémakörön is gondolkodtak munka közben, igazi üdítő gyerekszínjátás előadás volt. Később a csoportvezető elbeszéléséből megtudtuk, hogy az osztállyal rengeteg a probléma, az osztály döntő többsége disz-es, tanulási zavaros és a többi. Viszont a szöveget azt gond nélkül megtanulták. Megtanulták, értelmezték, viszszafejtették. Érdekes.

Csillagfürt színjátás csoport, *A pletykás asszonyok*, rendezte Szilvási Ildikó

A következő *A pletykás asszonyok* egy népmese színpadi adaptációja volt, amit szintén lelkes, elkötelezett és jókedvű fiatalok előadásában láthattunk. Két igazán emlékezetes pillanata volt az előadásnak, az egyik amikor a lustálkodó főszereplő alatt a díszletágy váratlanul összerogyott, és a rajta lustálkodó szereplő – számomra szintén váratlanul – töretlenül rajta maradt a megrögyött ágyon. A játszótársak pillanatnyi zavara azonnal elpárologott, látván, hogy egy széttört ágy sem zökkenti ki a lustálkodásból társukat. Igazán szép pillanat volt. Aztán ugyanebben az előadásban, mintegy megtörve az eddigi lüktetését a produkciónak, a főszereplő kifordult a nézők felé és azt tanácsolta nekünk, hogy menjünk haza mindannyian és jól verjük el az asszonyainkat, mert az asszony az mind csalfa. Igencsak zavarba jöttünk ettől az elavult tanácstól és kerestük a csattanót, a viccet, hogy valahogy más megvilágításba kerül ez a gondolat, de sajnos a szándék ottmaradt: az asszonyt el kell verni. Izgalmas beszélgetést tudunk kibontani ebből az eseményből, hogy mennyire szabad megbontani egy mese integritását, hiszen, ha a mesében elhangzik ez a mondat, akkor miért ne tennénk fel a színpadra. Tartalmas beszélgetés született a színpadi megformálás felelősségéről, a csoportvezető/rendező kötelességéről és az elkészült alkotás hatásáról.

Répamintás Atomtengeralattjáró Sofőrlámák, *diakszerelem.gyakorikerdesek.hu*, rendezte Lázár András

A harmadik produkció teljesen rendhagyó volt. A mostanában egyre szélesebb körben elterjedő impro előadások formáját követte, egyszerű helyzeteket kínált, ahol a nézők dönthettek a szereplőkről, a szándékokról, a mondatokról. Négy nyolcadikos vállalta be ezt az óriási feladatot, a kísérőjük elmondása alapján teljesen önszántából és igazán becsülettel helyt is álltak. Jó volt látni ahogy magabiztosan megszólít egy teremnyi embert ez a néhány tizenéves. Sajnos nem győződtem meg arról, hogy ez a forma előadás-ként a leginkább tizenéveseknek való, de mindenképpen izgalmas kísérlet volt.

Szín-Kör-Játék, *Egyszer egy menőfi*, rendezte Vigh Laura és Szilvás Nóra

Az utolsó produkció egy másik helyről érkezett, ott is felépítésük volt, úgyhogy amíg az első három előadást értéke-

lése zajlott ők megérkeztek és felkészültek. Elkezdődött egy előadás, ahol bejátszásról hangzott az *Egyszer egy királyfi*, és hamar világossá vált, hogy bizony ezt az egész dalt végig kell ülnünk és közben nézni, ahogyan értelmi fogyatékkal élő fiatalok monoton kísérő mozgással lekísérik a magnó dalát. Amikor már teljesen kétségbeestem, egy óriási csavarral az eddigi magyaros öltözetű szereplőgárdát felváltotta egy baseball sapkás, flitterruhás szereplőgárda, és felcsendült „az egyszer egy menőfi” szövegű nóta, aminek viszont színparkázó humora és a játszóknak leplezetlen elégedettsége olyan volt, mint egy korty víz a hetekig tartó sivatagi séta után. Ritkán ér ilyen meglepetés színházban, nagyon hálás voltam érte.

Ez a négy előadás adta ki programot, de bőven adtak meg-tárgyalni valót a zsűritársammal, Pass Andreával folytatott beszélgetéshez, és későbbre is, az értékelő megbeszélésekhez. Köszönöm a lehetőséget!

Farkas Atilla

Győr-Moson-Sopron megyei találkozó

Mosonmagyaróvár, Fehér Ló Művelődési Ház, 2019. április 12.

Arrabona Diákszínpad Kiscsoport, *A csodafa*, rendezte Bálint Betty

A második éve játszó kiskamasz csapat első produkcióját Patonay Anita *A csodafa* című drámaórája ihlette, s a gyerekek improvizációból épült. Nyitóképük a történet középpontjában álló, veszélybe került fa a gyerekek zárt, guggoló testhelyzetéből, s pár szék felhasználásával varázslatosan „éledt meg” a szemünk láttára, vert gyökeret és terebélyesedett a kék mókások lakta szeretett növényre. A témaválasztás eltaláltsága tükröződött a játszóknak könnyed, otthonos működésében, mind a felnőttek karikírozott figuráiban (pl. nyugdíjasok), mind a saját korosztályuk alakjainak természetes játékában. Talán a döntéshozó felnőttek, a „ellen-ség” típusainak megformálása nagyobb feladatot rótt az arrabonásokra, mint az előző példák, itt még a szövegtartalom és a szerepek megalkotottsága további munkára vár. A „csukló” kék mókások dialógusa a fán és a parkbeli srácok székes-fegyveres játéka ötletes, korosztályhoz passzoló, kifejezőmódban, ritmusban fejleszthető, és így is adott humoros pillanatokat, melyért a gyerekközönség hálás volt. Kiváló pedagógiai munkát végzett a csoportvezető-rendező, Bálint Betty a közös értékeink védelme, felelőssége kapcsán gondolkodás témakörében. A játék zárata „diózáporos” kimerevített képével aktivizálja a nézői gondolkodást, vajon megmenekül-e a védelemre szoruló fa, melyet a parkolójához megépítésének terve fenyeget. (T. Sz.)

Arrabona Diákszínpad Kisközépső csoport, *Mi van?*, rendezte Lakatos Dorka és Bálint Betty

A nap záró előadásaként az „arrabonások” egyik, immár négy éve együtt játszó csoportja lépett színpadra a Lipták Ildikó *A banda* drámaórája által inspirálódott közösségi felelősség-történettel. A színpadra kerülő szöveget Frankó Katalin gondozta, s a játszóknak rögtönzései alapján készült el. Meghatározó, visszatérő képi élmény a játszó és a néző számára egyaránt a tárgyakhoz (labda, teniszgolyó, hulahoppkarika, polifoam stb.) kötődő fizikai gyakorlatokból beemelt

érzelem- és viszonyulásjátékok, melyek a szavakon túli állapotot, küzdelmeket fejezik ki a diákfigurák esetén. Az iskolai felnőttvilág megjelenítése (tanár, iskolatitkár) mikrofonhang használatával végtelen egyszerűen jelzi-élteti a különbséget a szülők és kamaszok világától, és tisztán tudja működtetni a gyerek játszó. A szülők reakciója gyermekük tetteire (tanár autógumijának kilyukasztása) egyensúlyba kerül a kibontakozó „banda” tagjainak belső hangjaival és nagycsoportos jeleneteivel, melyekben tervezik, végrehajtják, reagálják a közös tettet. A többféle nézőpont felmutatása teszi hiteles játékká a *Mi van?*-t, és a játszókat által örömmel, szellemmel, komoly színpadi együttműködéssel kiérdemlik a gyerekközönség elmélyült figyelmét. Elismerésem a rendezőpárosnak, Lakatos Dorkának és Bálint Bettynek a típusok megformálásában adott segítségért, az egyedivé tett problémafelvetésért, a tiszta és kifejező színpadi beszédért. (T. Sz.)

Maskara Diákszínpad, Rossz szomszédság: török átok, rendezte Kissné Kóczán Gyöngyi

Arany János *A fülemile* című művével gyakran találkozhat a közönség a gyermekszínházi rendezvényeken. Bizonyára nem véletlen: olyan témát kínál a játszóknak, amely érdekes lehet a diákoknak: a vita, a békétlenség, az önzőség, a titkos mutyik a hétköznapijainkhoz tartoznak. Jó ritmusú előadás jött létre, melyben a játszókat élvezik a jelenlétet, és egymásra figyelve, közösen mesélik el Arany János történetét. A lassítások, a különböző cselekvések (pl. kukoricamorzsolás) tovább erősítik a gyerekek amúgy is erős megszólalásait. Színes figurák jelennek meg. A csoport előadása gondos pedagógusi munkát feltételez. A sikeres munkát erősítheti, ha a résztvevők téttel bíró feladatokat kaphatnak, ha kapcsolatokat találnak a történet és a játszókat élete között. Segíthet még az is, ha további cselekvések erősítik a résztvevők jelenlétét. (M. G.)

Kunszigeti Színház, Csillagszemű, rendezte Szabó Gergely

A csoportvezető rövid ideje dolgozik csak a színházszínpadokkal, ám máris egy sikeres előadást tudott létrehozni. Pedig erős nehezítő körülmény volt, hogy különböző életkorú színházszínpadok kerültek egy csoportba. A siker titka a rendező nyitottsága, a formák frissessége, egyszerűsége és látványossága, a fiatalos hangvétel, illetve az, hogy érződik, az előadás a játszókat sajátja. A *Csillagszemű juhász* népmesének sajátos feldolgozását mutatta be a csoport. Az alapanyag izgalmas témákat kínál: szülő-gyerek kapcsolat, kívülállás, lázadás, az egyén és a hatalom viszonya – mindezt persze humorosan és a legkevésbé sem didaktikusan vizsgálta a csapat. Emlékezetes volt számomra a királyi limuzin megjelenítése, az ezüsterdő négy villával, az autó visszafordulása. Ugyanakkor nagy kérdés, hogy mire lehet jutni ezzel a történettel. Vagyis mi lehet a befejezés? Bár a királyt-édesapát sikerült megszélesíteni, a szerelmesek nem is ismerik egymást. Persze, a lezáratlanság érzése lehet, hogy csak a felnőttek problémája. (M. G.)

Lébényi Színház, A szépen szóló aranymadár, rendezte Váradyné Márkus Éva

Tiszteletreméltó az az energia, amivel a csoportvezető 25 éve élteti a leébényi színházi életet. Az előadásra a bátor utkeresés jellemző: sok olyan elemet próbált ki a csoportvezető, amit korábban nem alkalmazott. Több esetben segítette a játszókat a cselekedtetés (pl. répapucolás, fakardozás).

Sikerült gyors váltásokkal mozgatni a gyerekeket, ami szintén segíti a koncentrációt, és erősíti az előadás ritmusa. Ugyanakkor nehéz volt a csoportvezető dolga: a felsős játékosoknak megfelelő anyagot találni komoly feladat, hiszen a mesék világától már távol vannak, a személyesség viszont még sok esetben kellemetlen a számukra. A megfelelést ennek a kihívásnak nem segítette a választott anyag: az idősebbek kívül rekednek a történeten. Ezzel együtt is fontos, hogy ilyen múlttal rendelkező műhelyek vannak az országban, és remélhetőleg lesz is folytatása ennek a hagyománynak! (M. G.)

Kiemelendő még a mosonmagyaróvári találkozón a kapcsán Frankó Katalin munkája. Elképesztően sok energiával és szeretettel fogadta a csoportokat, és remek hangulatot teremtett a rendezvényen. Minden csoport díjat hozott, és a résztvevők szavazatai alapján mindenki kaphatott oklevelet, továbbá egy másik csoport által felkínált tárgyi emléket (sütit, színes ceruzát, apró kincseket). Oklevelet érdemelt a legjobb színpadkép és látványvilág, a legenergiusabb előadás, a legötletesebb előadás, a legelgondolkodtatóbb produkció, díjat kaptak a jövő reménységei, a legviccesebb színpadi mű, továbbá átadták egymásnak a csoportok a „figyelem-fegyelem” és az „együtt mozduló” díjat is. Ezen a családi találkozón nyitott szívű színházszínpadokkal találkozhattunk. (M. G.)

Meleg Gábor, Tóth Szilvia

Heves megye

Eger, 2019. április 12.

Az egri Forrás Gyermek és Ifjúsági Ház adott otthont az idei Heves megyei találkozónak, amelyen a megyén kívülről érkezettekkel együtt hét csoport mutatkozott be. A szervezők mindent elkövettek, hogy a szereplők és a nézők – merthogy az iskolai tanítási napnak és a közönségszervezésnek köszönhetően „független” nézők is voltak – a lehető legjobban érezzék magukat. A csoportok jó előadásokkal hálálták meg a szíves fogadtatást. Aki végignézte a programot, biztosan nem bánta meg. A program láttán azt is hihetjük, hogy egy „Arany János fesztiválon” vagyunk, ugyanis négy csoport mutatott be költőóriásunk műveiből készült darabot. A *Fülemile*-ből és a *Bajusz*-ból is két-két, nagyon különböző gondolkodásmóddal készült előadást láthattunk, így nem volt okunk panaszra a változatosságot és az izgalmat illetően.

A fülemile: A közös játék és az együttlét öröme hívta létre a gyöngyösi *Sosincs vége* csoportot, egy felkérésre készült előadás sikere után maradtak együtt és döntöttek úgy, hogy bemutatkoznak a Weöres Sándor Színház Találkozón. Annak ellenére, hogy a csoportépítési folyamat elején járnak, a gyerekek otthonosan mozogtak a színpadon, hanggal is szépen betöltötték a teret. A szépen megkomponált, igényes képek, valamint a színek és jelek szimbolikájának tudatos használata a rendezőt, Kovácsné Tuza Katalint dicsérik. Kár, hogy néhány képi elem nem kapott igazi színpadi funkciót, s így csak dekorációként volt értelmezhető. Az előadás kicsit adós maradt a felszabadult játékkal, ami a szereplők közötti viszonyok tisztázatlanságának tudható be. A játék akkor pezsdült fel, amikor színpadra lépett egy igazi „karmester” (a bíró). Összességében egy jó alapokkal

rendelkező csoportot láthattunk, igényes munkára törekvő rendezővel.

A bajusz: A Szorgalmatosról érkező **Szorgi deák** egy, a csoport számára is fontos és erős üzenettel ajándékozott meg bennünket, ami már önmagában is igazolja a darabválasztást. A történet kiváló lehetőséget ad arra, hogy a egyes életkorú (7-13 évesekből álló) csoport játéka egy homogén összképet mutató előadássá szerveződjön, aminek Egerben tanúi is lehettünk. A gyerekek – bár nem táncosok – szívesen és jól mozogtak a jól megválasztott zenére, amiből az előadás többet is „elviselt” volna. Bár mindig pontosan tudtuk, hogy hol tartunk a történetben, mégis néha nehéz volt követni az egytempójú előadást. A játék ritmusának javítása (megállások, lassítások) és a következetesebb tárgyhasználat néző és játékos számára is élvezetesebbé tehetné az előadást, aminek különös, de teljesen indokolható módon kétszer volt vége. A rendező, Dancs Katalin bátor döntése volt az erős és emlékezetes képbe sűrített második befejezés, amely a játszó gyerekek személyes közlését juttatta el hozzánk.

A brémai muzsikuskok: A balmazújvárosi **Kaláris** drámaszakkörként működik változó létszámmal és változó összetételben. Évente egy vagy két új produkcióval lepik meg a város apraját-nagyját. Előadásuk forgatókönyve közös játékok és közös gondolkodás eredményeképp született meg. Két különböző korosztály játszik benne, jól elkülöníthető módon. A jól eltalált történetnek és a szereposztásnak köszönhetően kicsik és nagyok „megkapják a magukét”, de kicsit sajnáltuk, hogy ez csak a szereposztásig igaz, a színpadi játék szintjén már van különbség. Míg a nagyok a zsvány banda) játéka él és pezseg, addig a kicsik (muzsikuskok játéka) többnyire a szövegmondás és illusztráció szintjén marad. A muzsikuskok helyzetének tisztázása és igazi szituációk megteremtése nagy lépés lehet abba az irányba, hogy ezeket az izléses jelmezbe öltöztetett kedves karaktereket is életre tudja keltetni a rendező, Szilágyiné Szabó Judit. Érdemes lenne a zeneválasztást is átgondolni, mert míg a nagyok kiválóan éltek a felkínált zenei lehetőséggel, a muzsikuskokhoz választott zene indokolatlannak tűnt, és fékezte a kicsik játékát az egyébként jól összefűszült történetben.

Mi az a szerelem? Az első pillanattól látszott, hogy a **Fel-sőtárkányi Gyermek-színjátszókör** előadása nem a WSO-ra, hanem jeles színházi alkalomra, „igazi” helyi közönségnek készült, amit aztán a műsoridő is igazolt. (A műsoridőről megjegyzendő, hogy a WSO kiírásához igazodó rövidítés kifejezetten jól tett volna a darabnak.) Pontosan érzékelhető volt, hogy miért működik jól az előadás hazai pályán, amit szerencsére idegenben is jól fogadott a közönség. A rendező, Petrényné Juhász Judit által felkínált helyzetekből izgalmas és – néhány imitációtól eltekintve – élő életjátékok születtek, izgalmas figurákkal, jó színpadi jelenléttel és néhány kiváló alakítással. Nagy örömeinkre az előadás tartogatott néhány üdítő meglepetést és kiszámíthatatlan fordulatot. Érdekes volt egy olyan játékot látni, ahol a felnőtt által megálmódott, helyenként kényes határon egyensúlyozó jelenetek a kamaszok számára fontossá, hitelessé és játszhatóvá tudnak válni.

Fából vaskarika: Aki még nem tudja, hogyan lesz a fából vaskarika, feltétlenül nézze meg a siroki **Pafff Színpad** előadását. És az is nézze meg, aki tudja, mert egy színpadi varázslatot láthat. A színpad 9. generációját képviselő negye-

dik osztályos gyerekek játéka felszabadult és mégis fegyelmezett, igazi csapatmunka, mindenkinek teret adó, nem túl vállaló, de mégis erőt próbáló. A kezdő csoporttal dolgozó Rajnavölgyi Vilmos darabválasztása kiváló pedagógiai érzékről tesz bizonyosságot, és ami a színpadról sugárzik, az magáért beszél. A jó ritmusú előadás nem hagy egyetlen üres pillanatot sem nézőnek, sem színjátszónak és így mindenki örül. (Csak a rendező töpreng, mit és hogyan lehet javítani. No és hogyan tovább...)

A fülemile: a karácsondi **Fityfiritty** csoporttól láthattuk a találkozó második **A fülemile** előadását, csoportvezető-rendező Tóth Józsefné. Elejétől végéig roppant intenzív, lendületes játék volt, a játszó egy pillanatra sem engedték lankadni figyelmünket. Ez egyrésztől elismerésre méltó, másrésztől pedig nézőként hiányérzetet is okoz. A lelassított tempó, vagy a ráérősen felmutatott pillanatok hiányát. Jó lett volna, ha a játékbeli száguldás közben néha padlófékkel, vagy farolással leptek volna meg bennünket, az általuk kínált sportkocsiba beszálló, kapaszkodó utas-nézőket. Izgalmas, sodró lendületű előadást utazhattunk végig...

A bajusz: Ajándék a nap végére – a nézők nagy öröme. A klasszikus mű Belinszki József feldolgozásában – a siroki **Bendegúzsok** és Gál Zoltán átdolgozásában. Rengeteg jó ötlet, kitűnő összjáték és egyéni villanások egy igazi színházban, ahol úgy szórakozunk jól, hogy közben pontosan tudjuk, egy ember nagy drámája zajlik a szemünk előtt. És közben szétlopnak egy házat a szemünk láttára, amiből semmit nem veszünk észre. Csak akkor eszmélünk, amikor Szűcs György bátya magára marad a kádban. Le a kalappal! Azaz mégse, mert azt is ellopták...

Lázár Péter és Egervári György

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye Kisvárdai, 2019. április 12.

A kisvárdai várszínház is hagyományos helyszíneink közé tartozik, noha nem éppen a gyermekszínház igényeinek leginkább megfelelő adottságokkal bír a színházterem. Nagy feladat elé állítja a csoportvezetőket évről évre a lehetetlenül széles és mély színpad. Még a felezővel is emberpróbáló feladat bebeszélni a hatalmas nézőteret, ráadásul az is széles, így lehetetlen egyszerre beszélni, létezni a nézők felé, hiszen amint egy kicsit is elfordul a játszó, a nézőtér egyik felének jóformán háttal lesz. Az oldalsó járatok teljességgel használhatatlanok, olyan messziről kell a gyerekeknek megérkezniük a térbe, ami borítékolhatóan megtöri a játék ritmusát. A gyerekszínházban sokszor javasoljuk, hogy ne használjanak járatokat, ne menjenek a takarásba, hiszen a gyerekeknek gyakran sokkal nehezebb onnan belépni egy már működő térbe, mint vele együtt létezni, folyamatosan jelen lenni. Megoldás az is, ha a díszletekkel határoljuk be a játszóinkat, így nem a függöny, hanem a díszlet fogja jelenteni a bent vagy kint létet. Mindkettőre láttunk példát idén is Kisvárdán.

A programot az ajaki **Huncutkák csoport** **A bébicsősz** című életjátéka nyitotta. Tormáné Szabó Ilona a gyerekek, fiatalok féktelen, ellenőrzés nélküli bulizásának veszélyeit, következményeit dolgozta fel. Életjátékot nem könnyű rendezni. Nagyon fontos benne, hogy a gyerekekből építkezzen, hogy szabad játékteret kapjanak, de az improvizációk után mindenképpen kell egy rendezői kéz, ami letisztogat-

ja, feszessé teszi a játékot. Itt megvolt az örömteli játék, főként a bulijeleneteket élvezték. Mikor a tiltott szereket az idegen lányok behozták a bulira, a kimaradók, vonakodók részéről, illetve a hatóság számonkérésénél néhány bulizó gyereknel is megjelentek igaz pillanatok. Azonban nem keresték meg azt a formát, azt a színpadképet – nem egyszerűsítették, tisztították le úgy a játékot –, amivel a néző figyelmét irányíthatták volna.

Nagy vállalás egy csoportvezetőtől, hogy rögtön következő előadásként a kisebbek is bemutatkoztak: a **Huncutkák utánpótlás** csoport *Rigócsőr király* című előadásában. Így sem a nagyok örömeiben nem tud részt venni a csoportvezető, sem az első előadás idejére a programtervben is felüntetett „felkészül a Huncutkák utánpótlás csoport” programpontra nem tud megfelelni. Pedig azt gondolom, hogy pedagógiailag nem csak a felkészülés folyamata fontos része a munkánknak, hanem az előadások helyszíni megélése is, együtt a csoporttal. Erre a szervezésnél érdemes figyelni, s még ha „praktikusnak” is tűnhet, hogy egy csoportvezető letudja egymás után a két előadását, és utána már nézőként tudja élvezni a többi csoportét, valójában épp a következő évek együtt munkálkodása szempontjából nagyon fontos a bemutatók valódi megélése csapatként, ennek pedig szerkesztése kell, hogy legyen a csoportvezető.

Ez a csoport is rengeteg gyereket mozgat. A klasszikus mesei szerkezet jól vezeti a rendezőt és a játszókat. Izgalmasan figurákat látunk köztük egy-egy jelenetre. Többen szerepet váltva próbálhatják ki magukat különböző figurákban is. A két főszereplő gyereke hatalmas teher hárul, hiszen míg a fiúnak egy kegyetlenül viselkedő, ám belül igaz szerelme kell megformálnia, addig a lánynak egy fejlődéstörténeten kell végigmennie, ahogy az elkényeztetett, öntelt királylányból a megaláztatásokon keresztül szerethető és szeretetre képes feleséggé válik, aki valóban méltó királynéja lehet országának, akire ráhagyhatja édesapja az országot. Ezt a folyamatot igyekeztek színpadképekkel, színpadi ötletekkel megsegíteni – a csoport együttesen teremtette meg a történet helyszíneit, a játék közegét. Jól dolgoznak együtt. Ha Tormáné Szabó Ilona és a csoport tudja folytatni a munkát a megkezdett irányban, akkor remek előadásokat láthatunk még tőlük.

A **Csiribiri Csoport** *Az egerek gyűlését* hozta a találkozóra, Kiss Lászlóné vezetésével. A dombrádi gyerekek játékára a koncentráció és a megtanult formák pontos betartása, valamint a szabad, örömteli játék kettőssége volt jellemző. Nagyon igyekeztek megtartani a színpadképeket, pontosan és koncentráltan játszottak. Folyamatosan érződött rajtuk az egymásra figyelés. Jó volt látni azt, ahogyan kivették a maguk örömét a játékból, amint olyan formában mozdultak, ahol nem kellett tartani egy pontos alakzatot, ahol szabadon, tömegként sodródhattak, bújhattak, vagy a végén a nagy örömnél. Ezekben a helyzetekben tudtak igazán felszabadultan játszani. A csoportból az egyéni szerepet kapó gyerekek bátran hozták egyedi figurákat, merész karaktereket. A két szék közé kifeszített lepedő, ami mögé vagy alá is lehet bújni, nem csak játéklehetőséget teremtett, de a teret is remekül behatárolta a gyerekeknek, segítve őket a tájékozódásban a hatalmas színpadi térben. Sőt, abban is példaértékű volt a csoportvezető figyelme, hogy a nagyon mély előszínpadra való tekintettel ezt a kis díszletelemet kellően függönyre tolta, így a gyerekek játéktérét a színpad széle felé jelölte ki.

Gaálné Kiss Hortenzia a *Pénzért nem veheted meg* című előadást a **Porcsalmai Pimasz Pulyákkal** állította színpadra. Nem bíztak igazán a saját képességeikben, hogy jelenlétükkel, játékuikkal meg tudják teremteni a játék helyszínét, ezért berendeztek egy teljes, többfunkciós nappalit, lekötve ezzel a játszókat és túlszűfolva a teret a helyszínen összeszedhető bútorokból. A színjátszásban, tudjuk, a vizualitásnak is jelentősége van. A történet egy élet fordulópontról szól, mikor egy vállalkozó egy karácsonyi rosszullét eredményeképpen felismeri az élet valódi értékét, miután az ünnepet a telefonjára tapadva töltötte, és a családjára csak távolról láthatta, ahogyan ügyeket intéz. A tért használat, a díszletek miatt olyan fontos jelenetek játszódtak a háttérben, amelyek miatt értelmét veszítette a főhős jó néhány mondata. Játékukat a háttérben folyamatosan ott álló öt fehér ruhás lány (angyal), figyelte, kísérte. Jelenlétük és mondataik túlságosan direktté és szájbarágóssá tették a mondanivalót, az ennyire direkt megmozdulások inkább távolítanak, mint segítenék a megértést.

A nyíregyházi **Margaréta Színjátszók** Erdélyi-Szabóné Srankó Ilona vezetésével Andersen *A fenyőfa* című meséjét állították színpadra. A csoport létszáma nagyobb, mint amit a mese szereplőkben kínál, ezért egy keretjátékba ültették a történetet. Ennek a keretjátéknak és a csoport működésének igazi értéke azonban az, ahogyan egy siket társukat bevonták a játékba. A gyerekek megtanultak jelezni, hogy együtt játszhatnak, és az elmondott mondatokat hozzá is eljuttathassák. Keretjátékukban kisegerekként léteznek együtt, játszanak, élnek a hétköznapijaikat, majd édesanyjuk esti meséjeként kapják meg a fenyőfa történetét, aki a különbözősége miatt marad ki a társakkal történő eseményekből, ami után vágyakozik, majd mikor végre sikerül elérnie, szörnyű csalódás éri, semmi sem olyan, mint képzelte. Rádöbben, hogy nem élte meg a saját életét, mert máséra vágyakozott. Nagyon fontos a gondolat, amiről szólnak, de talán még kicsit sok volt a vállalás, nem sikerült kellően feszesre szerkeszteni a történetet.

A napot a **Gézengúzok** zárták. Szilágyi Ildikó *A festés* című előadása Tom Sawyer klasszikus történetét dolgozta fel. Az újfelhértóiak nagyon szimpatikusan láttak hozzá a történet színpadra állításának: igyekeztek természetesen maradni, személyességgel megtölteni a karaktereket. Minden egyes találkozás, minden festési engedélykérés más kapcsolatot, más viszonyt jelenített meg. Ez jó irány lehet egy ilyen lánc-történet elmesélésékor, amikor a második találkozás után a néző számára egyértelmű, hogy a jelenet addig fog ismétlődni, míg a nyitó jelenetben még vidáman játszó gyerekek mindegyike bele nem kerül a gépezetbe. Nagyon fontos még kitalálni Tom és Polly néni kapcsolatát, és azt a hangnemet, ahogyan Polly néni irányítja Tomot. A csoport több ponton is megmutatta, hogy vannak ötletei, de nem sikerült mindenhol erős pillanatokat találnia.

Nem volt könnyű a csoportok helyzete az igazi fesztiválhangulat hiánya miatt sem. Itt sajnos a hatalmas nézőtér miatt hiába ül be minden éppen nem játszó és nem felkészülő csoport a nézőtérre, hiába kísérik a gyerekeket olykor szülők is, mégis az az érzése az embernek, hogy üres nézőtér előtt játszanak a gyerekek. Hiába kértük a nézőket, hogy üljenek előrébb, hogy a gyerekek valóban érzékelhessék a jelenlétüket, elvesztünk a széksorok között.

Dolmány Mária

Budapesti bemutató IV. és Pest megyei találkozó I. Nagy Imre Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, 2019. április 13.

Erős „mezőny” állt össze a csepeli fordulóra, csupa olyan élmény, amire még sokáig emlékezni fogok. A nap rögtön egy olyan előadással ajándékozott meg, amivel ritkábban találkozunk gyermekszínházoknál. A **Tűztestvérek csoport** *A fülemüle* című előadása bízik egy apró motívum kibontásának erejében, az Andersen-mese kismadara egyszerre fiú és lány: egy kisfiú, aki csodás énekhangjával varázsol el bennünket, miközben egy kislány szívárványos szárnyakkal táncolta körbe a színpadot. Az előadás azzal a nagyon fontos témával foglalkozik, hogy mi lehet ma érték. Van-e rá figyelmünk, fogékonyságunk? A produkció azzal is hitelesítette a kérdésfelvetést, hogy lebilincselte a tömött nézőteret. Rendezője, Ácsné Csáki Ildikó, egy másik csoporttal is jelen volt, a **Tűzmadarak** *Szárnyak nélkül* című előadása sem okozott csalódást. A diákok itt a belső figyelem, a harmónia, az önmagunkba vetett hit témájával foglalkoztak *A rút kiskacsa* című meséből kiindulva.

Más rendező is érkezett több csoporttal, Szabó-Lajter Enikő három előadást hozott el Szigetszentmiklósról, ami önmagában is kimagasló teljesítmény. A csoportvezető leginkább a **Felső Irodalmi Színpad** *Találd ki, hogy ki vagyok* című előadásában teremtette meg a diákokkal a játék örömeit.

A délelőtti folyamán három olyan előadást láthattunk, ami szerkesztett játékokból állt össze, mindegyik produkcióban pezsgett a játékkedv. Vajler-Kovács Etelka **Ssz7-Kuckócskák** csoportjának *Kütyüvilág* című előadása rendhagyó módon elkerülte a didakszist és a vicceskedő ötleteket, a „kockulás” itt eleven játékoknak teremtett lehetőséget, nem kívánt tanítani. Úgy tűnt, arra a következtetésre jutottak, hogy mi, felnőttek sokkal nagyobb bajban vagyunk a net-függőségünk miatt.

Kovács Viola *Katalinka szállj el! (Gödöllői Güzü)* című munkája egy közös osztálykirándulás élményéből született, és ami egy kiváló ifjúsági film alapjául is szolgálhatna, olyan lebilincselő volt a gyerekek játéka, kalandjaik az egri vár tövében.

A **Gödöllői Gubancolók** *Lyukasóra* című előadását pedagógusoknak kéne játszani. Kovács Éva a gyerekek ötleteire hagyatkozva kegyetlen tükröt tart a mai oktatási rendszernek, a „diákok érdekében” történő elvárások pont, hogy a kreativitást ölik ki a gyerekekből: nem tudnak mit kezdeni a nyakukba szakadt lyukasórával, játék helyett marakodnak, mindaddig, amíg egy dal össze nem kovácsolja az osztályt.

Kis Tibor rendezésében a szintén gödöllői **Petőfis Pupákok** *A walesi bárdokat* adták elő megrendítő hatással, de a csoportvezető *Toldi* című produkciója (erről a folytatásban még szó esik – *A szerk.*) okozta számomra az igazi meglepetést, annyira a mai fiatalok nyelvén szólalt meg, elkerülve a kínos aktualizáló megoldásokat.

Pass Andrea

A találkozó délutáni programja szintén izgalmas, erős pillanatokat felmutató előadásokat kínált.

Kis Szabolcs csoportvezető a Nagy Imre Általános Iskola

és AMI-ből két csoportot hozott, az alsós és felsős színköroket. A **kisebkek előadása**, az *Indián legendák* intenzív játék volt, a játékok részéről erős érzelmi állapotban. A „játék a játékban” dramaturgiát hol direkt, hol sejtelmes analógiával egészítették ki, ami helyenként erősítette, máskor pont gyengítette a követhetőséget. Az előadás alatt végig azt érezhettük, hogy a csoportnak és a rendezőnek van mit mondania az őket körülvevő világról, van bennük szándék suttozni, kántálni, kiabálni, ám szerencsésebb lett volna, ha ehhez az intenzív artikulációhoz követhetőbb, egyértelműbb dramaturgia társult volna.

A nagyobbak, a **felső színkör Szobák (avagy bent a fejben)** című előadása egy szerkesztett életjáték: kimondottan már bemutatott és érvényes előadások alapján készült. A rendező és a csoport a saját képére formálta három előadás dramaturgiai formáit, mondanivalóját, képi világát. Olykor közhelyes, de erős, néha giccsbe hajló, de süt belőle a jobbitó szándék. A kamaszlétről szóló játékban megvan a *beavatószínházi* lehetőség, vagy a feldolgozó foglalkozás esélye. Mert mi lehet hitelesebb annál, mikor kamaszok játszanak kamaszoknak, s gondolkodnak együtt? Egy dologra viszont érdemes vigyázni – ne a játékok, hanem a résztvevők fogalmazzanak majd megoldási lehetőségeket!

A szigetszentmiklósi **Kuckó Színpad Furcsaságok ládikája** (csoportvezető-rendező Szabó-Lajter Enikő) egy olyan mesejáték, melyek után érdemes volt gondolkodnunk, a felmerült és általuk meg nem válaszolt kérdéseinkre önértől válaszokat keresni. A jó színház lehetősége megvolt az előadásban, leginkább akkor, mikor az előre el nem tervezett pillanatok, kis bakik helyzetbe hozták a játékokat. Ilyen pillanatok során rögtön eltűnt a szereplők gépies játékstílusa, elkezdtek igazán élni, játszani, menteni, hatékonyan és sikerrel. Ezekért a pillanatokért vált igen szerethetővé az előadás.

A gödöllői **Garatreszelő Grétakör Toldija** (csoportvezető-rendező Kis Tibor) egy vérbeli és vérbő parafrázis. Kamaszos, jó humorú, lendületes stílusjáték. Jól megfér benne a szelfi és a moldvai körtánc, a vicces majomkodás és a gyomorszorító, csendes pillanatok. Leginkább akkor vált izgalmassá, mikor a játékok pimaszul „hülyére vették” az eredeti történetet, majd visszaálltak bele... A játék végi sorfalas ének erős élményként maradhatott meg a nézőkben.

A csepeli, talányos nevű **G.B.Cs. IKT Örkenyeskedők** című előadása (csoportvezető-rendező Körömi Gábor) egy egyszerű etűdsorként indult. Egypercesek fél percben... A csoport nehéz feladat elé állította magát, nem könnyű egy novellát eljátszani. Főleg, ha az a novella Örkeny. Ahogy elindult az előadás, a lány, légies, helyenként bátortalan játékokból bizony felcsillant az elvárás, a groteszk filozófiája. Hamar kiderült számunkra, hogy jó választás, remek terep arra, hogy olvassunk, gondolkodjunk, hogy helyzeteket közösen dolgozzunk fel, hogy „örkenyeskedjünk”...

Egervári György

Hajdú-Bihar megye Hajdúnánás, 2019. április 13.

Hajdú-Bihar legendásan azon területek közé tartozik, ahol mindig rengeteg csoport szerepel, ahol maratoni fesztiválnapokat szerveznek, sőt, éltünk olyan idöket, mikor kétnapos találkozó volt. Idén sajnálatos módon annyi csoport már nem jelentkezett, hogy kétnapos legyen a találkozó, de

a tizenhárom csoport még mindig a legnagyobb találkozók egyikévé emeli. A fogadtatás, a csoportok kiszolgálása a technikusok által kifogástalan. Bár a művelődési háznak nincs kamaraterme, de mégis, ha egy csoportvezető ragaszkodik a kamaratérhez, megoldják egy kisterem átalakításával. A gond ezzel csupán abban rejlik, hogy a nézők egy jelentős része ilyenkor nem fér be az előadásra. Ugyanis Hajdúnánás is azon helyek közé tartozik, ahol a csoportok közönség előtt játszhatnak, még ha a rendkívül hosszú nap miatt nem is telt ház előtt, de mindig jelentős nézősereg szurkol a sikerért.

Idén rendkívül sokszínű volt a találkozó – nagyon sokféle színpadi nyelven szólalt meg a tizenhárom fellépő csoport.

Elsőként a **Tiéd a színpad!** tehetséggondozó színjátszó csoport *A Bocskais lányok és a Pál utcai fiúk* című előadásukkal. Jeles Éva rendezése egyszerre próbált egy kedves-náló könyvbemutató, egy bemutató irodalomóra és a ma gyerekeinek életjátéka lenni. Rengeteg szöveget tanultak meg a gyerekek, nagyon bonyolult koreográfiát, rendezett térformát. Sok tárgy, kellék, díszletelem között kellett mozogniuk, játszaniuk. Felvállaltan arról szól az előadásuk, hogy a ma gyerekeinek kedvet csináljon a regény elolvasására. Ám ehhez kicsivel többet mond, ahogy a srácok mondják, „szpojlereznek” el a történetből, mint amennyi az érdeklődést felkelteni. A gyerekek improvizációra épülő, izgalmas, jó jelrendszerrel építkező játékát elhalványította az irodalomórás hitelességre törekvés, az információátadás. Csukásné Bernáth Krisztina tanítványai, az **Ezerarcú Drámacsoport** egy másképpen élő, a világról mást gondoló gyerek kirekesztését vizsgálták előadásukban (*Védőangyal*). Okosan bántak a térrel, ígéretesen indítottak, de elfogyott az önbizalmuk, nem merték végig vinni a megkezdett nyelvet, ezért elveszett előadásukból az a feszültség, ami a bántások miatti keserűség és a belső hitből fakadó nyugalom között vergődő kamaszra jellemző. Csak illusztrálták a történeteket, és nem kaptuk meg a vívódást, hogy a saját belső világ vagy a külvilág az, amelyik az igazi, ami szerint élni kell.

Az ebesi **Aranyoskák** az év folyamán az igazságról, az igazságosságról játszottak – Mátyás király kapcsán is. Ennek a munkának eredményeképpen született előadásuk, az *Igazság, hol vagy?* Bálintné Badi Ibolya jó érezte, hogyan lehet a gyerekek improvizációs játékait egybefűzve az igazságról (vagy éppen ellenkezőleg, az igazság hiányáról?) szólni. Az előadásuk szépen öltözötteen, mintha Mátyásnak akarna emléket állítani, úgy indul. Nem tesz fel egy teljes történelmi tablót, csupán ezt az igazságszeretetet Mátyás csalafinta igazságtételeinek oldaláról világítja meg. Azután átkerülünk a mába, és a gyerekek saját élményeinek kibontakoztatásában teljesíti ki az előadást. Összességében nézve a címben foglalt kérdés a végéig ott húzódik, és meg is marad, ami nem éppen szívderítő üzenet ekkora gyerekektől. De legalább elgondolkodtató.

Petőfiókák *Hogyan hódítsuk meg @ lányt?* című előadásukkal a fiúk és lányok között alakuló kapcsolatokról, a kezdeményezésről, a hódításról akartak játszani. Vítál-Török Anett vezetésével egy nem túl veretes történethez nyúltak, amit képességeik szerint tisztességgel színpadra is állítottak. Azonban ezek a megírt mondatok nem voltak az övék, nem is tudták átérezni, nem tudták úgy megformálni, hogy azt érezhessük, velük történnek meg a kavargások, a lebukás. Kiindulásnak jó lehet ez a darab, de jó lett volna

látni, mit tudnak a gyerekek hozzátenni a saját tapasztalataikból, életükből a leírt történet gondolataihoz. Szeretném ezzel is arra biztatni a csoportvezetőket, hogy merjék a gyerekek gondolataira, tapasztalataira, látásmódjára bízni magukat, improvizáljanak, játszanak a kiinduló történetekkel. Ízlelgessék, és ha nem is mernek belevágni saját történet megírásába a megszületett mondatok alapján, de bátran nyúljanak bele, formálják át a megkapott alapanyagot, alakítsák önmagukra a történetet, hiszen a gyermekszínjátszás egyik hatalmas adománya, hogy lehetőséget teremtsen a rendezőnek, hogy segítségével a gyerekek védett helyzetben mondhasák ki saját gondolataikat.

Álmosdi Ekhós Rajkók Szilasi Zsanett vezetésével megteremtettek egy rendkívül izgalmas, színes, bulizós, mégis olykor nagyon komoly világot (*A légy, a cigányok és Mátyás király*). Megmutatták egy embercsoport ellentétes oldalait; a felelősségteljes, állandóságra törekvő, ám szomorú, fénytelen, ám biztonságos életet, a vidámság hiányában vigaszkereső kétségbeesést, és a mindent elvesztő, állandó bizonytalanságban élő, de vidám, szereteteli családot. Mindezt egy eredetmese, tündérmese keretein belül. Életteli, rendezetlennek tűnő játékból kialakuló csodás képek, erős érzelmek szövegben, dalban, játékban.

A **DrámaLáma**, vagyis a debreceni Bolyaisok *Hátrányos helyzet* című előadásában szintén nagyon fontos gondolatot kezdenek boncolgatni, a látásában korlátozott fiatal életét ütköztetik kortársaiéval. Azonban csak a felvetésig, a felmutatásig jutnak, nem látunk mélyre ásást, valódi éles helyzetet, sőt mindannyiunk meglepetésére, egyszer csak Besenyei Zoltán rendező megállítja az előadást, és felkísér a színpadra egy látását elvesztett fiatalembert, megszakítva ezzel a színpadi játékot. Először még úgy tűnt, egy röpké epizód lesz ez a darab közepén, majd a fiút bevonva játszanak tovább, mintha ezt sugallta volna a rendező. De nem ez történt. Ehelyett felajánlva a játszóknak és nekünk nézőknek is, hogy kérdezhetünk, nem volt szándék az előadás folytatására, mi pedig zavarunkban nem tudtunk mit kezdeni a helyzettel, végül néhány rendezői kérdés után félbehagyva ért véget az előadás.

A **konyári színjátszó csoportot** Bujdosóné Faragó Róza hozta *Panov apó karácsonya* című történetükkel. A műsort eredetileg karácsonyra készítették. A színpadon egyszerre több helyszínt is meg szeretnének mutatni, ettől kissé túlszűfolt lett a színpad, jelentős részére nincs is szükség, elég lenne azt jelezni. A kép hátuljában angyalok kórusa állja végig az egész történetet, hogy néhol felhívja a figyelmet a hit tisztaságára és fontosságára. Az egész történet túlságosan is direkt módon akarja átadni üzenetét nézőknek, és éppen ettől veszítik el a figyelmet.

Jószai Zoltán és a **Katedra Színházi Műhely** *Exit* című előadása egy kamaszközösség belső vívódásainak, kapcsolatainak alakulását vetíti elénk. Egy rendkívül egyszerű, mégis látványos és többfunkciós díszletrendszerrel dolgozik. A helyszíneket, a játék közegét a gyerekek térformákkal, egyszerű jelzésértékű mondatokkal, kellékekkel teremtették meg. Témájuk hétköznapi, mégis nagyon fontos, hiszen mindaz, amiről szót ejtenek, amiről játszanak, a kamaszok hétköznapijait szervezi, meghatározza. Történetük csupa kavargás, elhallgatás, megbántani nem akarásból fakadó ferdítés, egymásba való belerúgás, vagy éppen a közeledési szándék ügyetlen próbálkozásai, tervezgetés – és hirtelen ötlettől vezérelt akció. És javarészt minden hiábavaló, mert

a külső körülmények egészen másképp sodorják őket, semmi sem úgy történik végül, ahogyan szeretnék volna, amiért minden erőfeszítést megtettek. Így végül marad a csalódottság, a megbántottság, a tehetetlenség. Az előadás minden pillanatán érződik a rengeteg előkészítő improvizáció, a saját élményekből építkezés, egy nagyon bensőséges munkafolyamat.

Kincskeresők *A ténylegi malomkő* című előadása egy klaszszikus Mátyás mese, amit a gyerekek nagy örömmel játszanak, és amit Benczéné Mátyási Katalin gondolt színpadra. A történet duplacsavaros, hiszen a fogadósék ármánykodásának esik áldozatul Mátyás kocsija, mégis a késői órán alig akarják befogadni, másrészt a büntetés nem egyenesen nekik jár, hanem a falunak, ezért aztán a falutanácsot hívatják össze, ahol asszonyok dolga nincs, mégis az okos lány történetének mintájára a lány oldja meg a kirótt feladatot, megmentve a falut. A játékokban ötletek és alaphibák egyaránt jócskán vannak, de összességében olyan csapat a Kincskeresők, akik jó humorral és érzékeléssel nyúlnak a történethez, s ha a színpadi nyelvvél még ismerkednek, tanulnak belőle, igazán izgalmas előadásokkal örvendeztethetik meg a közönséget.

Deczki Klára a **BolyaiSokkkal** idén is nagyon fontos témát dolgozott fel. A *Szívlapát* olyan versek gyűjteménye, melyek a szeretetről, érzelmekről szólnak. Egyszerű drámás gyakorlatokra, bizalomgyakorlatokra indítják az előadást. Ez a forma biztonságot ad a játszóknak, és rögtön a felütésnél nagyon erős együttműködést mutatnak fel. Gondolataik a kamaszok hétköznapijairól és a felnőttek öregségéről adnak érzékletes képet. Minden pillanatban tiszta, végiggondolt, amit mondanak, logikus és fantáziadús, ahogyan a teret használják, a mozgásokat szervezik.

Abakusz Színjátzó Körrel Nánási Brigitta és Nánási Sándor együtt állította színpadra a *Társasjáték* című előadásukat, ami egy Lúdas Matyi adaptációnak konferált történet. Ami pedig a színpadon, a nézőtérén, sőt azon kívül is történik, az egy két síkon játszódó, egymással rendre összekakaszkodó játék. Izgalmas forma, érdekes kísérletté válhat, ha jól csinálják. Egyfelől látunk egy nagyjából életjáték-szerű jeleneteket építő sztorit egy családról, ahol az apa, borzasztó stílusban beszél az anyával, két gyereke közül a fiát veszi csak ember számba, aki ugyanazt az agresszív, megalázó stílust engedi meg magának az anyával szemben. Emellett zajlik több lépcsőben egy kisebb gyerekek által játszott provokatív játék a nézőtérén és a színháztermen

kívül, amiben a gyerekek összevissza rohanganak az épületben, kergetve, keresve valaki. Berohannak hangoskodva az előadásra is. Hogy mi történik, az nagyjából a nézőre van bízva, kiküldik őket, vagy csak csitítják? Leginkább zavarban vagyunk, nem tudjuk, hogy ez egy neveletlen csapat, mely nem tartja tiszteletben mások játékát, vagy hozzátartoznak az Abakuszhoz, és ez az előadás része? A figurájuk nem színpadi szerep, rettenetesen csibészes civil, a név, aki után kiabálnak, nem elég erős, nem tudjuk összekötni az apát, az általuk keresett „gonosztevővel”. Olyan nagy ekkor már a zavar, olyan agresszívek a megmozdulások, hogy a történet teljesen elsikkad mögötte. Kár érte, mert remek megoldásokra találnak, hogy megsegítsék a játszókat, képesek nagyon erős hatásokkal és finom gesztusokkal is fogalmazni, illetve kíváncsiak egymás munkájára.

A napot az emeleti kisteremben fejeztük be. Várhidi Attila két produkcióval érkezett, mindkettőt kamaratérben mutatták be. Az **Alföld Gyermekszínpad** életében új epizódot jelenthet, hogy idén már házi szerzővel dolgoznak, aki a csoportra, a gyerekekre tudja formálni a történeteket, a karaktereket, a mondatokat. *Bénák előnyben* című előadásuk nagyon karcos, erőteljes színpadi gesztusokat alkalmazó játék volt, főként a főhős részéről. Ez a színpadi nyelv nem természetes a gyerekeknek, ettől csinálttá válik minden, nem lesznek hitelesek sem az érzelmek, sem a mondatok. A kamaratér egyáltalán nem bírja el ezt a játékmódot, itt inkább zavarba ejtő, bántó ez az erőteljes játék. Két gyerek is játszott mindkét előadásban, így egyértelmű volt, hogy az első játék nyelvezete szándékos választás volt a bohózszerű történethez, ugyanis a második előadásban természetes játékkal, igazi gesztusokkal éltek ugyanazok a gyerekek. *A Haverkák, avagy...* című előadás erős pillanatokat, igaz helyzeteket hozott, visszafogott, érzelmekre alapozó játékokra épült. Izgalmas volt látni Várhidi Attilának ezt az előző évektől jelentősen eltérő, új rendezői arcát. Remek előadásokat eredményezhet egy játékkedvtől duzzadó, igazán színes karakterekből álló gyerekcsapat és egy hatalmas tapasztalattal bíró, a gyerekszínjátszás minden csínját-bínját ismerő rendező találkozása. Főként, ha a munkát egy olyan író tudja segíteni, aki a saját írói ízlését és ötleteit alá tudja vetni a csoport adottságainak, a fiatalok remek humorú, rendkívül éles meglátásainak, friss ötleteinek.

Dolmány Mária

Borsod-Abaúj-Zemplén megye

Miskolci Csodamalom Bábszínház, 2019. április 13.

„Hová vezet a művészet?”

„A művészet képes arra, hogy benyúljon valamely, számunkra megközelíthetetlen világba – legyen ez a lélek mélysége vagy a transzcendencia magassága –, megragadjon valamit, azt ki is hozza onnan, és úgy tudja kifejezni, hogy én, a hallgató, a néző is megérezem, hogy miről van szó.” (Vekerdy Tamás: *Jól szeretni. Tudod-e, hogy milyen a gyereked?* Kulcslyuk Kiadó, 2013)

A „beszámoló” címéhez és elindító gondolatához is Vekerdy Tamást hívtam meg. A szándékom egyszerű, érzékeltetni vele, hogy a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei, miskolci találkozó fantasztikus volt!

Igen, örömjongás élt bennem egész nap, miközben kilenc csapat játékait néztem. Vekerdy Tamás felvetett kérdésére az április 13-án megélt előadások láttán határozottan állítom, hogy ha minden szeletében átgondolt, alkotói felelősséggel átitatott, lendületes, humoros, életvidám gyermekektől életvidám (még ha súlyos kérdé-

seket is feszegetnek!) színjátékokat látunk, akkor a művészet elvezethet bárkit egy határtalan örömbé, elégedettségre. És ha a csapatok által feldolgozott témákra gondolok, akkor még karakteresebben tudom kijelenteni, hogy tartalmukban valójában mélységekbe nyúltak az alkotók. Volt szó a családon belüli erőszakról, a tanárdiák között feszülő, szétartó akarásról, a szülői szándékok szétcsúszásáról, a referenciacsoportok barátságainak nehézségeiről, az egymás közötti bizalom megtartásáról. Is! Igen, ezekről is, és láttam mesei, a képzelet fantasztikus gazdagságát felvállaló, mitikus történetekre alapozott, irracionális jelenségeket is megmutató előadásokat. A formanyelv gazdagságáról a csoportoknál külön is említést teszek.

A felkészítő tanárok nagyszerűsége, lelkesültsége áthatott mindent a színpadon. Ettől a fanatikus lelkesültségtől, a törekvések és elszántságok mögötti szakmai felkészültségtől, a gyermekekhez valóban értő képességtől mindig megrendülök. Gratulálok a felkészítő pedagógusoknak: *Nagy Andreának, Szeszák Szilviának, Tarsoly-Tóth Erikának, Izsó Angelikának, Dancs Katalinnak és Püspöki Péternek!*

A házigazdák, a Miskolci Csodamalom Bábszínház munkatársai remek hangulatot teremtettek mindenhez. A felújított bábszínházi épület méltóságot, ünnepi tisztaságot adott az eseményhez, minden feltétel adott volt, hogy a gyermekszínjátászok megmutathassák magukat olyannak, amilyenek.

Izsó Angelika és Püspöki Péter koordinálta a napot. Olyan dinamikával vezettek át minket egyik előadásból a másikba, hogy észre sem vettük az idő múlását. A nap reggel 10.00 órakor kezdődött, de este 21.00 órakor még a záróceremónián is ott volt mindenki, telt ház volt a bábszínház nézőterén!

A zsűrizésben Csáki Szabolcs, a debreceni ZeneTheátrum vezetője és Szabó Attila, a Miskolci Csodamalom Bábszínház igazgatója voltak a társaim. Nagyon nehéz döntés előtt álltunk, amikor a csapatok minősítését foglalmaztuk.

Díjazások, minősítések

Arany minősítést kaptak: Avastetői Pegazus csikók, Boldvai Kompánia, Buli-Huligánok, Csivitke, Ne-Felejcs, Pegazus
Ezüst minősítést kaptak: Avastetői Fapuma, Rivall-da, Színre-lépők

Különdíjat adtunk:

Buli-huligánok – a témaválasztás bátorságáért, a szuggesztív megjelenítésért, az együttjátszás erős kohéziójáért

Csivitke – az autentikus népi-, romakultúra megjelenítéséért, a hiteles és autentikus zenei világért, a színpadi mozgás kiműveltségéért

Rivall-da – Balla Riana Emma kiváló egyéni alakításáért, erős színpadi jelenléteért

Boldvai kompánia – az erős, örömteli és felszabadult közös játékért, a Hófehérke című klasszikus mese színpadi adaptációjáért

A csoportok, akik elkápráztatták a nézőket:

Avastetői Pegazus csikók, Tökéletlen szülők, tökéletlen gyerekek (életjáték)

csoportvezető-rendező: Nagy Andrea

A saját történeteket színpadra állító, fekete pólóban, farmerben játszó csapat tagjai teljesen nyitott térben ülnek a talajon, piros fény világítja meg őket. Rejtélyesség, titkok képei, dobbanások, dobbantások, ritmikus zörejek, és a testek. Saját testükből alakítják ki a felvillantott életképek tereit. Nekem, a felnőttkorúnak, minden egyre fájóbb, mert rólunk, a felnőttvilág káoszáról szóló tükröt tartanak a gyermekkorú játszó. „Kemóra járok”, „nincs pénzem kifizetni az osztálynyaralásodat”, „nem akarok egyedül hagyni egy gyerekkel”, „a nagyhoz menj, nem érek rá most veled foglalkozni”, „nincs időm, ne tőlem kérdezd, menj anyádhoz” – és sorra játsszák el a kérdések köre épülő szituációkat. Majd jön egy csavar! Kifordítják a kontextust, és megleckézteti a gyerek a szülőt, a szülő a gyereket. Érdekes hangulatot kelt ennek a kifordított világnak a lehetősége mindannyiunkban. A játszó színpadi lázadása valós idejű örömet hoz a játék végén.

Boldvai Kompánia, Nem is olyan kicsik (népmesefeldolgozás)

csoportvezető-rendező: Püspöki Péter

A Hófehérke című klasszikus Grimm mese adaptációja nagy meglepetést hozott percről perce a színpadon. A játék minden pillanata, gesztusa, a térbeli helyzetek átalakulása annyira átgondolt, egymásból fakadó asszociációk sora volt, hogy véleményem szerint minta lehetne a felnőttvilágban alkotók előtt is. Minta arra, hogy a pergő, valós és élethelyzetet is átprogramozni képes humor hogyan tudja teljesen új olvasatát adni a klasszikusnak. Itt ugyanis a féltékenységek, a csoporton (törpék világa) belüli irigység áll a fókuszban. A boszorkány az boszorkány, azon nincs mit gondolkodni, de az egymás közötti különbségek elfogadásán már igen. A téri elemek használata (ovis székek), a játékmód, a kifordított jelentésű mondatok sűrűségével elhangzó szövegek, az akkor is merev arckifejezést mutató játszó, amikor már mindenki kacag körülötte, a filmszerű vágások Hófehérke mérgező jelenetében, a törpék tévés és számítógépes játéka egy szürreális, kontrasztokkal teli, és mégis végtelenül letisztult játékot eredményezett. Remek volt!

Színre-lépők, Dombutca 13.

csoportvezető-rendező: Szeszák Szilvia

Csoporton belüli feszültségek, generációk egymásközi problémái, bizalom és bizalmatlanság, hogyan lehet bennmaradni egy csoportban, mit kell tenni, hogy a főnök engem is észrevegyen, ki a főnök, kiből lesz jó főnök – ezek a kérdések mozgatták a cselekményt. Nehéz küzdelem volt a gyermekvilágban mindegyre gyermeki őszinteséggel megoldásokat, válaszokat találni. A küzdünk meg egymásért, a helyért, a barátságért szellemiség uralta a színpadot. A játékmód dinamikus, mozgalmas és eseménydús, a színpadon folyamatosan változó szituációk árulták el, hogy a játszóknak ezekkel az általuk felvetett problémákkal a valós mindennapokban már megküzdöttek, vagy éppen most keresik a válaszokat. Az öltözetek és a színpadkép is azt jelentette, amik ők valójában, a bandázás idejét élő, azt elszenvedő vagy annak nagyon örülő gyermekséget.

Avastetői Fapuma, A drón (életjáték)

csoportvezető-rendező: Nagy Andrea

Izgalmas volt az előadás történéseit követni, keresni – azt tulajdonképpen, hogy hol és mi a dráma? A drónnal való játék (valószínűleg repkedett egy a fejünk felett), a játszótéren egymást, a barátságot is feláldozó és elveszejtő csoport sok-sok jelenetet a néző elé tár, s ebből a sokaságból egyszer csak kirajzolódik a valós probléma, a lényeg. A játszótér mellett lakik egy öreg, aki durva, akitől félni kell, hiszen egyszer valaki azt mondta róla, akinek egyik délután az ablakán keresztül eltűnik a drón. Csörömpölés, üvegtörés, gépelhalkulás, csend. Majd a konfliktus tovább bonyolódik a gyerekek egymást közti vitáin. Aztán újból csend. Egyszer csak megjelenik az öreg, és minden megoldódik, mivel kérdés nélkül megjavítja a készüléket, és visszaadja a gyermekeknek. Romantikus érzések, kedves, őszinte gyermeki báj a végén, a nagy megbékélés a nem is gonosz öreggel. A megjelenítésben a drón színpadi mozgatója a játszóknak sok izgalmas ötletet adott.

Ne-Felejcs, A nap amikor... (dramatikus játék)

Csoportvezető-rendező: Tarsoly-Tóth Erika, Izsó Angelika

A kezdőképben az együttjátszás nagyszerűsége azonnal szembeötlő. A nyílt térben székek, táskák. A játszóknak a játék első percében közlik velünk, nézőkkel, hogy miről fog szólni az előadás. Valóság és irracionáliszmus váltják egymást, álmok és megélt valós idejű történet, és csodaszép szövegben életre szóló üzenetek hangzanak el. A néző dolga, hogy rakjon össze magának egy világot. Krízisek, végletek, és itt is az emberi kapcsolatok hiányosságai adják a dramaturgiát. Egy kellék, mely jelképpé válik, egy sál kézzől kézre adása az időnek és a történetnek, no, és az értelmezésnek is a kulcsa. A végső szituáció itt erős, már-már túlzó (vagy inkább fájdalmas) egy felnőtt korúnak, hiszen nehéz feldolgozni az elhangzó mondatokat. Például: „a minket érő veszteségeket, mindazt, ami rossz, legyen az akár gondolat is, ne féljünk kimondani, álljunk készen egymás megsegítésére!” A játéktípus oratórium jellege végig érezte a komorságot, de a gyerekek játéka hitelesítette a komolyság létjogosultságát.

Pegazus, Számok (életjáték)

csoportvezető-rendező: Nagy Andrea

„Vágyainkról szól a játékunk.” – hangzik el a játékokra szánt első percben. De mifélékről? Fehér pólókban lányok, a pólók jól láthatóan beszámozottak. Ülnek a színpad padlózatán, majd magzati pózba fekszenek, majd megszületnek, ők játsszák a szüleiket is, belép a tesótság, a cukiság, az óvodáskor („akkor még hittem”), utána a valóság (az iskolák lelki nyomora) – látéleket készítenek saját életük kielemezésével. De tovább és tovább mennek, eljutnak a halálig, a mindenek végéig. Az emberéletfordulók peregnek. A végpillanat nagyszerű emelkedettséget nyit meg, mivel a zene életigenlést hoz mindenkiben, és táncolnak a fehérpólós lányok, akik a „nem akarunk számok” lenni regnálásával mindent helyre raknak a felnőtt nézőben.

Csivítke, Karadana átka (cigány irodalmi alkotások saját dramatizálása)

csoportvezető-rendező: Dancs Katalin

(Megjegyzés: egy autentikus cigány zenekar játéka a darab szerves része volt.)

Közösség, autentikus szöveg, zene, és tánc, letisztult és vállalt hagyomány – mindez sokadjára a Csivítkéktől. Testből építkeznek, a térbeli elemeket a mozdulatok, a tánc elemei teszik balladistikussá. Csodaszépen koreografált, még a tekintetek irányát is kiművelő játékmód. Minden lány és rettenetesen kemény, karakteres és pillékönnyű, szép és rút, és átok és átok és átok. Finoman, értően, a tradíciót mélyen tisztelően komponált gyermekjáték.

Rivall-da, Lewis Carroll: Alice

csoportvezető-rendező: Püspöki Péter

Egy igazi bátor vállalkozást láttunk ebben a játékban. Animációval, filmes vetítéssel, árnyjátékkal kísérletezett a csapat. Nagyszerű volt! Az élőszereplők jelenléte, térbeli elhelyezése és a térből való kimenetelük még

átgondolásra érdemesek, de az alapmű értelmezése, a tükörfelvetések filozofikussága és képi megoldásaik sok munkaórától, együtt alkotásról árulkodnak. Az igényesség, a színpadi dráma és ennek képi megfogalmazása már jelen volt, következhetnek a technikai kimunkálás hetei.

Buli-Huligánok, A diktátor (dokumentumdráma)

csoportvezető-rendező: Izsó Angelika

Izsó Angelika csapata magasszinten felkészült, vakmerő (több mint bátor!), a témát sok szempontból alaposan feltérképező színházati alkotott. A csapat tagjai a tanár és a diák egymásra feszüléséből keletkezett erőszakra, bántalmazásra fókuszálva gyűjtött össze valós híreket, újságcikkeket, interneten YouTube-filmeket. Ezekből dramatizáltak egy igen erős szövetű filmes, bábos előadást. Mind két fél – tanár-diák, diák-tanár – nézőpontjából vizsgálódtak, feltártak, interpretáltak. A tényfeltárás igazságosságára apelláltak. Szolidárisak, de nem didaktikusak, erősek, de nem tuti-megmondók, pontosak és megengedően gyermekiek. A mindkét oldal nézőpontjának vizsgálata sok szempontból dicsérendő, követendő! Remek előadás volt!

Köszönöm, hogy újból benne lehettem a WSO-ban!!! Tisztelettel kívánok minden színjátszónak derűs, lendületes napokat!

Láposi Terka

Zala megyei találkozó

Zalaszentgrót, 2019. április 16.

A Zalaszentgróti Városi Művelődési Központ sokadszor ad otthont gyermekszínházi találkozónak. A szervezői tapasztalatnak és a saját csoportjainak köszönhetően az intézmény vezetője, Varga István, és a szakmai stábjába pontosan tudják, hogy mitől érzik jól magukat a színjátszók és csoportvezetők egy találkozáson. Ennek megfelelően most is megtették mindent, hogy az ideális körülményeket biztosítsák. Továbbra is rendelkezésre állt a két különböző színházi tér (nagyszínpad és technikával felszerelt kamaraterem), ami a gördülékeny lebonyolításban is nagy előnyt jelentett. Nagy öröm volt újra megtapasztalni, hogy rendezők és színjátszók megnézik egymás előadásait és nem a „jöttünk, játsztunk, győztünk” hangulat uralkodott. No és volt „igazi”, pártatlan közönség, ami – valljuk be – szükséges, de nem elégséges része lenne minden színházi eseménynek. A közönségszervezésben nagy előnyt jelentett, hogy a találkozó tanítási napon került megrendezésre. Aki eljött, nem bánta meg, mert egy színvonalas fesztiválon izgalmas előadásokat láthatott.

Bolondos királyság, királyi bolondság: Keszei Judit rendezései évek óta magas színvonalat képviselnek a zalaszentgróti fordulón. Nem volt ez másképpen idén sem. Haladó drámacsoportjával mind színházi, mind pedagógiai szempontból értékes előadást hozott létre, melyben a játzók megszólalásának ereje, a színpadi szituációk pontos értelmezése és kijátszása, a mozgások szervezettsége, a „félre szövegek” értő elmondása egyaránt jól működnek. Egy-két dramaturgiai tisztázatlanságtól eltekintve remek előadást láthattunk.

Hatrongyosi kakasok: Izgalmas és könnyed formai megoldással él Kovácsné Papp Renáta és a **Bikficek csoport**. A 7-8 évesekből álló csapat tagjai körbe veszik a színpad közepén játszó „kiemelt szereplőket”. A körben állók jelentik a történetbeli falu népét, így az ott álló, ülő, fekvő játzók végig szerepben vannak és feladatokat kapnak. Ezt a folyamatos aktivitást és a közös játékot láthatóan nagyon élvezik a gyerekek és szívesen vesznek benne részt. Emiatt és dramaturgiai szempontból is talán még több feladatot és szerepet elbírtak volna. A körben játszódó jelenetek többsége

szépen megjelenített játék, melyben a drámai pillanatok és a tételteli helyzetek sajnos kissé elsikkadnak. A fizikai gesztusok sokszor elnagyoltak és jelzésszerűek, de a játzókön érződő energia és játékkedv ezekben a jelenetekben is imponáló.

Varázshegedű: Bischofné Hesinger Katalin mind témaválasztásában, mind szövegkönyvében remek előadást hozott létre a hét fős **Csúcsfejek csoporttal**. A dráma alaphelyzete, hogy két barátnő szeretne az erdőben kettesben sátrazni, ám a szülők ezt nem engedik, így végül egyikük a saját kertjükbe megy ki sátrazni egyedül. Félelmét és magányát az éjszaka során a tündérvilágban töltött idő segít legyőzni. Természetesen álmom és valóság (ahogyan azt a Szentivánéji álomból is kiolvashatjuk) összecsúszik, a közöttük lévő távolság feloldódik és már magunk sem tudjuk, hogy mikor vagyunk ébren és mikor álmodunk. A játzók korosztályához remek a témaválasztás, hiszen a történet egyszerre mesei és hétköznapi, filozofikus és játékos. Az előadás formailag sokszínű, de következetes, a színészi játék sokszor pontos, a játzók jól értik a szöveget, amit mondanak és tisztában vannak a színpadi helyzetekkel, melyekben játszanak.

A hétfejű tündér: Morács Katalin a keszthelyi **Kisegrys csoporttal** közösen hozta létre az előadást, mely a színpadi munka mellett egy komoly pedagógiai vállalkozás is, ugyanis a bántalmazás témáját dolgozza fel olyan közegben, ahol a problémát testközelből ismerik a diákok. A szakmai beszélgetésen felmerült a kérdés, hogy mekkora távlatokra van szükség ahhoz, hogy a történeten keresztül magukról tudjanak beszélni a gyerekek. A csoportvezető azonban megerősítette, hogy ebben az esetben remekül sikerült a pedagógiai munka. Az előadás színpadképe és élőzene-használata szép, gondolatvilága tiszta. Azt, hogy valójában milyen erővel tudna megszólalni a történet, a nagyszínpad és a fellépés izgalma okozta kisebb nagyobb esetlegességek miatt nem derült ki, de egy-két pontosítás után biztos, hogy fontos előadássá érik majd a produkció.

Nincs többé iskola: Keszei Judit 12 évesekből álló **Szivárvány drámacsoportja** Schwajda György *Nincs többé iskola* című mesekomédiáját vitte színre. A darabválasztás apropója ebben az esetben is a diákok életével vonható párhuzam volt. A téma felvetésére és beszélgetés kezdeményezésére biztosan, a szöveg erejét, és néha felnőttek számára

is nehezen érthető abszurd humorát tekintve talán kevésbé volt jó választás. A szövegben felmerülő dramaturgiai kérdésekre, megfejtésre váró pontokra nem mindig sikerült megoldást találni, ami miatt néhol nehezen követhető a cselekmény. Izgalmas karakterekben és játékkedvben azonban ebben a csoportban sem volt hiány. A játszóknak remekül „érzik” a nagyszínpadot, amelynek különböző tereit az előadás igyekszik kihasználni. Az egerek megkergetése a színpad előtt, a bujkáló egerek jelenete a teljes színpad szélességében játszódik. Ez lehetőséget ad arra, hogy játszóknak különböző térbeli helyzetekben keressék a kapcsolatot a közönséggel. Tanulságos munkafolyamat lehetett mindenki számára.

Csak egy nap: Friss, humoros, színészi játékában nagyon erős, szövegválasztásában és dramaturgiai felépítésében remek előadást hozott létre a keszthelyi Rókvárbán működő **Rókinyák** csoport, Tóth-Kiss Hajnalka vezetésével. Novellákat és novellarészleteket fűztek össze remek érzékkel. Az előadás hisz a színészi játék erejében, a figuraalkotásban és a játszóknak szituációteremtő képességében, ami az etűd-szerkezetes előadás lényegét adja. Miután több figura van, mint ahány diák a színpadon, ezeket a karaktereket a néző számára is jól elkülöníthető módon kell megjeleníteniük. Ezt segítő ruhakiegészítőket vagy kisebb kellékeket használnak a játszóknak, de valójában a figurákat mozgásváltoztatással, arcjátszókkal és hangszínpaddal fogalmazzák meg, így ezek az egyébként jól kiválasztott kellékek vagy jelmezek, akár ki is maradhatnának az előadásból. Öröm nézni a felszabadult, őszinte játékot és a csoport egységét a színpadon.

Pamuhihőke és a kencefice-csudamice kapszula: A keszthelyi **Egrysek** 4-6. osztályosainak előadása nagyon szép árnyjátékkal indul, amely vizuális erejével, formai szépségével azonnal felkelti a néző érdeklődését. Az előadás kevert története szerint a mesét, mely megelevenedik előttünk, egy anya meséli a lányának. A narrátor szerepe nagyon jó felvetés, feszessé és dramaturgiaiailag jól felépítetté tehető az előadást. Sajnos anyát és lányát csak a történet végén látjuk újra, nem szervesülnek a mesével, melyet a játszóknak különböző formai megoldásokkal (árnyjáték, mozgásszínház, zenés betét, prózai színház) mutatnak be. A nagyszínpad néhol problémát okozott a diákoknak, az átállások nehezkesre sikerültek a zalaszentgróti bemutatón. Ezzel együtt a tér szélessége és mélysége adta előnyöket is kihasználta a csoport és Éles-Szamosi Petra csoportvezető. Erős pillanatokat jelentettek azok a gesztusok, melyben a színpad teljes méretében gondolkodva komponált képeket láthattunk.

A táltos bárány: Tersánszky-Józsi Jenő népmesei ihletésű művét a zalaszentgróti **Színfolt és Színvarázs** drámacsoport mutatta be Belinszky Bernadett és Varga István rendezésében. A továbbképzős tanulókat igazi próbatétel elé állította, hogy nagyszínpadi díszletek között, jelmezben és eszközökkel kellett elvarázsolniuk a közönséget. A jól eltalált szereposztásnak, a pontos térhasználatot biztató funkcionális díszleteknek és a jól értelmezett helyzeteknek köszönhetően egy szép és egységes előadást láthattunk, amelyben minden szereplő hozta a formáját. Magától értetődő, de kockázatokat is rejtő megoldás volt a táltos bárány megformálása, ami a bárányt alakító színjátszó erős színpadi jelenlétének köszönhetően remekül sikerült. Az elő-

adás, nemcsak a nézőknek, hanem a színjátszóknak is örömet okozott, megajándékozott bennünket néhány kitűnő színházi pillanattal és egy remek színészi alakítással.

Hófehérke és a hét elgyötört törpe: Egy meseparódiát választott az idei találkozóra a nagykanizsai **Honvéd Kaszinó Városi Színpad** kamasz „tagozata”. Merthogy a fiatalok találtak rá a darabra, amiből aztán Szollár-Nikolics Zsanna segítségével előadás is született. A színjátszóknak semmi kétséget nem hagytak a nézőkben afelől, hogy élvezik a játékot, szeretik a humort, és fontos feladatuknak tartják a közönség szórakoztatását, amiért a lehetőségekhez képest mindent meg is tettek. És a lehetőséget itt maga a sete-suta, néhol szakállas poénokkal és erőltetett helyzetekkel tűzdelt „irodalmi” alapanyag határozta be. Kár, hogy nem láthattuk a meg-megcsillanó tehetséget egy olyan darabban kibontakozni, amit a rendszeresen próbáló csoport, a színházi gyakorlattal rendelkező rendező, és az önfeléd kacagásra vágyó közönség is megérdemelt volna.

Az elkényeztetett lány: Egy érdekes és fontos kérdést vetett fel a sármelléki **KÉP-LETT** csoport bolgár népmese-feldolgozása. Mit üzen az előadás a játszóknak, és mit üzen a közönségnek? Ha célba ér a szándék, akkor ugyanazt, jelen esetben: „Az asszony verve jó”. Vagyis megtudhattuk, hogy miként kell az elkényeztetett leányt móresre tanítani, hogy rendes feleség váljék belőle. Az alapanyag nyilván hiteles, hiszen tükrözi egy másik kultúrának és korszaknak az értékrendjét, gondolkodásmódját, szokásait. E tekintetben kiváló, erős fókuszokat kínál az alapanyaga lehet egy drámafoglalkozásnak, különösen egy olyan iskolában, ahol a bolgár nyelvet is oktatják. Az üzenettel kapcsolatos kétségektől eltekintve egy izlélő, szép jelmezeket és autentikus zenét használó előadást láthattunk, amelyet a gyerekek pontos, fegyelmezett játéka tett érdekessé és követhetővé. Az igényes színpadra állítás a két csoportvezetőt, Feiler Zsuzsát és Hontváriné Lasics Henriettát dicséri.

Lázár Péter – Somogyi Tamás

Komárom-Esztergom megye Tatabánya, 2019. április 18.

Tatabányán idén ismét az Agora adott otthont a rendezvénynek. Nem éppen ideális a színpad és nézőtér mérete, azonban a technikai feltételek és maga az intézmény minden igényt kielégít. Idén sajnos kevesebb csoport mutatkozott be, mint az elmúlt években. A szakmai beszélgetésen felkészítő tanároktól hallhattuk, hogy egyre nehezebben körülmények között dolgoznak. Sem az intézményeknek, sem pedig a szülőknek nem a dráma, a színjátszás a legfontosabb tevékenység, így sokszor minden előrébb való. És ezen még a fesztiválokról rendszeresen hozott eredmény, a gyerekek helytállásában való változás, általában a munkához való hozzáállásuk pozitív elmozdulása sem változtat. Emellett a csoport tengelyét alkotó gyerekek túlterheltsége minden más tanulmányi versenyen, vagy éppen az utolsó pillanatban a csapatot cserben hagyó gyerekek, és a szülői hozzáállás sem könnyíti a helyzetet. Ezzel együtt fontosnak tartjuk kiemelni, hogy a megyei után három csoport kapott lehetőséget a regionális találkozón való bemutatkozásra, ami a jelenlévők majdnem a fele, és a nehézségek ellenére egyértelműen mutatja az elvégzett munka magas színvonalát.

A Kőkúti iskola a tesi tagozatos gyerekekből álló **Kaptár csoportja** sincs könnyű helyzetben, mikor előadás létrehozására vállalkozik. Hiszen Kósáné Hegedűs Ágnesnek és Hermanné Kolec Mariannának nem csak a gyerekeknek megfelelő témát, a testhezálló munkaformát kell megtalálni, de meg kell küzdeniük a gyerekek egyéni edzéstervének és a próbák időpontjának egyeztetésével is. *Méhek tánca* című szerkesztett előadásukban bátran építhettek a térformák váltására, a fegyelmezett egymásra figyelésre, a pontosságra, amit a gyerekek természetes módon hoztak magukkal a sportból. Emellett rengeteget tanultak, fejlődtek a beszéd, a kommunikáció, és nem kis mértékben az emberi kapcsolatok terén a tanév folyamán. Történetük, amire az összeállítást felfűzték, éppen erre világít rá. Kaptár képzetét idéző dobozrengeteggel dolgoznak, pontosan, nagy odafigyeléssel mégis magától értetődő könnyedséggel. Erős pillanatokat képesek létrehozni a csoportos mozgulásaiknál, megszólalásaiknál, kórusban, énekelve vagy szöveget mondva is. Nem vállalták túl magukat, sőt, akár még többet is elbírtak volna.

Idén is a **Kodályosok** két csapatát hozta a találkozóra Keresztes Mária. A **kisebbekkel** népballadákat, népdalokat dolgoztak fel. Az előadásuk zárt függönyök előtt kezdődik az előszínpadon és az ahhoz kapcsolódó lépcsősorokon. Remekül használják ki a hely adottságait. Előadásukba remekül szervesülnek az egyszerű ritmusjátékok, az élő zene, a mozgások. Szépen, tisztán használnak színeket, a feketebe öltözött gyerekek között a főhős egyszerű fehér ruhája jól vezeti a nézőt, és remekül bánnak az átváltozással, ahogyan a fehér ruha lekerül a szereplőről. Nem hibátlan, de remek hangulatú, érzékletes játékot kapunk tőlük. A nagyobbak, az **Azolik** előadását a Madách Színház zenés József Attila-előadása ihlette. Átvettek dalokat, szövegeket. Szépen mozgó, táncolni tudó lányokkal indul az előadásuk. Sajnos a dalok, a táncok, a szövegek egymástól elválnak, nem szervesülnek, aminek oka leginkább abban rejlik, hogy a játékosok túlságosan komolyra akarták venni a mondanivalójukat, nagyon komolykodó volt a játékuk, túlfegyelmezték magukat, amitől az érzelmek, a kapcsolatok megmutatása elmaradt, és nem valósulhatott meg a néző érzelmi bevonása sem.

A Kenderke iskola **Zsák bolha** csoportját Sulyokné Nagy Tünde készítette fel. Egy teljes 3. osztály. Szerkesztett játékokat a pörgés, az életteli, korosztályukra teljesen jellemző szabad asszociációk irányítják, a váltásokat színes sálakkal segítik. Remekül énekelnek, mozognak ritmusra, teret váltanak pillanatok alatt, és alig néhány mozdulat, téralakítás, a sálakkal segített jelzés segítségével röpiútnak bennünket a világ különböző tájaira, életünk helyszíneire, vagy mesebeli vidékekre. Megmártózunk tóban, főznek varázslévest mindenféle földi jóból, békából, bepillantunk a szobánk bútorainak világába, vagy Bergengóciába. Mindenki tudja a teljes előadást, mozgásban, dalban és rengeteg szövegben. Jó úton járnak, jövőre igazán kiemelkedő előadást várhatunk tőlük, ha ezzel a lendülettel dolgoznak tovább.

Nedermann Katalin **KSZCS csoportjával** nagyon fontos gondolatot jár körül. Az álmokról, azok elvesztéséről, átmeneti feladásának veszélyéről, illetve soha fel nem adásáról szólnak, még ha a körülmények nem is kedveznek. Sok sebből vérzik előadásuk, elvesznek a hatalmas színpadon, túlságosan hátra kerülnek, nehezen jut el a nézőtérre a mondanivalójuk. Még így is átsüt, éget az az őszinteség, amivel

a saját történeteikről, saját félelmeikről, csalódásaikról képesek beszélni. Sok színpadi tapasztalatra, átgondoltságra van még szükségük egy igazán ütős előadáshoz, de a gyerekekben is és rendezőben is minden adott ahhoz, hogy ez létre tudjon jönni. Nagyon fontos munkát végeznek, olyan gondolatokat akarnak átadni, amit minél több gyereknek lenne jó meghallani, csak biztatni lehet őket, hogy ezt a munkát folytassák, juttassák el mondanivalójukat a korosztályukhoz.

A Szent Margitos **Ficseri csoport** *A helység kalapácsát* dolgozta fel Bíró Ildikó vezetésével. Nagyon nehéz szöveghez nyúltak, nagyon nehéz feladatot vállaltak fel Petőfi művének színpadra állításával. Voltak ötleteik szövegben, helyzetekben – kivételesen jól alkalmaznak egy létrát a templomtorny magasságának, a magasból leereszkedés veszélyeinek megmutatására. Mégsem sikerült átűtő ötletet találniuk, illetve a meglévőket kiaknázniuk az egyik legnehezebben kezelhető problémára, mégpedig a térszervezés megoldatlansága miatt. Nem mertek elrugaszkodni a bútorokkal való térmeghatározástól, így viszont minden zsúfolttá, eklektikussá vált, a jelenetek elcsúsztak a térben, és nem sikerült kijátszani sem őket. Nagyon nehéz forma ez abból a szempontból is, hogy amíg a történet szövegileg az egyik helyszínen zajlik, mit kezdjünk a másikon ott létező szereplőkkel, aki számára az idő éppúgy múlik, akikkel tovább folynak a megkezdett történetek.

A **Szálka Stúdió** ismét hagyományaihoz méltó erős mondanivalójú előadást mutatott be. Tara Andrea ismét kiemelkedő előadást hozott létre tanítványaival. Most a gyerekek meg nem értéséről, a szülői elvárásokról játszanak hitelesen, rendkívül erős képekkel, helyzetekkel, tisztán, élesen. Exupéry, Lackfi és saját improvizációs történetek, szövegek, mondanivaló elegyeként jön létre egy új igazság, ami az övék. Előadásuk értékét a nézőtérre ülő színjátszók is érzékletesen jelezték vissza.

Dolmány Mária

Csongrád megye

Szeged, 2019. április 26.

Délalföldi víziók

Hadd dicsekedjek egy kicsit: két kedvenc alföldi vidéki városomat, Kecskemétet és Szegedet többféle színházi-emberi minőségemben is megjártam. Voltam itt is ott is (kő)színházi zeneszerző a két város „szentélyeiben”, dolgoztam diákszínjátszókkal Kecskeméten, Szegeden pedig kritikusként, a színhaz.hu mindeneképpént éltem végig egy Thealtert. Mégis, ha arra kellene válaszolni, hogy mi ugrik be azonnal, akkor egyértelműen a gyerekszínjátszás jut eszembe: kollégák minden mennyiségben, akiket több év után viszontlátva jó üdvözölni, ott folytatva, ahol anno abahagytuk, és sok-sok eleven gyerekarc, akik közül sokakat kollégaként látok viszont különböző képzéseken, de valamennyire őrzöm mégis róluk az első képet.

Maradva ezúttal fő tárgyamnál, Szegednél: akár a hajdani Szivárvány Gyermekházba érkeztem rendezői tanfolyami tanárként, akár az újdont Szent-Györgyi Agórába „vörös” zsűritagként, itt is, ott is valami meglepő otthonosság és természetesség fogadott, ami nyilván nem a két nagyon más helyszínhez, hanem inkább személyekhez kötődik. Ilyen Orbán Hédi, akitől nem nagyon lehet olyat kérni, amit

valahogy meg nem oldana, csak „ne azonnal”. És ilyen Gila Gabi is, akin meg azt érzem, hogy sosem ciki, ha valamit kérdezek vagy kérek, mert ebből is tanulni akar. Bár sok szempontból vitatom az „agórák”, köztük a szegedi, „high-teches” építészeti megvalósulását, azt, hogy minden üveg és kocka és minden steril (főleg a színházterem zenei és színházi „süketsége” bántó), de el kell ismernem, hogy jól tesz a sok apró zűg, ahová időnként el lehet bújni, vagy éppen jó megbámulni az emelet tudományos csodáit, és szépen kialakított az udvari tér is. (Milyen jól játszunk itt pár héttel később mi, elnökségi tagok és színis drámainstruktorok a „weöres-országos” résztvevőivel!)

Jól pörgő és nagyon magas színvonalú fesztivált látunk kollégámmal, Perényi Balázssal (a jól pörgésért hálásnak kell lennünk, hiszen pár óra múlva a másik déli nagyvárosban, Pécsen az itt jelenlévő hóhérokat akasztják az ODF-en, de mentségünkre legyen mondva, nem mi kértük, hogy siessenek...). A szegedi kollégák ugyanis nem sokat lacafacáznak az átállásokkal, pillanatok alatt beállítják, felállítják és átállítják, amit be-, fel- és át- kell, és aztán már kezdik is, úgyhogy én is így teszek...

A fesztivál két speciális nevelési igényű játékosok által előadott produkcióval kezdődik: a **szegedi Fogytékosok Nappali Intézménye (FONI)** egy ismert népmesét, a *Mátyás király igazmondó juhászát* prezentálja Jeneiné Ábrahám Viktória és Várad Judit rendezésében. A prezentáció valamennyire szó szerint értendő, hiszen a történet szövegét kívülről narrálják, így a szereplőknek csak az adott figura képviselte jut, amit persze sok egyéb elemmel, főként zenével és tánccal próbálnak felturbózni. Különösen precíz a kezdő tánc, valamint a zárlat, amikor – ellentétben a sokszor harsány géppenél – élőben hallhatjuk a Két szál pünkösdrózsát az egyik játékosától. Meg kell mondjam, hogy ezek a társzművészeti elemek jobban működnek, mint maga a színjáték, ami sajnos elveszti drámai jellegét. Inkább az válik érdekessé és személyessé, ahogyan néhány figura, megszegve a színházi alapszabályt, kikacsint ránk a játékból... Ugyanakkor nem kárhoztatom az első előadásukkal érkező rendezőket, hiszen munkájuknak terápiás értelemben óriási jelentősége van.

Ez utóbbi vonatkozik a **hódmezővásárhelyi Ő-SZÍN-TE Kozmucza Flóra Oktatási Intézményben** dolgozó dr. Rummelné Patócs Mariannára is, akinek csoportját viszont nem először látom a szegedi fesztiválon. Itt is narrációt kapunk, de a speciális igényekhez jóval alkalmazkodóbb és pontosabb színházi keret és rendezői vízió olyan helyzetet teremt, amiben nem kell idézőjelbe tennünk a játékosok színházi megjelenítését. *Az öreg halász és a nagyra-vágyó felesége* című játékban a szereplők mozgása és a vizuális megjelenítés viszi a prímet. Különösen szép az aranyhal gördeszkás megvalósulása, vagy az az odaadás, amivel a háttérben mozgók a halak bábjaikat kezelik, miközben mások épp szappanbuborékokat fújnak a vízi lét érzékeltesére. A legerősebb benyomást mégis az asszony nagyra-vágyásán felháborodó tenger (vagyis a csoport) vad hullámmása teszi rám.

Harmadjára rögtön egy nagyágyú következik, Lovai Ágota, aki a **kiskundorozsmai Jerney János Általános Iskola** 8-9 éves diákjaival készítette a *Sárkánybál* című előadást. Az ígéretes cím szerkesztett játékot takar, amihez Ágota, mint máskor, most is gondos kézzel válogatott szövegeket,

és amely vicces-verses-mesés keretben mutatja meg a fiúk és lányok között ébredező viszonyokat. Csakhogy míg sok hasonló játék nem lát túl a helyzet regisztrálásán, a „diagnózison”, és megmarad a kölcsönös csúfolódások-viszályok pusztá ábrázolásán, addig a jerneisek Ágota vezetésével a „terápiát” is megfogalmazzák, ami nem más, mint az önirónia! Bizony ehhez kellenek Weöres Sándor és Kárpáti Tibor gyermeklelket mélyen érző és értő versei, az egy királyfival szembeállított hétfejű lánysárkányok, az egyetlen fején, vagy épp a kicsi nyugdíján sopánkodó, öregkori sárkány reflexiója. Az ilyen és ehhez hasonló ötletek csodás dramaturgi és rendezői keverése maga az előadás, amit a csoport a lehető legbátrabban, legönazonosabban, és nem utolsó sorban legszebben énekelve ad elő. Ágota gyermekszínjátékos-rendező módszerét lassan szabadalmaztatni kéne.

A következő előadás viszont igazi meglepetés: a **szegedi Dózsa György Általános Iskola** 7-8 éves diákjai először érkeznek a fesztiválra, és Megyesi Anikó rendezésében a La Fontaine-féle *A macska és az egérké* című mesére játszanak (-táncolnak-mozognak és énekelnek) rá. Azért mondom „rájátszásnak”, mert itt sem a történet megjelenítése a cél (amit látunk, az egy laza variációsor az örök témára), hanem a minél gazdagabb és színesebb reflexió. Tágabb értelemben pedig a mozgásszínházi műfaj megszerettetése. A játék persze nem tüntet a mélységeivel, de még egyszer mondom, nem ez a cél: a téma csak ürügy arra, hogy a kicsik mozgásos-játékos formában éljék meg szerepeiket. Önfeledt és bátor gyerekeket látok, akik úgy mozognak a színpadon, hogy abban nem érezni semmiféle beállítottságot-betanítottságot. És ez bizony csak úgy lehetséges, hogy a *saját* mozdulataikat látom laza koreográfiai keretben. Nagyon fontos lenne sok ilyet látni ebből a korcsoportból. Mindehhez rendkívül humoros, a srácoknak szintén jól álló megszólalások társulnak, mint például a macska bölcs mondata, miután az egerek elszaladtak előle: „elillant az összes étel/ be kell érnem emlékével...”

Ugyanebből az iskolából érkezett a Mészárosné Surányi Olga által rendezett és Gárdonyi Géza művére épülő *A Himnusz muzsikájának megszületése* című dokumentumjáték, természetesen nagyobbakkal, 11-12 évesekkel. Sajnos, ezt a produkciót látva nem tudok a kisebbekéhez hasonlóan lelkendezni: sem a műfaj, sem a téma nem igazán felel meg a játékos életkorának. Emellett a hiteles megjelenítést tovább hátráltatja a tematikát körülengő pátosz, hogy „nem akármiről van szó, hanem...”. Ráadásul (mint később kiderül) az előadás legkiemeltebb pillanatában a főszereplő ugyan el tudta volna játszani a Himnusz zongoraszólamát, ám hangszer hiányában csak a légzongorázás jutott neki... hm! Ennyi hendikepből egy is elég volna egy előadásnak, amiben egyébként jó képességű kamaszokat látunk a nem túl hálás helyzetekben.

Érdekes alakja a Csongrád megyei gyermekszínjátékos Szilágyi Gábor. A legutóbbi ittlétemkor három, most pedig két előadást láttam tőle. A csoportjain látszik, hogy nagyon jó drámatanár, és a diákjai tűzbe mennének vele-érte, bizonyos banánhéjakon viszont mindig elcsúszik akkor, amikor a belső munkát kifelé is érvényes színjátékká kell átformálnia. A **szegedi Tabán Általános Iskola és AMI** 12-13 éves diákjaival készített *A fülemile* rappel indul, és ez jól jelzi, hogy egy saját olvasatot kapunk Arany János örökbecsű elbeszélő költeményéből. Jól látszik az is, hogy a kisebb ka-

maszoknál már bőven elkezdődő, néha szinte vérre menő rivalizálás az a fogódzó, ami az ötletet adta a tanár számára, hogy ehhez az anyaghoz nyúljon. Még az is rendben van szerintem, ahogy Gábor a csoporttal közösen dekonstruálja az eredeti művet, új helyzeteket és szövegeket szülnek a téma nyomán, ami közben szinte el is tűnik az eredeti forrás. A gond viszont az, hogy mégsem születik ebből önfeledt játék, mintha a játékosok mégsem vállalnák fel a saját mondataikat, mintha mégsem sikerülne a munka belső körét kinyitni felénk, a nézők felé. Azt gondolom, hogy az a lépés hiányzik, amikor a rendező következetesen és szigorúan kilép a körből és külső szemmé válik, hogy felhangosítsa és felbátorítsa játésoit a megszületett pillanatok kifelé való kommunikálására.

A másik előadás, a **fábiánsebestyéni Arany János AMI-saival** készült *School-túra* még izgalmasabb és még zártabb annak ellenére, hogy egy teljesen nyitott formát választ. Az előadás kerete lényegében a Beugró című tévéműsor, vagyis a túra lényegében egy akadályverseny, amiben beugrós játékokban kell helytállniuk a szereplőknek. Nagyon gyanús, hogy a játékban felkínált helyzetek mögött valós élmények dolgoznak, de sajnos ebben a tekintetben nem ad kellő információt az előadás. Pedig van egy izgalmas váltás, amikor a keretről szinte elfeledkezve előreülnek a játékosok és olyan témák kerülnek szóba, mint például a testi fenyegetés, majd a végén olyan mondatok hangzanak el, amiket „egy életen át magunkkal viszünk”. Szerintem ebből a nagyon is igazi és hiteles jelenetből kellett volna kiindulni az előadás nagyformáját tekintve, és akkor egy jóval hatásosabb és érthetőbb *School-túrának (élet-iskolának?)* lehettünk volna szem- és fültanúi. Nagyon drukkolok Gábornak, hogy találja meg diákjaival azt a hangütést, amivel drámatanári működését hatékonyabb rendezői munkára fordíthatja át.

Szilágyi Gábor két előadása között láthattuk a **csengelei AMI-sok Csongor és Tünde** adaptációját Lantosné Horváth Irén rendezésében. Talán a nap legintelligensebb játékát kapjuk olyan 7-8. osztályos játésoktól, akik a művet arra használták, hogy egymást jobban megismerjék, míg a színjátékosok és a tanár erős kohéziója a műhöz való közelebb kerülést segítette. Vegyük észre: egyáltalán nem magától értetődő, hogy ezt a 19. századi, nem könnyen olvasható, klasszikus monstrumot pár 7-8.-os kamasz csak úgy magáévá tegye (itt bizony nemcsak dráma-, hanem magyartanári értékek is felsejlenek...). Pedig tényleg ez történik. Egy közösség felé fordul, lábukat a színpadról lógató csapatot ismerünk meg az elején, akik egymás közti viszonyait fordítják le a Csongor és Tünde színházi nyelvére és viszont. Mindeközben még a színjátékosok létük is terítékre kerül, amikor az egyik figurára megjegyzik, hogy „lecsószerep”, és egyébként is végig castingolnak, hogy ki kit játsszon a következő jelenetben. Bizony itt még a rossz poénok is okosnak hatnak („Isten, akarom mondani, ördög tudja”). Nagyon egyszerű és mégis megformált a tér, ami egy tologatható paraván, iskolában és színházban is fellelhető, és bármivé alakulhat. Ezt a metódust is tanítani kellene!

A **Marosvásárhelyről** érkezett **Tamacisza Kulturális Egyesület** csoportja, amely Kozsik József rendezésében egy életjátékot hozott *Don Juan* címmel. A csoport tagjai elképesztő energiákat mozgatnak, és valójában egy analitikus drámákra hajazó történetet raknak össze előttünk, amely csak nagyon áttételesen emlékeztet a nevezetes nő-

csábászra, a játék stílusa pedig egyáltalán nem függ össze vele. A téma sokkal komolyabb, a hangfekvés sokkal tragikusabb. Olyannyira, hogy az a játékosoknak koruknál fogva sem áll, nem állhat elég jól. Bár kétségtelen, hogy nagyon képzettek, megszólalásaik mégis túlfogalmazottak, a játék pedig forszírozottá válik. Amikor lihegő kamaszokat látok, az számomra mindig a beleélés erőltetésének tünete, vagyis a játékos – élmény, tapasztalat hiányában – nem tud teljesen mögötte lenni annak a figurának vagy állapotnak, ami feladatként adatott számára. Ennek ellenére azt gondolom, hogy korosztályosan megfelelőbb – talán kicsit több humorral bíró – anyaggal erről a marosvásárhelyi a csapatról még hallhatunk a jövőben.

Lovai Ágota második remeklése a **Jerney Iskola** nagyobb, 11-13 éves játésoival egy számomra különösen kedves, ám nehéz anyagra épült: Pilinszky János *Ének a kőszívű királyról* című verses meséjére. A nagyobb jerneysek elképesztő átéléssel játsszák az önmagával meghasonló királyfi történetét. Nagyon nehéz visszaadni azt a nagyívű kompozíciót, amit Ágota mozdulatokból, hangokból, ritmusokból megalkotott, tényleg látni kell! Ha egy szóval kellene jellemezni, akkor egy zenei szakszó, a polifónia jut eszembe, ám ez itt most nemcsak a zenei megszólalásra, hanem valamennyi színpadi hatáselemre értendő: a szimultán folyó történések, átalakulások, hol a palotája mélyébe zárkozó királyfi belső világát festik, hol pedig szakszerű zenei disszonanciával, bővített kvárt megszólaltatásával érzékeltetik azt a pillanatot, amikor a vadászból-öldöklésből hazatérő királyfit nem ismeri meg a háza népe. Sőt, ő önnön magát sem ismeri fel a tükörben (ez a hangköz egyébként a „tonus diabolicus”, az ördög hangköze volt a középkorban, amely pontosan a tiszta oktáv tengelyében áll: maga a tükör!).

A záró produkció sem kisebb volumenű vállalkozás, mint az előző. A Max Lucado *Értékes vagy* című művéből készült, *Éli gyermekei* címre átkeresztelt előadást a házban működő **Grimaszok csoport** játssza Horváth-Kulik Szilvia rendezésében. Egy olyan világba csöppenünk, ahol a fiatalok (az eredetiben Éli által faragott manók) különböző ismervek szerint jelölik meg, vagyis billogozzák egymást. Ebben a mikrokozmoszban szinte mindenkit a megfelelési kényszer mozgat, kivéve az Élit rendszeresen látogató lánykát, aki tudja, hogy semmiféle jelvényre, vagyis külső megerősítésre nincs szüksége: „ha nem foglalkozol azzal, hogy a többiek mit gondolnak, nem tapad meg rajtad a jel”. A kettős osztatú térben elhelyezett előadás (a színpadon belül, hátul egy dobogón Éli birodalma, míg előtte a teremtnyenyek világa) igazi közösségi színház, emellett eleven vádirat minden címkézés, megbélyegzés ellen. Kár, hogy ez pont azokhoz nem jut el, akiket a leginkább érintene, akiknek a folyamatos félelemkeltés és bűnbakképzés érdekében áll...

A kezdeti minősítés, valamint a fenti túlnyomórészt dicsérő mondatok remélhetőleg igazolják a zsüri majdnem példátlan bőkezűségét: minden előadás minősítésre került, és ezen belül **hat arany, két ezüst és három bronz oklevelet** osztottunk ki. És hogy nem lőttünk nagyon mellé, az pedig a regionálison és az országoson derült ki: a továbbjuttatott hat előadásból három az országoson is látható volt: méghozzá egy kis szarvasi kitérővel, az eredeti helyszínen.

Pap Gábor Papesz

Veszprém megye

Pétfürdő, 2019. április 27.

Pétfürdőn már évek óta remek helyen van a megyei találkozó. Lelkes szervezők, játékos program, nagyon figyelmes fogadtatás, a kamaraterem lehetősége... Egyszóval minden együtt van, hogy igazán remekül érezhesse magát minden színjászó. Az ünnepélyességet az is emeli, hogy Horváth Éva polgármester asszony a zsűriben üli végig a találkozót, és a szakmai beszélgetést, köszönti a gyerekeket, sőt a nagyközség különdíját is felajánl, aminek odaítélése is az Ő feladata. Apróságnak tűnik, de az ide érkező csoportoknak fontos, hiszen a munkájuk megbecsülését húzza alá ez a gesztus. Teszi ezt úgy a település, hogy hazai csoport évek óta nincs a WSO-n.

A két helyszín megteremti a lehetőséget a kényelmes felkészülésre, amíg a másik helyszínen folyik az előadás, nekünk meg jól esik ez az egy emeletnyi séta. Mindegy melyik terem, a nézőtérén mindig sok a néző, a csoportok érdeklődnek egymás előadása iránt. A nézőtérrel sugárzik a szeretet, az elismerés, akármelyik csapat előadását is láttuk. Jó itt színjászónak lenni.

Idén a Bárczi Speciális Iskola csoportjával nyitottuk a napot. A **Széplelkek Társulata** A rút kiskacsa és más kirekesztést, másságot feszegető történetek feldolgozását hozták *Szemenszedett mese* címmel. Iszonyú fontos a mondanivaló és éppen tőlük nagyon erőssé is válik. Üdítő a humora a csoportnak, az az önirónia, amivel teljesen tudatosan vállalják önmagukat. Pedagógiailag lenyűgöző, ahogyan a fiatalokból kihozza Brenner József, hogy vállalják fel önmagukat, mutassák meg, legyenek jópofák, mint a hétköznapiakban. Hatalmas szöveget tanulnak meg és láthatóan mindenki tudja az egészet. Pontosak, önazonosak, sugárzik belőlük a tiszta természetesség, és ettől izgalmasak, ahogyan izgalmassá válik általuk az ismert történetet egy fura világban, ahol a sok szem a normális, a kettő a kirekeszteni, szégyellni való. A főszerepet játszó lányka valódi játékmesterként képes a többiek munkáját segíteni. Valójában meg sem szólal a szövegén kívül, még csak irányító gesztust sem tesz, de jelenléte, kisugárzása, pillantásai kapaszkodót jelentenek a többieknek.

Fésüs Éva két település intézményét is megfertőzte már tevékenységével, és az ottani diákok igazán jó alapanyagoknak bizonyulnak, ezt az elért minősítések is jelzik. Mindkét előadásához a kamaratermet kérték, nagyon jó érzékkel, hiszen kisebb létszámú csoportok, bensőségesebb hangvételű előadások az övék. A **berhidai Pereszke** szerkesztett játéka (*Szuper!*) a kicsik szárnypróbálgatásai, a színházi nyelv tanulmányai közé tartozik. Önazonos játékokban valójában önmagukat keresik, egyszerű játékokra, drámás gyakorlatokra, jelrendszerre építve, amiben biztonságosan tudnak létezni. Mindez azt segíti elő, hogy tét nélkül megismerkedjenek a színpadi léttel, megtapasztalják a közönség közelségének, jelenlétének érzését, hogy biztonságos körülmények között gyűjtsenek tapasztalatot és persze jó élményekkel, pozitív fogadtatással, a közönség együttérzésének, szeretetének élményével gazdagodhassanak. Pozitív és negatív gondolatok, mondatok remek egyensúly, problémák, megoldáskeresés, kudarc és megoldás váltakozik a történetben, és a játékban ott vannak a rendezőre jellemző, ritmusra,

zeneiségre épülő ötletek. Együttműködésük, egymás segítése, egymásért való belső szurkolásuk különdíjat is érdemel. Remek tanulás egy jövőbeli erős csapat első szárnypróbálgatása – pedagógiailag ötös.

A **peremartoni Persze csoport** már ennek a munkának minden eredményével felvértezve egy igen erős, hiteles, játékkal (*...függőben...*) beszél egy rettenetesen nehéz témáról: tisztán, merészen. Történetük olyan gyerekek iszonyú helyzetét vetíti elénk, akik kénytelenek mérgező közegben felnőni, létezni, akik napi szinten vergődnek a tehetetlenség, a düh, a dac, és a meg nem értett, viszonzni nem tudott aggódó szeretet hálójában. Ők azok, akik támaszai a fél nem nőtt, felelőtlen, „függőben” lévő szülőknek, felnőttvilágnak, miközben éppen ők szorulnának támogatásra, megértésre, iránymutatásra. Még a velük hivatalból foglalkozó felnőttek is csak felmutatják, segítő szándéktól vezérelve fejükre olvassák hiányosságait, de a helyzettel nem tudnak valójában mit kezdeni, és segítséget sem képesek nyújtani. Tanítani való példáját látjuk előadásukban, hogyan lehet jelképes, jelentéssel bíró kellékeket úgy használni, hogy abban semmi direkttség, elsődlegesség nincs, mégis minden vizuális, vokális lehetőséget kiaknáznak belőle. Egyszerű alkoholos üvegeket, dobozokat használnak a folyamatos sziszifuszi lelki építkezés és folytonos megsemmisülés jelzésére, éppúgy, mint ritmushangszerként, vagy az érzelmi hullámlás kifejezőjeként pusztán azzal, ahogyan hangtalanul, vagy éppen hatalmas kongással helyezik odébb. Így lehet egy gördeszka a bizonytalanság, és a biztonságot adó kapaszkodó egyszerre.

A **balatonfüredi Négyszögletű Kerekérdő csoport** kicsinyei most próbálták először a színpadi játékot (*Nyuszi és a jó barát*). A kamaraterem erre alkalmas közeg. Paraván mögött gubbaszt a csoport és mindig csak azok bújnak ki, akiknek éppen szerepe van a jelenetben. Ez kicsit statikussá teszi a játékokat. Könnyebb ugyan a térszervezés, és a gyerekek koncentrációja a saját mondataikra, figurájukra, azonban a játék élettel telítettségét veszi el. Izgalmas lesz, ha jövőre már paraván, egyéb takarás nélkül, közös játékkal, folyamatos jelenléttel próbálnak majd történetet mesélni. Aprócska játékok a barátságról, a barátságosságról, a segítőkészségről, megbántásról, és megbántódásról szól.

A **siófoki Turbó csigák** tömege idén is igen pörgős, jól szervezett, valódi közösségi örömjátékkal nyűgözte le a közönséget. *A Nap leánya* a játék abszolút szeretetéről, remek humorról, a közösségi tevékenységről, az együttes játékról, az egymásra figyelésről szól. Példa értékű, ahogyan a nagy mozgások, a térszervezés, a ritmus kezelése, a játék irányítása a tanár előzenei kíséretével megvalósul. Takács Tünde gitárjátéka nem csak a színváltásokat, a ritmust segíti elő, hanem dallamával, intenzitásával az adott helyszín hangulatát is remekül hozza, hiszen a dallam a gyerekekben azt az érzést segít felkelteni, ami erősíti az átélést, a szerepbe való belehelyezkedést, az elmélyülést.

Dolmány Mária

Nógrád megyei találkozó

Balassagyarmat, 2019. április 27.

A Nógrád megyei találkozó idén is Balassagyarmat adott otthont. Megindító volt látni, hogy a szervezők milyen nagy figyelemmel és odaadással gondoskodtak a

színjátszó csoportokról: rengeteg játék, közös program és törődő figyelem jellemezte a találkozót. 15 társulat közel 170 színjátszója érkezett a Mikszáth Kálmán Művelődési Központba, hogy a tanév során színpadra állított előadásaival bemutakozzon.

Elsőként az érsekivadkerti **CsepPet**, vagyis a Cseperedő Petőfisek léptek színpadra. Ők 3 éve játszanak együtt. A *Mese a lányról, aki nem beszélt* című előadásuk sajátosan kezdődött: Fontányi Andrea, a csoport vezetője azzal engedte útnak a játszókat, hogy érezzék jól magukat. Tóth Krisztina három mesét összefűző történetével különös népmesei világba kalauzolták a nézőket, ahol a cigányasszony az emberével vándorol, ahol elveszett gyereket lehet találni, ahol beszél a bagoly, és kéken könnyezik a tó. A CsepPet által feldolgozott történetek sok fontos témát érintettek: születést, családot, gyökereinket, a sorsot.

Mátraházi Tamás hét(!) csoport előadását készítette elő. Kiemelkedő munkája különdíjat érdemelt. A produkciók erősen szövegközpontúak voltak, ugyanakkor emlékezetes pillanatokat adtak a játszóknak, amikor sikerült ellépni a szövegmondástól. A **bátonyterenyi színjátszók** sok helyzetben mutatják meg magukat: városi mikulás műsorokat, tréfás jeleneteket és passiójátékot is készítettek már.

- A **Rivalda csoport** szerkesztett játékot mutatott be Lackfi János *Robban az iskola* című verseskötetének felhasználásával. Erős megszólalásokat kaptunk, ami alapján úgy tűnt, nagyobb tétet jelentő feladatokat is elbírnának a játszóknak.
- A **Vadmacskák** egy palóc népmese feldolgozását mutatták be. A *bolond falu* című népmese sok játéklehetőséget kínált a játszóknak. Ugyanakkor elég statikus lett az előadás.
- A **Rosszcsontok** csoport *Ilyenek a fiúk, ilyenek a lányok* című szerkesztett játéka Lackfi János verseiből építkezett. A szereplők egymással feleselése élettel teli volt, valódi helyzet keletkezett, amit sokszor gátolt a kötött szöveg.
- A **Futkározók 2.** színjátszó csoport *Költögető* című szerkesztett játéka Kányádi Sándor versei adták. Az etűdben kitűnt a játszóknak bátorsága és lelkesedése, ami komoly műhelymunkát feltételez.
- A **Rosszcsontok 2.** csoport tagjai Kányádi Sándorra emlékezve mutatták be a *Zümm, zümm, zümmögő* című szerkesztett játékukat. Kiemelendő, hogy mennyire erős ritmust jelent a címben is megjelenő szöveg, már-már ritussá tud válni a színpadon. Ugyanakkor itt is csapdát jelentett a kötött szöveg.
- A **Rosszcsontok 3.** csoport Osvát Erzsébet verseiből mutatott be egy szerkesztett játékot *Rosznak lenni rossz, jónak lenni jó* címmel. A korábbi előadásokhoz hasonló formával találkozhattunk itt is. A csoport néhány tagjának különösen erős megszólalásai voltak.
- A **Futkározók** színjátszó csoport szerkesztett játékát Romhányi József *Szamárfül* című verseskötete ihlette. Az előadás egyes pontokon életre kel: a rettegés a felleléstől valódi érzéseket és viszonyulásokat jelentett. Az ilyen valódi helyzeteket lenne jó megtalálni és erősíteni a későbbiekben.

Andi Színjátszósai a balassagyarmati Rózsavölgyi Márk AMI Szécsényi Tagintézménye Színjáték Tanszakának csoportja. *Mai etűdök* című előadásuk alapját helyzet-

gyakorlatok megoldásai adták: ezekben a kamaszok mai élethelyzeteit vizsgálták. A szituációk izgalmasan épültek, miközben külön is érvényesek maradtak. Ugyanakkor a sokszor használt zenei betétek rendre megtörték a jeleneteket, kizökkentőek voltak.

A borsosberényi **Berényi Törpikék** alsósai *Eleven versek* címmel készítettek előadást. Csukás István, Iván Magda, Udud István és Weöres Sándor művei sok szempontból csapdát jelentettek ennek a csoportnak is. A sok mozgás, átállások energetizálják a gyerekeket, de a rövid, ritmusos szövegek nem kínálnak igazán valódi helyzeteket, ugyanakkor közösségi játékká sem tud válni az előadás. Ezzel együtt is nagy bátorsággal léptek színpadra a játszóknak, ami gondos alapozásra utal.

Az **Egyszervolt-Mostisvan** csoport tagjai Tóth László irányításával dolgoztak. A hatodik, hetedik, nyolcadik osztályos tanulók nagyszerű helyzeteket, remek egyéni feladatokat kaptak, lubickoltak az *Így mesélünk mi* címmel készült előadásban. A játszóknak kiemelkedő teljesítményt nyújtottak, élveztek is a játékot. Könnyen csúszhatott volna bele az előadás ripacskodásba, kitett és öncélú viccelődésbe, de szerencsére sikerült elkerülni ezt.

Az **Egyszervolt-Mostisvan csoport két tagja** duót alkotva is színpadra lépett. *Paprika Jancsi és az Ördög* című előadásuk vásári játék volt, azonban a bábok használatát elhagyták. Tanulságos volt, hogy a báb varázsa valódi szituációkban nem működik. Ugyanakkor más stilizációs eszközök nem találtak az alkotók. Ezzel együtt is két ügyes színjátszó jutalomjátéka lehetett az előadás.

A magyarnándori **Játékkuckó csoport** tagjai versekkel foglalkoztak. Küküllő-kalendárium című szerkesztett műsorukban Kányádi Sándor verseit mutatták be. A versek, a dalok a Kárpátok tájait és a Küküllő folyó változásait idézték fel. Erős megszólalások jellemezték az előadást, a közös mozgások, tapsok erős dinamikát és energiát adtak a csapat tagjainak.

A szécsényi **Fébé Társulat Jövősökö** című előadásának nagyon különös hangulata volt, amit az alapanyag mellett a játékképlet is erősített. Dragomán György *A fényes jövő* című sci-fi novella-sorozatának darabjai ihlették a produkciót. Az időutazás és az öntudatra ébredő szoftverek rémisztő világa zavarba ejtő volt. Ugyanakkor a szöveg kissé el is nyomta a játszókat. Statikussá vált több jelenet is, amit erősített a sokszor visszatérő átkötő zene. A ritmusváltás talán segítene a játszóknak is mélyebben megélni a szituációkat. Ezzel együtt fontos kérdésekről gondolkodtak a fiatalok, ami a nézőket is elgondolkodásra készítette.

A Rózsavölgyi Márk Alapfokú Művészeti Iskola **Pimasz Kamasz csoportja** *A bajusz* című előadással készült. Színes, vegyes életkorú csoport lépett színpadra. A csoport vezetője, B. Nyíregyházi Ágnes virtuóz módon mozgatta a szereplőket. Rendkívül vidám, könnyed előadást állítottak színpadra, ami sok örömet jelentett a játszóknak. A zenészek és az előadás kapcsolata lehetne még szorosabb is, de kétségtelen: így is emlékezetes előadás született játszóknak és nézőknek egyaránt.

(A segítségért a beszámoló elkészítéséhez külön köszönet a találkozót szervezőjének, Jakus Julinak!)

Meleg Gábor

Pest megyei találkozó II.

Fót, 2019. április 27.

Csak nyugodtan...

Idén először rendezték meg a Weöres Sándor Országos Gyermekszínjátszó Találkozó Pest megyei bemutatóinak egyikét Fóton, a Vörösmarty Művelődési Házban, 2019. április 27-én, szombaton.

Révész Melinda drámapedagógusnak köszönhető az, hogy a fóti gyerekszínjátszó találkozón egyáltalán nem érződött, hogy elsőként tartottak ilyen rendezvényt. Sőt, minden rendkívül gördülékenyen működött: a csoportok fogadása, elhelyezése, a fellépők profi módon történő fel- és leszerelése a színpadon, az időkeretek tartása, a zsűri fogadása... Révész Melinda a találkozó házigazdája szerepét önként vállalta magára, így sugárzó, mosolygó, nyugodt személyisége meghatározta a rendezvény alaphangulatát.

A találkozó szórólapján (kiemelem, hogy ez is készült!) megjelenő program már eleve jó ritmusú napot ígért. A hatékony összeállításhoz hozzátartozott, hogy terveztek időt az átállásokra, az ebédre, az oklevelek kiosztására, a pedagógusokkal való beszélgetésre (bár a szakmai beszélgetésre szánt idő, mindig kevésnek tűnik), és arra is, hogy amíg a szakmai beszélgetés zajlott, addig a gyerekek megnézheték a Muharay Színház *A rózsátnevető királykisasszony* című mesejátékát.

Természetesen a fellépő csoportok vezetőin is múltott a nap kiegyensúlyozottsága, hiszen valóban olyan időtartamú előadást hoztak, amennyit feltűntettek az előzetes jelentkezés során. A kiváló hangulathoz hozzátartozott az is, hogy nem volt csúszás. A gyerekszínjátszó csoportok vezetői nem kapkodtak az átállásnál, feszültségmentesen vitték fel a színpadra a gyerekeket, és hozták le őket. Ami még elkerülhetetlenül fontos egy ilyen találkozó problémamentes megvalósításához, az a technikus: külön köszönet a Muharay Színház technikusának, Kiss Tibornak.

A felhőtlen hangulathoz hozzátartozott az is, hogy nagyon érdekes, izgalmas, humorral és fordulatos történetekkel teli előadásokat láthattunk.

A gyerekszínjátszó csoportoknál is rendkívül meghatározó, hogy milyen anyagot választanak a pedagógusok az adott év előadásának alapjául. A fóti találkozón többnyire olyan történeteket láthattunk, amelyek közel álltak a gyerekek életéhez, olyan problémákat érintve vagy fókuszba állítva, amelyek foglalkoztatják őket. Ezeket az előadásokat figyelembe véve a minősítések közötti különbség arról szólt igazából, hogy a gyerekek játékát mennyire segítette az anyag szerkezete, a párbeszéd frappánsága, vagy akár a keret. Egy jól működő előadáshoz erős dramaturgiai gondolkodás is szükséges, és volt, ahol ez jól működött, volt, ahol kevésbé. Nem csupán az életjátékkal vagy szerkesztett játékkal való munka ad izgalmat egy gyerekcsoport számára. Az írott anyaggal való közös munka is jó lehetőség arra, hogy közösen gondolkodjanak, együtt értelmezzék az irodalmi anyagot. A kérdés ebben a helyzetben az, hogy a csoport vezetőjének milyen eszköz áll rendelkezésre, hogyan tudja a csoportján átszűrni az adott művet, vagy mennyire marad meg a történet elmesélésének szintjén, analízis nélkül az anyag, így maga az előadás is –, ebből is láthattunk ilyeneket is, olyat is.

Mind a nyolc előadást meghatározta a gyerekek jókedvű játéka. Amiben eltértek az előadások, az inkább arról szólt,

hogy az aktuális csoport vezetője milyen játékmódot választott az előadás színrevitelére, és ezzel mennyire tudtak azonosulni a fiatalok, mennyire szabadították fel őket a játszható helyzetek.

A gyerekszínjátszó találkozóval kapcsolatban külön érdemes kiemelni, hogy a gyerekek megnézték egymás produkcióit, mondhatjuk, hogy telt házas előadások valósultak meg.

Sokat írtam a rendezvény körülményeiről, és mindezeket azért hangsúlyoztam, mert a találkozón részt vevő jókedvű szervezők, nyugalmat sugárzó pedagógusok, kíváncsi szülők mellett a legjellemzőbb momentum a gyerekek vidám, feszültségmentes színpadra lépése volt. Így is lehet.

Patonay Anita

Budapesti bemutató III.

Vigyázó Sándor Művelődési Ház

2019. április 28.

Új helyszínünk volt idén a Vigyázó Sándor Művelődési Ház. Remek helyszín, gyerekbarát méretű színpad és megtölthető, bejátszható nézőtér. A kamaratér tökéletesen alkalmas többféle játéktér kialakítására. A ház munkatársai nagyon segítőkészek voltak. Az egész rendezvényre példa értékű odafigyelés volt jellemző. Almássy Bettina tanítványa, miközben saját bemutatójukra is készültek, nagyon gondos házigazdái voltak a rendezvénynek. Minden csoportot az előadásuk témájához igazodó egyedi, verses konferálással köszöntöttek, amit legtöbbször fejből, figurából mondtak el.

A Gór Nagy Mária Tinitanoda **Entrée** csoportja nyitotta a bemutatók sorát *Az önfeledt játékok szigete* című előadással, amit Izsó Angelika tett színpadra. Az előadás nagyon ígéretesen indul. A vegyes korosztályú csoport tagjai egyszerű térkitöltő játékkal indítanak, amiből rendre kibontakozik egy-egy szülő-gyerek páros, ahol kivétel nélkül számonkérő, feddő mondatok hangoznak el a szülők részéről. Majd hirtelen átkerülünk egy mesei világba, ahol minden egészen más értelmet nyer, ahol tündérek irányítják a gyerekeket, akik egy álomszerű gyerekbirodalmat építettek, ahol elfelejthetik az összes sérelmüket. Azonban egy emlékezni akaró fiú felborít mindent. Az előadás zsúfolva van a csoport által ebben az évben tanult formákkal, ének, tánc, szövegek, visszajátszás. Angelika nem akart kihagyni semmit, ami a csoportnak fontos volt, túlságosan sok kompromisszumot kötött ennek érdekében és ez nem vált az előadás javára.

A **Felső Aranyosok Költői versenyt** játszottak. Ebben a történetben két dolgot kell kreatívan megoldani. Az egyik a szereplők megformálása, a másik pedig, hogy kell egy remek színpadi ötlet a verseny megvalósítására. Csikós Ildikó remekül találta meg a figurákat, a szereplőket, ezt mi sem bizonyítja jobban, mint a Bruckner Szigfridet megformáló Molnár Bence különdíja. Egy előjátékkal indítanak, amiben egy magába zuhant fiút hallgat ki Mikkamakka, és hívja magával az erdőbe, ahol már a társak javában vitatkoznak. És innen a klasszikus történet zajlik, a legegyszerűbb színpadi elemekkel. A figurákkal dolgoztak, megtalálták mindenkinek a jellegzetességét mozdulatban, hanglejtésben, játékmódban, de nem találtak hozzá ugyanilyen ötletességgel formát.

Csikós Ildikó három csoportot vezet iskolájában. Másodiknak a **Negyedik Aranyosok** klasszikus meséjét láttuk, a *Hapci királyt*. Pazar jelmezekben játszanak, és vidám, élénk játékkal, ötletekkel töltik meg a történetet. Talán a gyógy módok keresésénél még ötletelhetek volna, ott kicsit sematikussá vált a játékuk. Ezek után a bolond ötlete, a nátha megosztása, a királyi nátha elkapása mint királyi kegy, majd a gyógyulással az újabb krízishelyzet izgalmas, verbő játékkal valósult meg.

Végük a **Harmadik Aranyosok** mutatták be *A császár új ruháját*. A jelmezek itt is pazar kivitelben uralták a színpadképet. Gyönyörű színes selyemkabátok, selyemgatyák nem csak a gyerekeken, hanem a császár öltözőszobájában két teljes vállfason. Megmutatják nekünk a császár egy átlagos reggelét, aminek mi más is állhat a középpontjában, mint az öltözködés. Ezzel megteremtik azt a világot, ami a történetünk zajlik, látjuk a császár önhittségét, azt, ahogyan a környezete folyamatosan bizonygatja neki csodás nagyságát, alattvalói elkötelezettségüket minden szavukkal, mozdulatukkal igyekeznek bizonyítani. Remek ötletekkel építkeznek, mint például a kelme szövése, vagy a történet a legnehezebb részénél, amikor a császár a láthatatlan ruhában vonul, azt magától értetődően a fodros csipkés alsóneműben játsszák. Ezzel szemben olyan alaphibákba esnek, hogy az egymás utáni megszólalásokhoz folyamatosan kilépnek az alakzatból, hogy kiemeljék a beszélőt, ám ezzel a ritmust és a játékot veszítik el. Így a párbeszéd mondai folyamatosan hozzánk szól, és nem egymáshoz, és ez lehetőséget teremt arra, hogy kipilanthassanak a nézőtérre, amitől ott a veszély, hogy az előadás ritmusa (és még sok minden más) vész el. Ezt még tanulniuk kell.

Az Aranyosokat az **Újlak Utcaiak Brémai muzsikusi** követték *a sherwoodi erdőben*. György Dóra azt a rettenetesen nehéz feladatot tűzte maga elé, hogy olyan történetet állít színpadra, aminek a német és az angol nyelvterülethez is köthető legyen a meséje. Így kapcsolódott össze ez a két történet. A főhősök története hasonló indítatású, és az erdőbeli házikó remek helyszín a szálak összekeveredéséhez. Nem sikerült azonban mindenhol zökkenőmentesen ötvözni a két történetet, néhol erőltetett, vagy elnagyolt maradt.

Az előadások sorát a kamarateremben folytattuk az **IsaRód színjátszó csoport** *A második otthon* című előadásával. Milák Melinda és Sereglei András kettőse az iskolai életnek állít görbe tükröt. Öröletes lendülettel, rengeteg térváltással, egyszerű, de nagyon világos jelrendszerrel dolgoznak, csupán székeket használva. Látunk tanévnyitót, tanórát, szabadidőt, csúfalkodást és szülői értekezletet is. Bár az elkészített jelenetek élnek, humoruk is ízléses, és a nézőkre hatással van, hiszen magunkra ismerünk az egyes figurákban, helyzetekben – mégis hiányérzetünk van. Hiányzik a tükör igazi görbesége, túlságosan is valóságzagúak a látottak, így az nem távolítódik el a nézőtől, és hiányzik a másik oldal véleménye, reakciója a történésekre.

Ebben a blokkban a **Pogácsa az Arénában Színkör Imbolygó iskolabolygója** játszódik még a kamarában. Koltai Judit előadása zenei különdíjat kapott. Az előadást élő zenével a színpad sarkában ülő felnőtt kíséri, ami mindig nagy segítség, hiszen egyrészt segíteni tudja az előadás ritmusát, másrészt az esetleges elcsúszásokat is észrevétlenné

tudja tenni. De a zenei különdíj nem ezért, hanem a szerkesztett játék teljes zeneiségeért járt. A szövegek ritmusa, az ahogyan a szövegekkel játszottak a gyerekek, ahogyan a dalok, zenék kapcsolódtak a játékhoz, és ahogyan ez feloldotta, játékosá tette a szerkesztett játékok szövegeiből adódó túlvezéreltséget. Azon is sikerült túllépniük, hogy a játékok illusztrálják az elhangzó szövegeket, illetve ahol ezt alkalmazták, ott teljességgel érezhető volt a direktség.

A hazai **Izgő-mozgó Színpad Mersz vagy mersz? avagy önszántából mindenki mer!** című életjátéka a gyerekszínjátszás alkotó tevékenységének egyik legfontosabb célját valósította meg: a gyerekeket érintő rendkívül fontos témáról beszél leplezetlen őszinteséggel, tisztán, több oldalról megvizsgálva. Ebben a játékformában gyakran jutnak el csoportok a téma felvetésig, az előzményekig, de nem vágnak bele a konfliktusok kibontásába és a következmények boncolgatásába. Almássy Bettina görcső alá vette azt is, hogy a tettek következménye milyen hatással van a résztvevőkre, milyen változást okoz az életükben. A színpadkép három lépcső, két kisebb kétoldalt, amit könnyen mozgathatnak, szétszedhetnek, átalakíthatnak, és egy szemben lévő nagy kóruslépcső, mintegy velünk szemben lévő lelátó. A közösség, a menők, innen figyelik, ki mit tesz, innen az éppen feladatot teljesítő fölül osztják az utasításait ugyanúgy, mint a bírósági tárgyaláson az elnöklők. A gyerekek egymással szembeni érzelmi kizsákmányolását, zsarolását, a kirekesztést, a megalázást, a verbális erőszakot egy egyszerű közösségi játék, a „felelsz vagy mersz” analógiájára építik fel. Végigvesszük a kis csapat történetét, bűnhődését, majd az üveg, amely a következő áldozatot kiválasztja, forog tovább, mintha mi sem történt volna. Mindezt kapott a rendező különdíjat.

Tóthné Szabados Valéria és Ivicsics Mátyásné mesefeldolgozása a **Diadalos Csiribirik A csúnya hercegkisasszonya**. Kivételes örömszínházat láttunk. Kicsi gyerekek, jelzésértékű póljelmezek. A kalandos mesei történetbe rendre beforakszik a ma valósága. A legkisebb fiúnak kell mennie a sárkány ellen, hogy a ronda, elviselhetetlen királylányt megmentse, aki csak egy varázslat miatt ilyen, de ezt csak a legvégén tudjuk meg. A fiú kutat, felkészül, küzd. Közben folyamatosan a vállalkozás, a butik megnyitásáról álmodozik. Hotdogra vágyik, de ott az erősítő étrend-kiegészítő ital és a fekvőtámaszos edzés. Egy folyton nyafogó, de apja parancsát mégis teljesítő fiú, hatalmas humorral megáldott öreganyó, aki kisebb csalásokkal, de eléri, hogy önbizalma is legyen a sárkány ellen, a királylánytól inkább már szabadulni akaró sárkány, akivel azért a mesék szabályai szerint meg kell küzdeni. És mindehhez sodró lendület, az egész csapat együttes, felszabadult játéka társult.

Hamu Eszter történetét ismerhettük meg a Skultéti Szilvia vezette **Diósi Drámások** előadásában. A mai világra átültetett Hamupipőke történet az iskolában kiközösített, ott hon cselédszámba vett lány története, akit a gördeszkások szintén kiközösített közössége fogad be és segít. A történet gördül, egészen a bálig, de ott elfogyott a lendület, az ötlet, így a befejezés sutára sikeredett.

A kerepesi **Kerepeskegombocskajócsontok csapata Terülj, terülj asztalkám!** előadását Almássy Bettina rendezte. A két szerepben játszó Pásztor Bori különdíjat kapott Gobkötő Kata és a legjobb főgonosz megformálásáért. Vegyes korosztályú a csapat, sok a kisebb, és nemrég játszanak. A

mesefeldolgozás során az egész csapat folyamatosan a színpadon van, vagy szerepben, vagy szerepen kívüli megfigyelőként, de folyamatos jelenléttel. Bettina is beül a gyerekek közé, a tömegbe, hogy ezzel megteremtse nekik a biztonságot. Nagyon finoman, csak a háttérből segíti a gyerekeket, amennyire lehet, észrevétlen marad. A mese varázslatos elemei, a kulcsfigurák, és a viszonyrendszer ötlettel teli, tiszta. A rendező egyszerű megoldásokkal dolgozik, egységet alkot a sokszínűségben. A gyerekek remekül formálnak figurákat, és gond nélkül lépnek át egyik szerepből a másikba.

A délután hátralévő három előadását ismét a kamarateremben nézhettük meg. Elsőként a **Kocka** csoportot. Barta Márta tanította be az *Erdei történetet*. A bábos feldolgozás a közlekedés szabályaira is tanítja a nézőket, miközben egy család és kutyájuk történetét is megismerhetjük. A gyerekeknek még nagyon sokat kell tanulni a bábok használatáról. Sokszor a „lapbábok” nem voltak a legszerencsésebbek, a gyerekeknek ezeket nehezebb mozgatni, hiszen csak két dimenziósak, és nem forgathatók akárhogy.

Az **Érdi Kishangyákat** Nagyné Balázs Gabriella vitte *Karikaországba*. Nagyon kicsi gyerekek, három karikával

játszanak, képekben gondolkodva, egymáshoz szerkesztett mondókákkal. Nagyon erősek, hatalmas elszántsággal, lendülettel vetik bele magukat a játékbá. Fantasztikus dolgokra lesznek képesek, ha megtartják közösségüket és közös létezésüket a jövőben is átszövi a dramatikus tevékenység. Ebben biztosak lehetünk, hiszen csoportvezetőjük most is dolgozott nagyobbakkal is.

A nap utolsó előadásaként az **Érdi Hangyákat** láttuk Arany János *A bajusz* című művének feldolgozásával. Nagyné Balázs Gabriella a nagyokkal már nem volt olyan bátor, mint a kicsikkel. A kiskamaszok nehezebben kezdenek bele a valódi, felszabadult, sodró játékba, de érdemes küzdeni velük és bízni a képességeikben, meg fogják oldani. Most a választás is nagyon nehezítette a munkájukat, kevés valódi játéklehetőséget tudtak hozzátenni a történethez. Az apró ötletekből és mozzanatokból az is látszik, hogy bátran terhelhetők, hiszen bennük van a játék szeretete és igénye.

Összességében hosszú, kimerítő, de egyben felemelő napot tölthettünk a Vigyázóban. Nagyon reméljük, hogy a jövőben hagyományos fővárosi helyszínné válhat a művelődési ház.

Dolmány Mária

REGIONÁLIS BEMUTATÓK

Szarvasi regionális találkozó

Ákli Krisztián

Első alkalommal rendezték meg a szarvasi Cervinus Teátrumban az Országos Weöres Sándor Gyermekszínház Találkozó regionális fordulóját, melyre Bács-Kiskun, Jász-Nagykun-Szolnok, Békés és Csongrád megye továbbjutó csoportjai kaptak meghívást.

Magam is első alkalommal láttam olyan regionális fesztivált, amelyen nem a saját, dél-dunántúli térségem csoportjai szerepelnek. Éppen ezért nagy izgalommal és kíváncsisággal vártam a május 4-i szombatot, melyen zsűritársam Tölgyfa Gergely volt.

Összességében elmondható, hogy a házigazdák mindent megtettek a sikeres lebonyolítás érdekében; öröm volt látni, hogy a polgármestertől kezdve az ügyvezető igazgatón át a technikai segítőkig mindenki fontosnak vélte, hogy a rendezvény a maximális hatásfokkal működjön. Infrastrukturális szempontból is remek, sőt impozáns épületben nézhettük meg azt a tíz előadást (az egyik továbbjutott csoport egyéb elfoglaltság miatt sajnos nem tudott részt venni), amelyből a legjobbak majd az országos fesztiválon is megmutathatják magukat.

Általánosnak tűnt, hogy a csoportok érdeklődéssel figyelték egymást, nem dominált a versenyjelleg, egy-egy szép színházi pillanatért vagy humoros megoldásért hálásan reagáltak. A zsűrizésnél felvettem, hogy a nagyszínpad szakralitását elcserélhetnénk-e egy kamaratér intimitására (erre is lehetőség van a Cervinus Teátrumban), de a vitát az idő végeessége miatt nem zártuk le.

Szintén általánosnak tűnt, hogy rutinos pedagógusok (nem is mind rutinos WSO-résztvevők) vezetik a csoportokat, melyekben az életjátékoktól a klasszikusok feldolgozásán át a versadaptációig vagy a népi játékig szinte mindennel foglalkoznak. Erős pedagógiai indíttatással született játékokat, a színházcsinálást mint alkalmazott módszer felhasználását láttam – szinte kivétel nélkül.

Mindemellett fontosnak vélem megjegyezni, hogy a „zsűrizésre” vagy inkább értékelő beszélgetésre érkezők valódi szakmai kíváncsisággal, mindenfajta sértettség és hiúság nélkül jöttek, ami megkönnyítette a valódi szakmai párbeszéd megszületését – hála ezért is!

Néhány gondolat az előadásokról, a fellépések sorrendjében...

A **Pitypangok** csoport Fegyvernekről érkezett, produkciója a *Vendégség a bakterházban* címet kapta. Rideg Sándor művét csoportvezetőjük dolgozta át, a mű első részét felhasználva. A mindenki számára ismert karaktereket a játékosok pontos, nagy játékkedvű színészi munkával hozták – fiatal koruk ellenére. A színjátékosok

nagyon pontosan tudták, mikor, hogy mit, hol tesznek, ráadásul szépen artikulált, plasztikus beszéd jellemezte őket. Mindamellet, hogy számos erényt vonultattak fel, nekem hiányzott a valódi tét, a játék helyzetek jelenidejűsége, illetve a játszó és a játszott karakterek közötti kapcsolat valóságát. Azzal együtt, hogy nagy erővel, koncentrációval hozták a karaktereket Bendegúztól Szabó bakterig, a legerősebb jelenet mégis a záró tömegjelenet lett, amelyben tánccal, énekkel megjelenítve igazi közösséget láthattunk. A munka pontos és szépen, konzekvensen végigvitt, az utóbbit preferálnám az alsó tagozatos színjátszásban.

A **Bethlen Refi-Szín** meseadaptációja Lázár Ervin munkásságából merít; hasonló élményekkel, konzekvenciákkal gazdagodtam, mint a Pitypangok előadásánál, s először éreztem azt, hogy bár a kamaratér jobban feküdt volna a színjátszóknak, a nagyteremben, igazi színházi keretek között lejátszott előadás olyan élmény marad a gyerekeknek, melyet nem fognak elfeledni sohasem. Az előadásban a színjátszók saját ötleteit is felhasználták, amit csak pártfogolni tudok.

A **Topolino csoport** egy iskolai osztály első színpadi munkáját hozta – az egerek és macskák közötti ellentét kapcsán kialakult játékban az egerek először olaszul énekelnek; ez nekem egyből bekapcsolta annak lehetőségét, hogy a macska majd magyarul beszél, és így a két állatfaj két különböző nyelvet beszél majd. A színpadi akciókban a gyerekek végig jelen vannak, játék alapú a létezésük, nincsenek fegyelmezett, szövegmondás alapú szerepekbe kényszerítve – ez nagyon jól tesz a játékkedvnek, illetve nézőként is segíti a befogadói élményemet. Vidám, bátor egereket látok és hallok, akik énekben, mozgásban, színpadi energiában maximálisan kimerítik az életkori sajátágaik által meghatározott játékkeretet. Jó élmény volt a tanulási folyamatot is visszakövetni! Az imitálások elhagyására, a macska-egér harc jelen idejű kiszélesítésére, a gyerekek életében megtalálható analógiák megkeresésére buzdítottam Megyesi Anikó csoportvezetőt, akinek munkáját szép, követhető példaként tudom felhozni.

A **Főnix csoport** *Csongor és Tünde* történetét meséli el, „kicsit másképp”. A kreatívan újra gondolt, a játszó ötleteit teljességgel kihasználó előadás arról is árulkodik, hogy Lantosné Horváth Irén csoportvezető teljesen tisztában van a mű minden buktatójával s erényével. A 25 perces játékidő ügyesen sűrít; a legfontosabb dramaturgiai elemek mellett bekerül a játszó aktuális viszonyulása a szerelemhez és a keretjáték, hogy „jaj, mindjárt WSO és nem tudjuk, mit fogunk előadni”. A színházi tét fokozására, az egyébként ötletes, rögzített improvizációk mélyítésére, színháztechnikai javítására buzdítottuk a csoportvezetőt.

A szegedi **Kalamajka csoport** (a fesztiválon derült ki többünk számára, hogy nem ez az egyetlen ilyen nevű színjátszó csoport a régióban) *Sárkánybál* című műve számomra teljes egészében kimerítette az alsós színjátszáshoz kapcsolódó elvárásrendszeremet: a játszó minden pillanatban tudták, hogy mi a szerepük, mit lehet játszani, de nem voltak uniformizálva; egy adott témakört körül járva, dallal, mozgással, komplex módon dolgoztak; mindenki megkapta a képességei szerinti feladatot; mindez játszva, jó érzéssel nagy adag játékkedvvel.

Lovai Ágota munkájának másik nagy erénye, hogy a csoportba – mint az értékelésnél kiderült – számos speciális nevelési igényű gyermek tartozott, a különbség azonban még az avatott tekintetek számára is csak nehezen volt felfedezhető. A komplex színházi munka mellett a pedagógiai is nagyon dicséretes!

Kecskemétről érkezett a **Liliomszörnyek csoport** *Barátság-ok?* című munkája. Nem tudom, hogy láttam-e már olyan munkát, ahol a 9-14 éves játszó ennyire koherens egészet alkottak volna. Teljesen elfogadtam az általuk kínált, rögzített improvizációkból összerakott játékszituációkat. Az egyik pillanatban a 9 éves kislányok és a 14 éves nagyok egy osztályt játszanak, a következő szituációban előbbiek a „kicsik”. Erős csapatmunka, adott fókuszhoz kapcsolódó szerkesztett életjáték, melynek története, állandó karakterei vannak. A kellékek konzekvens használatára, a színpadi ritmusok pontosabb betartására hívtam fel a játszó figyelmét. Az értékelésnél az is előkerült, hogy mennyiben más lesz egy-egy előadás, ha a gyermekszínjátszó nem érzékel elég visszacsatolást a közönség részéről – ez még felnőtt, professzionális keretek között is nagy kérdés, pláne 9-14 éves játszóknál!

Ludas Matyi 2.0 címmel érkezett rögzített improvizációkkal a **magyarbánhegyesi színjátszó csoport**. A csoportot kizárólag speciális fejlesztésű igényű gyerekek alkotják. Számomra óriási élményként, kiapadhatatlan humorforrásként és csodálatra méltó pedagógiai munkaként tudom definiálni. Ludas Mátyás rendőrként érkezik az előszínpadra, ahol nemsokára találkozik Döbrögi Jánossal, korábbi tanárával. A státuszok izgalmas fordulataiból építkező előadásban minden játszó megtalálja a helyét, a központi szereplő többszörözésével. A flashbackek után megérkezünk a harmadik „visszaadáshoz”, melyben a rendőri túlkapas nem kínál valódi feloldást, megoldást az előadás végéhez, pedagógiai értelemben sem – ettől függetlenül ez egy fontos munka, reményeim szerint meg is kapja az azt megillető figyelmet.

A **Diridongó csoport** Kecskemétről érkezett; *Sün Balázs* történetét dolgozták fel, szintén csodálatos pedagógiai és ehhez alkalmazkodó színházi módszerekkel. „Kik vagyunk mi egymásnak?” – halljuk a kérdést a

beharangozóban. Az előadás őszinte, szép, egyszerű, mégis hatásos játérendszerben dolgozik, melybe könnyen csatlakozunk. A mindig feleslegessé váló testvér történetét áthatja a játékkedv, a valódi tét s valami szomorú többletjelentés, melyet mégis felold a játszó ártatlan vidámsága és összetartása.

Színházi és pedagógiai értelemben a két utolsó előadás hozta meg számomra a legnagyobb élményt; a **Kalamajka csoport** *Lélekmadár* s a **Pemetefű** Pilinszky átiratból építkező *Ének a kőszívű királyról* című előadása komplex pedagógiai munkáról, felkészült csoportvezetőkről, s jól felépített, ihletett csoportokról árulkodnak. Számomra az értékelésen vált világossá, hogy a két csoport vezetői nem ismerték egymást korábban – biztattam őket a közös kapcsolódási pontok megkeresésére. Mindkét előadás hasonló szellemiségben készült, de míg a *Lélekmadár* vizuálisan, úgy a Pemetefű csoport munkája ritmus- és énekjátékaiban hozott többet a másikonál. A *Lélekmadár* szerkesztett játék, melyet versekből építettek fel, de nagyon szép színpadi képekkel, őszinte jelenlétekkel társították. Néhány rész ritmusán elgondolkodnék, illetve a „mi generációnk...” rész nexusát értelmezném át – picit vádolva éreztem magam, pedig csak ültem és csodáltam a gyerekeket. Ezzel együtt is ez az előadás volt leginkább egyben színházilag a találkozó.

A **Pemetefű csoport** előadásánál hiányoltam a színházi kezdést (ez a dombóvári és a szarvasi regionális forduló legtöbb előadására igaz volt), illetve nagyon egyenletes, kissé ringató ritmusa nem hozta meg a várva várt katarzist – a csoportvezetőnek azt javasoltam, hogy a belső ritmikán változtasson egyes részek dinamizálásával.

Összességében izgalmas, nagy játékkedvű előadásokat láthattam egy olyan helyszínen, mely méltó körülményeket teremtett a régió gyermekszínházainak – köszönet érte!

Dombóvár és Kisvárdai ürügyén

– Tök életlen felnőttek –

Tölgyfa Gergely

Mindig azzal szoktam kezdeni a fesztiválokon a szakmai beszélgetéseket, hogy minden tisztelem a gyermekszínházasban alkotó csoportvezetőké, mert 10-25 percben elmesélni bármilyen történetet – a színház gondolati terén belül – az roppant nehéz feladat. Rengeteget kell sűríteni tartalmilag, és sokszor a semmiből (főleg a finansziális és infrastrukturális lehetőségeket értem a semmi alatt) kell formailag kreatív megoldásokat kiötlöni. És ott van még a pedagógia is: hogy mit is tanulunk mi ebből az egészből?

A gyermekszínházi előadások mindig felhívják a figyelmemet arra, hogy minden egyéni és csoportos probléma ugyanúgy a felnőttekké is, mint az arról játszó gyerekéké. A gyerek a szülő tükörképe, a színház meg a társadalomé. A kettő együtt be is zárja a kört: a világ épp aktuális működését mutatja be a gyerekszínházas. Legyen szó egy meseadaptációról – mely akkor is aktuális, ha több évszázados múltra is tekint vissza, hiszen örökérvényű útmutatást szán a befogadójának –, vagy szerkesztett műsorról, életjátékról, vagy olykor valami formailag is új, újabb műfajról.

Ideális esetben ebből a művészeti tevékenységből lehetne a legtöbbet tanulni felnőtt nézőként. Hiszen amikor egy gyerek azt játssza a színpadon, hogy küszködik a saját szüleivel a közös kommunikációs kultúrájuk miatt, hogy kétségeit a világ és önmaga működésével szemben nem meri artikulálni, hogy kiközösítik bármilyen apró-cseprő tette miatt (**Köbő Csoport: Bully vagy nem buli**), hogy szorong a teljesítménykényszerből: otthon, az iskolában, a zeneiskolában, a sportegyesületben, vagy a saját jövőképétől (**Katedra: Exit**), akkor csak felteszi magának a kérdést az érett felnőtt: hogy lehetne ezen változtatni? Miért tartunk ott, ahol? Mi a felelősségem a látottak kapcsán?

A dombóvári és a kisvárdai regionális találkozón többször is eszembe jutottak ezek a kérdések. Illetve még egy: miért nem tanulunk mi, felnőttek a gyerekektől? Ha komolyan vesszük a fent említett közhelyet, akkor a gyerekszínházas a felnőtt társadalomról mutat igen őszinte és görbe képet. Mi szolgálunk mintaként az eggyel fiatalabb generációknak. Ők találják ki, hogy hogyan is kell harmonikusabban élni, kritikusan gondolkodni, elfogadóan és megértéssel élni a világban, amikor mi magunknak is nehezen megy? Amikor azt látják tőlünk, hogy minden ellenérzésünkkel szemben kollaborálunk egy rendszerrel (**Mákvirágok: Cédulák; Nefelejcs Csoport: A nap, amikor...; Kodály kicsik: Együtt**) – munkahely, párkapcsolat, ideológiák –, majd ezeket a feszültségeket egymáson vezetjük le? Hogy önreflexióra buzdítjuk őket, miközben mi magunk sem vagyunk tisztában a bennünk rejlő-morajló történetünkkel? Hogy tanuljanak mások és saját hibáikból, de mi magunk is

csak kis arányban tesszük ugyanezt? Hiszen, ha jó hatásfokkal élnénk meg a lózungjainkat, akkor akár sokkal jobb környezetet is biztosíthatnánk az „úttörő” szerepükhöz.

Persze, lehet, hogy ennél többet nem is kéne tennie a színháznak a nézővel. Vagy nem is nagyon tud... Lehet elég csak az is, hogy ezek az érzések, kérdések felvetődnek az emberben, és idővel összetömrülnek valamiféle változtatásra sarkalló érzelemcsomaggá.

Szóval 10-25 perc között megmutatták nekünk, hogy a szülő és gyerek egyazon kötél két vége (**Avastetői Pegazusok: Tökéletlen szülők és tökéletlen gyerekek**), ami csak akkor biztonságos, ha egymás felé közelítünk. Ha tudunk szülőként is a gyerekeink tetteire reflektíven reagálni. Hogy az iskola lehet az erőszak színtere is (**Buli-Huligánok: A diktátor**), és azt nem kell esztétizálni, hanem akár didaktikusan, kevés öniróniával csepegtetve, tényszerűen is be lehet mutatni, mert félreértésnek helye nincs!

És ha végképp nem találjuk a helyünket, vagy csak még nem tartunk ott, hogy a világképünk meginogjon, akkor nyúlhatunk a játék tiszta és felszabadító öröméhez (**Csivítke csoport: Karadana átka; Álmosdi Ekhós Rajkók: A cigányok tündére; Boldvai Kompánia: Nem is olyan kicsik**). A régi és komplexen kimunkált történeteinkhez, melyek akár jó előre meg is mutathatják az előttünk álló út kellemes és rögs részleteit (**Magocska: A tojás**).

A keszthelyi regionális találkozóról

Meleg Gábor

Ezen a regionális találkozón több emlékezetes témával foglalkoztak az előadások, melyek alkalmat adtak a gondolkodásra a csoportvezetői munkáról: főként arról, hogy milyen értékei vannak ennek a munkának. Úgy gondolom, a keszthelyi bemutatók külön-külön eltérő, ám mégis egymáshoz kapcsolódó válaszokat adtak.

Bolondozás

Milyen izgalmas megvizsgálni a mesék bolondját! A **Haladó Drámacsoport** előadása, a *Bolondos királyság, királyi bolondság* a bolond figuráját állítja a középpontba. A bolondság és éleslátás erősen összekapcsolódott a történetben. Mindez nagyon rimel a színjátszók bolondozására: felelősséggel jár ez a bolondozás, a felmutatás felelősségével. Az előadás erre kínált lehetőséget a gyerekeknek: komoly bolondozásra, ami láthatóan sok örömet jelentett.

Egység

A **Turbó Csiga** előadása, *A Nap leánya* az egységről tanítja a nézőket. Nagy öröm, mikor egy alsós osztály tagjai megélhetik az összetartozást, feloldódhatnak a közösségben úgy, hogy közben megélhetik a saját egyre karakteresebb egyéniségüket is. Az együtt töltött évek egyre összetettebb közösségi játékokra adnak lehetőséget. A Turbó Csiga tagjai is egy nagy rendszer részei, melyben mindenki jól érzi magát, és ez erőt ad a történetbeli sötétség legyőzéséhez is.

Humor

Bátor színjátszókból álló csapat a **Rókinyak**, akik hétköznapi helyzetekhez nyúltak. A *Csak egy nap* című előadásukban sok őszinteség és még annál is több humor volt. Talán épp ez, a humor segíti leginkább a felsős korosztályt abban, hogy megtalálják a saját hangjukat. Az érzelmekkel való szembenézés súlyát jól tudja ellenpontosítani, a játzókat fel tudja szabadítani, legyen szó utazásról, felelésről, a nagyiról vagy épp a szerelemről.

Meglepő tárgyak

A **PERSZE** csoport (Peremartoni Színjátszó Egylet) munkájában a tárgyak használata segítette a játzókat. *...függőben...* című előadásukban egyszerű, hétköznapi tárgyak váltak jelképekké. Az üvegek és a gördeszka nem illusztrációként voltak jelen: a tárgyak meglepő, szokatlan használata megemelte a történetet, és izgalmat adott a játzóknak is. Egy komoly történet könnyen válhat didaktikussá, a résztvevőket agyonnyomhatja a „kisrealista” játéksztílus. Itt – persze – nem ez történt.

Felnőtté válás

A felnőttég a gyermek- és diákszínjátszás fontos témája. Sokszor a gyermekkor elmúlása vagy a két világ különbözősége jelenik meg egy-egy színpadi munkában. Az **Arrabona Diákszínpad Kisközépső csoportja** előadásával viszont azt kérdezi: *Mi van?* Nem is azt, hogy mi lesz, vagy mi volt. A jelenre koncentrál. Egy csapat épp a tettek következményeit éli meg. Nehéz fülön csípni a pillanatokat, amelyek kivezetnek minket a

gyermekkorából. De talán ezért is izgalmas keresni épp azokkal, akiknek ez fontos kérdés. Így az előadás is jóval több, mint pusztán egy diákcsinny megidézése.

Bizalom

Az **Ő-SZÍN-TE Színjátszó csoport** tagjai megélhették azt, hogy bíznak, hisznek bennük. Egy csoportvezető ezt a bizalmat a kihívást jelentő feladatokkal, a megfelelően nagy vállalással tudja erősíteni: bízunk a gyerekekben, hisszük, hogy képesek megoldani a nehéz helyzeteket is. Ez a pedagógiai munka önbizalmat és erőt ad a játszóknak, bármilyen képességekkel és lehetőségekkel is érkezzenek egy csoportba. *Az öreg halász és a nagyraagyó felesége* című előadás is ennek a bizalomnak a megtestesítője.

Szabadság

A **Kunszigeti Színjátszók** csoportvezetője hozzásegítette a gyerekeket ahhoz, hogy megélhessék a szabadságot. Kötetlenül játszottak a csillagszemű juhászról, kísérletezhettek a formákkal, a szavakkal. Mindez nagyon felszabadító a csoport számára. Ráadásul a csoportvezetőt dicséri, hogy a gyerekek nem vesznek el sem a történetben, sem az előadásban. Sokszor nehéz megtalálni a megfelelő arányt, sem a túl szűk, sem a túl tág keretek nem segítik a játszókat. A *Csillagszemű* című előadásban ez az arány épp olyan, ami a gyerekeknek megfelelő.

Sokféle igazság

A drámaórák, valamint a gyermek- és diákszínjátszó előadások lehetőséget teremtenek arra, hogy megmutassuk: sokféle igazság létezik, és mindenkinek megvan a maga igazsága. A **kisCRAZYszínészek** is találkoztak ezzel: mindenkinek van véleménye arról, hogy a problémák hogyan is kezdődtek. *Mersz vagy mersz?* című előadásuk sok nézőpontot, történetet és élethelyzetet mutat fel. A bátor megszólalások is jelzik: minden nézőpont végiggondolt, érvényes, és egyik sem jobb vagy rosszabb a másiknál. Egyszerűen csak más. A játszó is erre jutnak. Ki a hibás? Mivel kezdődött a széthúzás? A válasz egyszerű: „Minden velünk kezdődött.”

Egyszerűség

Nem könnyű mértéktartónak lenni. Ennek következtében sokszor ólomsúlyként nehezedik a játszókra a szöveg, elnyomja őket a temérdek díszlet vagy jelmez, belefullad a közönség a dalok szertelen sokaságába. A **Reménységek** előadására azonban a letisztultság volt jellemző: a szalagokból könnyen lesz hajó, víz, tűz vagy kastély. A koncentrált játékhoz ennyi éppen elég a *Féllábon* című előadásban. Ráadásul a történetet megemeli az az ötlet is, hogy az ólomkatonát mindig más jeleníti meg: hisz mindenki érezheti magát úgy, mintha csak féllábal állna a földön. Az egyszerűség az előadás végére is igaz: a szereplők egymásra találása is visszafogott, jelképes, amitől valódi és őszinte.

A balassagyarmati regionális találkozóról

A 2019. május 11-én a balassagyarmati Mikszáth Kálmán Művelődési Központban tartott, hagyományosan kitűnően szervezett, a csoportok között is rendkívül népszerű közép-magyarországi regionális bemutatóról zsűritagjainktól nem kaptunk elemzést, részletes ismertetőt. Álljon itt a résztvevő csoportok jegyzéke:

1. PETŐFIS PUPÁKOK: A walesi bárdok

Gödöllői Petőfi Sándor Általános Iskola – Gödöllő
Rendező: Kis Tibor

2. GÖDÖLLŐI GUBANCOLÓK: Lyukasóra

Gödöllői Petőfi Sándor Általános Iskola – Gödöllő
Rendező: Kovács Éva

3. GÖDÖLLŐI GÜZÜK: Katalinka, szállj el!

Gödöllői Petőfi Sándor Általános Iskola – Gödöllő
Rendező: Kovács Viola

4. GARATRESZELŐ GRÉTAKÖR: Toldi

Gödöllői Petőfi Sándor Általános Iskola – Gödöllő
Rendező: Kis Tibor

5. TŰZMADARAK: Szárnyak nélkül

Fabrizius József Általános Iskola – Veresegyház
Rendező: Ácsné Csáki Ildikó

6. CSEPPET

Érsekivádkerti Petőfi Sándor Általános Iskola – Érsekivádkert
Rendező: Fontányi Andrea

A rendezésben és a daltanításban közreműködött: Temeláné Csernák Bernadett

7. SZÁLKA STÚDIÓ

Tatabányai Árpád Gimnázium - Tatabánya
Rendező: Tara Andrea

8. PICIK ÉS KICSIK

Kodály Zoltán Általános Iskola és AMI – Tatabánya
Rendező: Keresztes Mária

9. KUCKÓCSKÁK

Ádám Jenő Általános Iskola és AMI – Szigetszentmiklós
Rendező: Vajler-Kovács Etelka

10. JÁTÉKKUCKÓ

Magyarnándori Általános Iskola – Magyarnándor
Rendező: Györösiné Gyöngyösi Veronika

11. KSZCS

Köküti Általános Iskola – Tata
Nedermann Katalin

12. TŰZTESTVÉREK: A fülemüle

Fabrizius József Általános Iskola - Veregyháza
Rendező: Ácsné Csáki Ildikó

13. PIMASZ KAMASZ: A bajusz

Rózsavölgyi Márk AMI – Balassagyarmat
Rendező: B. Nyiregyházi Ágnes

14. Az Art osztály (KÉK CSOPORT): Az elvarázsolt osztály

Szigetmonostor Faluház – Szigetmonostor
Rendező: Kas Kriszta

15. IDEGRONCSOLÓK: bulyzzunk

Gödöllői hajós Alfréd Általános Iskola – Gödöllő
Rendező: Lázár András

16. Az Art osztály (PIROS CSOPORT): VAGY

Szigetmonostor Faluház – Szigetmonostor
Rendező: Kas Kriszta

17. GRIMASZK: Éli gyermekei

Szent-Györgyi Albert Ágóra – Szeged
Rendező: Horváth-Kulik Szilvia

A budapesti regionális találkozóról

– Egy nap a Marczin –

Pap Gábor Papesz

Az idei évben közel 30 produkció nevezett be a Weöres Sándor Gyermekszínház Találkozóra Budapesten, ahol négy helyszínen mutatkoztak be a csoportok. Ez mindenképpen öröndetes, főleg ahhoz képest, hogy pár évvel ezelőtt körülbelül a fele mennyiségű csoport tudott megmutatkozni az egyetlen Marczibányi téri „megyei” helyszínen. A színvonal pedig a kiosztott tíz arany okleveleket nézve nagyjából korrelál a felhozattal: ha voltak olyanok, akik pár éve temették a budapesti gyermekszínházást, azok számára csattanós választ jelentenek ezek a számok. Mindez annak ellenére történik így, hogy továbbra is minden az ellen szól, hogy ma valaki Budapesten színházot vezessen vagy színház csoportba járjon: az iskolákban a túlórák eltörlésével és az óraszámok megemelésével próbálták ellehetetleníteni az ilyen jellegű szabadidős tevékenységeket a „jó szándékú aktorok”, míg a diákok számára semmilyen pozitív hozadéka nincsen a felvételi pontszámításban a színház területén végzett munkának. (Emellett szerencsére tovább létezik az a működési forma, mely egy közművelődési intézmény keretein belül nyújt lehetőséget a munkára és a megmutatkozásra.) Elmondhatjuk, amit sokszor: csak lelkes szülőkn-diakokon és erón felül teljesítő drámatanárok kollégákon múlik, hogy a gyermekszínház Budapesten újra virágozzon.

Az öröndetes tényeken túl személyesen is nagy élmény volt Budapesten zsűritagnak lenni kétszer is: először a rákoskeresztúri Vigyázó Sándor Művelődési Házban láthattam egy csodálatosan szervezett, nagy nézőszámú, több, már bejáratott helyszínt is „überelő” hangulatú fesztivált, nagy-nagy köszönet érte Almássy Bettinának és játszóinak, akik saját két előadásuk mellett vették vállukra a fesztivál lebonyolítását. Volt közös játék az elején és a végén, valamint minden produkció külön előre megírt humoros felkonfot kapott, láthatóan a szervezők rengeteg munkát és figyelmet tettek bele a szervezésbe és a lebonyolításba!

Másodjára a Marczibányi téren volt jelenésem, ahol kollégámmal, Somogyi Tamással, már a regionális mezőnyét láthattuk-élvezhattuk. Ez utóbbi szó szerint érthető: a nyolc budapesti, két Pest megyei és a két Hevesből átkérkedezett siroki előadás talán országosnak is elment volna, annyira gazdag és színes volt korosztályosan, formailag és tartalmilag az összkép. Ha formailag nézzük, volt itt szerkesztett műsor, életjáték, verses és prózai mesefeldolgozás, amiben az új szint egy iskolai minimusical képviselte. A minőségről pedig előzetesen csak annyit, hogy a tizenkét látott előadás felét, hat produkciót országos gálán való megmutatkozásra ajánlottuk (amiből június második hétvégéjén öt produkciót valóban láthatott is a szegedi közönség).

A helyszínnel azért nem húznám különösebben az időt, mert hát mi újat lehet mondani azon felül, hogy még mindig „otthon lehetünk” a Marczin. Továbbra is az ország egyik leggondosabb műszakja figyel a technikai háttérre, a produkciók közötti átállás olajozott, miközben persze Juscák Zsuzsi – utódja, Krammer Zita kedvessége és minden igyekezete ellenére – nagyon hiányzik, és még jó ideig fog is hiányozni, szerintem nemcsak nekem!

Az előadások sorát az Újlaki Iskola **La piccole pesti olasz-magyar** színház csoportja kezdi, akik a *Kezdőd-jék a játék!* című előadást hozták Ilg Barbara rendezésében. Idegen nyelvű playback színház látunk, amelynek figurái a commedia dell'arte hagyományos alakjait idézik. A cím ellenére nemcsak valaminek a kezdetét, hanem komplett kis etűdöket látunk, melyeket a „hazai pályás” közönség, számomra igen zavaróan, egyenként megtapsol. A nyelvi kifejezőmódot nyilván nem tudom megítélni (valószínűleg nagyon hasznos az előadás az olasz elsajátítása szempontjából!), de a játék sajnos elég külsőséges, és a playback forma, vagyis az akcióról

leválasztott szöveg pedig megfoszt bennünket attól az élménytől, hogy a gyerekeket a szó eredeti értelmében játszani lássuk. Az üdítő kivétel az Arlecchino-figura, aki a játékot nem épp segítő körülmények ellenére felidézi számunkra az eredeti archetípust.

A második előadást a **Szabó Magda Színjátszó csoport** prezentálja. Címe: *Meséld el, fiam*, rendezője pedig Szalai Ádám és Várkonyi Dániel. Az alkotó drámatanárok itt már számomra barátságosabb, drámapedagógiai módszerekkel dolgoztak a lehető legbarátságosabb témában. A *halhatatlanságra vágyó királyfi* történetét feldolgozó anyag, miközben a lehető legegyszerűbb és legtermészetesebb játékmódot kínálja a kevésbé tapasztalt csoport számára, erősen nyit az abszurd és a mesei dekonstrukció felé. A játszó szerepeket váltanak, miközben simán kibeszélnék a nem túl izmos mesei keretből (például megdicsérik a drámatanárokat), szó szerint úgy játszanak el a halál, az elmúlás témájával, hogy közben fityiszt mutatnak a nagy Kaszásnak, és persze nekünk. Ennek eszköze pedig az állandó humor, és az olyan mondatok, minthogy „odavalamizta a nyáját a semmihez”.

A **G. B. CS. IKT** lényegében „Gábor bácsi csoportja” a csepeli Nagy Imre Általános Iskola és AMI-ban. Gábor bácsi pedig nem más, mint kedves barátom és kollégám és druszám és kortársam, Körömi Gábor. Akitől ritkán látok előadást (legutóbb nevezetes egyetemi csoportját, a Vataridorit csodálhattam valamelyik balassagyarmati fesztiválon), de ha igen, akkor ezt muszáj évekig emlegetni. A most látott *Örkényeskedünk*-kel is így leszek. Ugyanis lényegében egy csomó átlagos képességű felső tagozatos a szemünk előtt lényegül át a 20. századi magyar abszurd legnagyobb alkotójának tökéletes szócsovévé. Igazából nem is jó szó az átlényegülés, mert olyan egyszerű és eszköztelen, a diákokat maximálisan a legjobb helyzetbe hozó játékot látunk, melynek kulcs-eleme a szinte tökéletes dramatizálás (legutóbb Kovácsné Lapu Mária 98-as nevezetes Örkény-játékában, az *Élhetünk volna gyönyörűen*-ben láttam hasonlót). Ilyen például a haláltáborból hazautazó család tablója a vonatjaira utaló cajn-kísérettel és a gyerek kérdéseivel, ami a meg nem tapasztalt otthonra vonatkozik, hogy „vannak-e ott örök?”, és hogy „meglehet-e szökni?” De ilyen a Doktor Varsányiné által feladott apróhirdetés („hozott szalonnával egérintést vállalok”), amit komisz módon maguk az egerek citálnak a szemünk közé. De a legszebb az egész csapat „megváltása”, hiszen a vízen-járó egypercesre szépen, egyenként a teljes társulat rácsatlakozik. Mondanom sem kell, az ilyesfajta morális lépésekért a gyerekek „egy fejjel magasabbá” tételért csináljuk ezt az egészet valamennyien, mi, drámatanárok! De persze örülhetünk, ha pályafutásunk során egyszer-kétszer-néhányszor úgy sül el a kezünk, ahogy most Gábornak...

Másodszor látom – hiszen már Rákoskeresztúron is megcsodálhattam – a **Pogácsa az Arénában Színkör Imbolygó iskolabolygóját**, Koltai Judit rendezésében. Ez a kis gyöngyszem hihetetlen humorral figurázza ki korunk iskolai viszonyait, miközben közönségdíjas és poénos dalokkal folytatja azt, amit a verbális humorral elkezdett. A csasztuskák modorában megírt, azokon mégis nagymértékű iróniával túllépő dalokat a gyerekek olyan elánnal éneklnek, mozogják végig, hogy energiájuk másodszorra is elsöpör. Az anyag nem mélységeivel tűntet, mégis pontosan jó arra, amire: énekes-színjátszó lehetőséget ad néhány színjátszani-énekelni szerető és tudó kiskamasznak. A legemlékezetesebb kabinetalakítás a (Puzsért idézve) pusztítóan alpárra formált takarító néni, és az őt alakító felejthetetlen szemüveges leányzó.

Különösen elfogult vagyok a következő előadással: kisebbik gyermekem évekig járt a Juszcák Zsuzsa és Se-reglei Bandó által vezetett **Kaktusz Csoportba**, ide, a Marczibányi térre. Bár Zsuzsa nyugdíjba vonulásával Bandó magára maradt (legalábbis a színlap szerint), de az előadás alapján ez nem rendítette meg a Kaktuszosokat: ugyanaz a problémaérzékeny minimáljáték, egyszerű, de tiszta felépítés adja az idej előadás, *A kivétel próbára teszi erejét*. Az előadás az egymás közötti közlekedés szabályait teszi terítékre. Mintha Eric Berne *Emberi játszmák* című könyvének nevezetes tranzakció-analíziseit látnánk színházként újjáéledve. Emellett a produkció igen aktívan hashtaggal, vagyis címszóként dob fel olyan figurákat és témákat, amik egy-egy szituációs játék alapját képezhetik, és jelzi, hogyan csúszsanunk el egymás mellett a hétköznapi kommunikációban. Vannak itt pontozásra kimondott családi titkok, megismerkedünk a „cukimamival”, vagy „bekerítjük” az iskolát, de persze, ezek a térbe kiterített játékok mind csak eszközök arra, hogy megértsünk valamit magunkból, a részvételünkkel zajló élet-társasjátékból. (Bár nyilván elfogadom-elfogadtam az országosra meghívó értekezlet döntését, de nem voltam-vagyok boldog tőle, hogy ez az előadás végül nem mutatkozhatott meg a szegedi gálán, mert a helye ott lett volna!)

Almássy Bettina és a hozzá tartozó **Izgó-mozgó Színpad** diákjainak fesztiválszervező munkáját már ecseteltem a bevezetőben. Most legyen szó a *Mersz vagy mersz? avagy önszántából mindenki mer!* című előadásról is. A tanár és a csoport egy olyan jelenséget vesznek górcső alá, ami élő problémaként kopogtat évek óta a gyerekekre csak fél szemmel figyelő felnőtt társadalom kapuján. A „Felelsz vagy mersz”-játék az USA-ban már életeket követelt, a saját kultúrájukba zárkózó kis- és nagyobb kamaszok mindennemű felelősség nélkül hajszolják egymást lehetetlen és életveszélyes helyzetekbe. Az előttünk megjelenő nagyívű és többszálú történet is hasonló témát feszeget. A nagyszerűen szcenírozott, több színteret felvonultató előadás precízen ábrázol

ja a fokozatokat, hogy hogyan csúsznak bele az egyszerű és teljesíthető bátorságpróbából a vállalhatatlan helyzetekbe. A kegyetlen játék lényege, hogy vagy felelni kell egy nyilvánvalóan kínos kérdésre, vagy megtenni valamit örültséget. A játék fő helyszínéül kialakított dobogó ugyanakkor azt érzékelteti, hogy ez egy drukker-kultúra, amelyben a végtelkéig spannolhatók a résztvevők, hogy bármit megtegyenek annak érdekében, hogy a közösség tagjai maradhassanak. Mert a csoporthoz tartozás feltétele nyilvánvalóan valami iszonyat. Ha megvalaki mégis a „felelek”-et választja, egészen egyszerűen lebénázzák. Így lesz a „felelsz vagy merszből” „mersz vagy mersz”, vagyis így szoktatják le magukat a választásról, végső soron a demokráciáról. Ennek jelentőségére pedig a nagyon is kézügyes, és problémaérzékes rendezés hívja fel a figyelmet, azzal, ahogy a játék rituáléját ritmikus szöveggé, szinte mantrává alakítja: igen, a borzalmas játék a fiatalok valláspótléka is egyben. (Mikor ezeket a sorokat írom, éppen az *Eufória* című sorozat részeit követem, amelynek kamaszvilága, bevallom, még nekem, tanárként és szülőként is megdöbbentően ismeretlen és nyomasztó, mindazonáltal teljesen reális. Olyan romlottság és kegyetlenség tárul fel a fiatalok egymással való játszmáiban, amihez semmilyen minőségemben nem nagyon találok a kapaszkodót: azt érzem megrázóan tehetetlenek és hatástalanok vagyunk gyerekeinkkel és diákjainkkal kapcsolatban, miközben ők meg teljesen védtelenek egymás családjaisaival szemben!)

A következő két előadás némileg oldja a több előadásban látott jelen- és jövőkép sötétségét azzal, hogy talán még lehetnek egészséges közösségek a nap alatt. Töredelmesen bevallom: én ezen a marczis fesztiválon találkozom először a Sirok-jelenséggel, és rögtön dupla verzióban, két előadás erejéig. Az első Arany János *A bajusz* című költeménye a **Bandegúzok** előadásában, Gál Zoltán rendezésében. Igazi közösségi színházat látnunk, izes beszédet és játékot kapunk, különösen a vajda-feleség tündököl, ezek után persze, hogy még inkább a széltoló cigánycsapatnak drukkolunk, hiszen nincsen színpadon működőbb vígjátéki helyzet, mint a butaság kifigurázása. Kicsit olyan érzésem van, hogy ezek a srácok született színészek-színésznők, a tanár feladata pedig mintha ezeknek a mindent szétfeszítő energiáknak a kordában tartása maradna. Rajnavölgyi Vilmos és a **Paff Színpad** előadása kevésbé hat ránk elementárisan, de mint kiderül, itt egy kezdő csoport bemozdítása volt a fő feladat, miután a nagyobb csapat évközben szétszéledt. A *Fából vaskarika* című szerkesztett játékot a szómágia megtapasztalása uralja: amit mondunk, az megelevenedik előttünk, és valóban „átmeséli magukat – és persze bennünket is – valami más tájra”...

A **Bikficek** *A közös kutya* című előadását De Petris Ágnes rendezésében egy elvesző kutya ürügyén egy közösség formálódásának különböző stációit mutatja be. Tanári szemszögből a téma nagyon is adekvát: milyen közös célok mentén állhat össze egy diákcsoport, és milyen akadályokkal kell megküzdenie annak érdekében, hogy egyben is maradjon. A kutya keresésére-vigyázására alapuló történet és a scenika viszont bevallom, nem üt meg eléggé, a konfliktusokat művinek, a dramatizálást elnagyoltnak, a témát pedig a csoport korához mérve kicsit gyerekesnek vélem. A scenikában is tapasztalatlanságot és következtelenséget érzek: például a díszlet-fára aggasztott wanted-feliratot a játszó csak akkor veszik észre, amikor már régen ott díszleget, de előtte jó néhányszor elmennek mellette. Az ide-oda hányódó játék-kutya élővé tételére is elkelné néhány bábos lecke talán. Remélhetőleg a csoport és a rendező folytatja a munkát, mert kicsit nagyobb tapasztalattal több is kihozható lenne az egyébként ügyes és érzékeny játszókból.

Szintén másodjára láttam Lázár Ervin *Hapci királyát* a **Negyedikes Aranyosok** előadásában, Csikós Ildikó rendezésében. (Hogy az iskolában nagyon komoly drámais munka folyik, azt a rákoskeresztúri „kerületi” fordulón lehetett látni, ahol még két előadással szerepeltek. Kár, hogy a szülési szabadságra menő, dramaturg képzettségű rendező-drámatanár helyettesítése – tudomásom szerint – nem megoldott...). A rendező szokatlan módon sokat játszik a színdramaturgiával, a jelmezekkel, amelyek többször lekövetik a szerep diktálta színváltozásokat. Emellett a szöveg jó betoldásokkal él („ha itt most köztársaság volna...”), és pontosan leköveti a mese dramatikus izgalmas fordulatait: a náthától való félelmet, majd annak „királyi náthává” minősülését, végül az egész tébolyból való kigyógyulást. Mindeközben egy szőke leányzó megajándékoz bennünket egy remek bolond-alakítással – persze, a bolond nem is bolond annyira. Remek görbetükröt kapunk a hatalomról és az ahhoz való igazodásról, miközben egy percre sem érezzük, hogy valami disszonáns, gyermekek játszott, színháztól idegen, erőltetetten aktualizált volna.

Az isaszegi **Isród Csoport** *A második otthon* című előadása Milák Melinda és Sereglei András rendezésében készült produkció, mely igen kegyetlen képet fest korunk iskolájáról a diákok szemszögből. A problémák ennél az előadásnál csúcsosodnak vitává a szakmai beszélgetésen. Az eleven problémafelvetés, mint diagnózis ugyanis nem kerül elég körültekintéssel színpadra, a szerzett tapasztalatokat kicsit elnagyoltan táálja az előadás. Emellett indokolatlanul és egyoldalúan fest negatív képet a tanárokról, és nem mutatja fel a másik oldalt. A rendezők maguk is érzik némely megoldás félutas voltát, nyilván – tapasztalt szakmabeliek lévén – ebben vagy egy következő produkcióban majd korrigálnak.

Végezetül a **Kerepeskegombocska jócsontok csapata** a *Terülj, terülj asztalkám!* című mesével örvendeztetett meg bennünket, Almássy Bettina rendezésében. Szintén másodszorra láttam a produkciót, de most jóval több részletet fedezhettem el, hiszen Bettina kisebbekkel készült mesefeldolgozása az első nagyszínpados előadás után most kamaratérbe került. A ritmikus elemekkel, sőt, némi vajákolással kiegészített, szellemes szövegekkel tűzdelt előadás legfőbb erénye maga a két főszereplő: két varázslatos energiával és kifejező erővel megáldott kislány. Az ármányokat elszenvető lányka nem evilági jelenség, szinte lebeg a történetben, hogy aztán a végén meglepetésszerűen leplezze le az ármányt, míg a vendéglátó gazdasszony akarom mondani gaz' asszony született fúria, aki arcával, mozdulataival és szövegével eggyé válva hozza a mese főgonoszt.

Mindent összevetve fárasztó, de nagyszerű napot zártunk a Marczibányi téren, melynek a végén a következő különdíjakat osztottuk ki:

Szabó Magda Színjátszó Csoport: *Mesél el, fiam* – komoly téma humorral teli megfogalmazásáért

G.B.CS. IKT: *Örkényeskedünk* – kiváló dramaturgiai munkáért

Pogácsa az arénában: *Imbolgyó iskolabolygó* – kimagasló zenés színházért

Kaktusz Csoport: *A kivétel próbára teszi* – a remek témafelvetésért

Izgó-mozgó Csoport: *Mersz vagy mersz...* – a problémacentrikus gondolkodásért

Bendegúzok: *A bajusz* – magas színvonalú közösségi színházért

Paff Színpad: *Fából vaskarika* – kiváló tárgyháználátért és a szómágiáért

Negyedikes Aranyosok: *Hapci király* – a mese kitűnő dramatizálásáért

Kerepeskegombocska: *Terülj, terülj asztalkám* – erősen kijátszott drámai szituációkért

XII. Bácsfeketehegy Gyermekszínjátszó Műhelytalálkozó

Kaposi László

Tizenkettedik alkalommal került megrendezésre a bácsfeketehegy gyermekszínjátszó műhelytalálkozó. Már önmagában az különlegessé teszi a rendezvényt, hogy kétnapos a program, továbbá a résztvevő csoportok száma magyarországi viszonylatok között is nagyon magasnak mondható: két nap alatt 24 csoport előadását láthattuk. De igazából nem ettől nagy esemény ez a műhelytalálkozó: minden pillanatában érezhető, hogy fontos mindazoknak, akik benne vannak. Legyen az gyerek vagy felnőtt, közreműködő vagy néző, csoportkísérő vagy házigazda, felszolgáló vagy műsorvezető, így élük meg.

Közben oda-vissza mindenkivel kitol a magyar-szerb határ, aki átmerészkedne rajta: másfél óra volt a várakozási idő, hogy kiengedjenek az országból. A szerb oldalon kb. 10 perc alatt át lehetett jutni. Visszafelé a helyzet hasonló, csak éppen amennyivel rövidebb volt a szerbekenél az ellenőrzés, annyit tettek még rá a magyarok. Ahhoz, hogy annak az országnak a papírjával, amelyiknek polgára vagyok, bejöhessek a saját hazámba (ezt nem akarnám „túldrámaizálni”: ez van, ez jutott), a saját hazám határőrei másfél óráig várakoztatnak. És ez nem csak annak köszönhető, hogy ezen a hétvégén valami gond volt az informatikai rendszerrel! Ahogy beszélgetőtársaink egybehangzóan állították: a napi gyakorlatuk ez, ha tartani akarják a kapcsolatot az „anyaországgal”. A határon túli magyarokkal való törődésről is rengeteget elárul a fenti ügyintézési gyakorlat: a ki- és beutazók kezelése. (Másfél óra jövet-menet – ez túl van minden türelmi időzónán.)

Nem véletlenül kérték a házigazdák azt, hogy az amúgy is kétnapos rendezvényre még egy nappal korábban érkezzen a zsűri két magyarországi tagja, hogy a határnál tapasztalható anomáliák áttételesen ne a résztvevő gyerekeket büntessék: például a késés miatti várakoztatással.

A zsűri tagjai: Lipták Ildikó színész-drámatanár és a hazai Béres Márta színművész mellett e sorok írója.

Nem kevés kellemetlen emléket őrzök (a fene se őrizné, de néha eszembe jutnak) arról, amikor erre-arra járva a nagy magyar hazában az MDPT vagy az ODE által delegált zsűritagok mellé kapunk egy-két helybeli kollégát. És persze, csak műsor közben derül ki, hogy nagyon más értékrend alapján gondolkodunk. Szerencsére itt és most nemhogy ez a gyakorlat, de még az ilyen irányú emlékek sem kerültek elő: kifejezetten jó élmény volt Béres Mártával együtt dolgozni. Mindenféle előzetes egyeztetés nélkül mentünk a szakmai megbeszélésekre (mindenki azt mond, amit gondol), de mégis rendre az derült ki, hogy mindegy, ki honnan, milyen múlttal vagy jelennel, milyen gyakorlattal vagy elméleti képzettséggel jön: ha képes egyszerre színházban és gyerekben gondolkodni, akkor többnyire hasonló eredményekre jutunk.

És ha már előkerült a zsűri, akkor hadd említettessék meg a zsűrizés aktusa: a szakmai megbeszélésen minden csoport képviselői ott voltak, gyakran többen is egy-egy csoporttól. Nem egy tömbben, vagyis szerencsére nem a nap végén, mindent begyűjtve és annak egy részét már feledve volt feladatunk visszajelzést adni a csoportvezetőknek: félidőben, 6-6 előadás után mindegyik napon megtehettük ezt. Természetesen sokkal könnyebb volt a friss élmények mentén beszélgetni, olyan időpontban, amikor még nem oltotta ki azokat másik feltucatnyi előadás – a szervezésnek ez az eleme is követendő gyakorlat (bárhol: a kerítés másik oldalán is). Az sem rossz, hogy a szakmai beszélgetésnek volt moderátora, akinek a tevékenysége a „felkonferálások” mellett többnyire egyetlen nagyon fontos dologra korlátozódott: a közreműködésével sikerült majdnem minden esetben tartani az időket. Így nem igazán fordulhatott elő az, hogy míg egy előadásról 15 percet beszélgettünk, a másiktól csak, mondjuk, ötöt. A szakmai visszajelzés természetes módon volt a program része: nem ítélezés volt, nem sorrendről vagy helyezésről szólt, hanem a nézői élmények megosztásáról. Azzal együtt igaz ez, hogy a vajdasági csoportvezetők most első alkalommal kérték a magyarországi minősítési rendszernek való megfeleltetést. Ez a kérés nem szólt a későbbi évekre: a kipróbálásra viszont igen. Jövőre majd eldöntik a résztvevők, hogy akarják-e ismét: mint ahogy innen, a határon túl sem lehet kötelező a minősítés, azt csak akkor kapja a produkció, ha a csoport vezetője ezt kéri. Az első visszajelzések tükrében fontos volt a minősítés! A magyarországi meghívás csak egy-egy csoportnak lehetett a kiváltsága minden esztendőben. De most azok is vihetek magukkal valamit haza, akik eddig nem. És minden csoport előadása minősíthető volt: nem véletlen, hogy nagy örömmel fogadták a csoportok az összes minősítést.

Több kiváló eleme volt még a szervezésnek: például molinó a főút felett, a műhelytalálkozó saját műsorfüzete, benne fotó minden csoportról, és (figyelem!): a műsorfüzetben szerepel az összes fellépő gyerek neve. Igen: pontosan így, nem csak a felnőtteké, a szakmai közreműködőké, hanem a gyerekeké is. A zsűri is olyan jegyzetfüzetet kap, amit erre az alkalomra nyomtattak. Vannak kitűzők és a dizájn ott van azokon is. És amit csak az utolsó napon láttunk (a „műsor” után): még az ajándékba kapott kis csokoládé papírja is a fesztivál vizuális elemeit viszi tovább: az is erre az alkalomra készült.

A méretek miatt még egy kitétel: mindkét nap programjának szerves része volt, hogy kb. feltucatnyi kiváló szakember várta a maga tréningkínálatával a napi program vége felé a gyerekeket és csoportvezetőiket. A pilanatok alatt létrehozott vegyes csoportok egy-egy szakember vezetésével elvonultak (és akadt ennyi terem, hely, ami erre alkalmas volt). Dolgoztak több mint egy órát, majd pár percben a közösség előtt számoltak be arról, hogy mivel is foglalkoztak. Vagyis lehetőségük adódott friss élményeik megosztására is. A szakemberek között találhattunk olyant, aki a Felvidékről érkezett (visszajáró vendége a rendezvénynek). Találhattunk kiváló vajdasági színészeket, rendezőket, vagy éppen jeles koreográfus-rendezőt is. Olyant is, akit már korábban is örömmel hívtunk a hazai gyermek- és diákszínházi rendezői tanfolyamra tanítani, és olyanokat is, akiket a későbbiekben hívnánk szívesen. A program műsorvezetője az általam látott legjobb gyermekszínházi előadások közé tartozókat hozott szlovéniai magyar nyelvű csoportjával éveken át: Bácsfeketehegyen *Mess Attila* konferált. Az ő neve sokak számára lehet ismerős, és nem véletlenül. Öröm volt látni, hogy jó néhány év adriai hajózás után (érdekes kiegészítő sport – persze, munkáról van itt szó – egy színházi embernek, ha egy jachtot irányít) ismét ott van a gyermekszínházok világában. És mint kiderült, egy időre a színház és a film világában is ott lesz: játékfilmet forgat. Aztán várja ismét a hajó. (Persze, nem titkolta el *Mess Attila*, inkább ahányszor csak lehetett, elmondta, hogy a zsűri hazai tagja, Béres Márta, kiváló, többször díjazott színész anno az ő gyermekszínházi tagja volt.)

Az előadások színvonala nem kívánt szemernyi szemhunyaszt sem: nem kellett az alábbi halmazból merítenünk felmentést: „rendben van, nem olyan jó ez, de nem felejtse el, hogy határon túli magyarok, egyáltalán nem biztos, hogy támogató nyelvi környezetben, de dolgoznak, lehet, hogy nekik az anyanyelvi megszólalás jogáért is meg kell küzdeniük, és csak azután jöhet majd a nevelés és a színház valamilyen kombinációja, ami éppen összejön nekik”. Nem volt erre szükség, mert a produkciók megálltak a saját lábukon. Nem kellett elnézőnek lenni. Sőt! *Azt gondolom, hogy a látott színvonalat bármelyik magyarországi gyermekszínházi megyei vagy regionális rendezvény gazdája örömmel vállalta volna. (Mint az MDPT elnöke – én is.)*

A WSO létrehozásában, eleitől fogva valamilyen formában, időnként változó feladattal benne vagyok (vagyis e tekintetben egyre közelebb a harminc évhez). Ezzel együtt még mindig nagyon jóleső érzés, ha az, amit csinálunk, sokaknak fontos. És Bácsfeketehegyen éppen ezzel találkozhattunk: úgy volt a gyermekek színjátása, mindaz, aminek részesei lehettünk két napra, szerves, más tevékenységekkel egyenrangú és fontos része volt a közösség kulturális életének.

Az előadásokról: úgy vélem, kiemelkedett a mezőnyből a Palicsi Színház két előadása. Ha már két csoportnál így van, akkor nyilván nem a gyerekeken múlik ez: rendezőtől, csoportvezetőtől függ, elsősorban nekik köszönhető. (Ha máshol dolgoznának, akkor pár év után máshol lennének sikeresek a csoportjaik.) A kicsik játéka magas szakmai színvonalat hozott, ezzel együtt biztonságra törekvő volt. „Remek”, ez az érzetünk

lehetett, de egyben az is, hogy ilyent már szerencsére jó néhányat láttunk. Ha nem is tőlük, hiszen nemrégiben indult a kisebbek csoportja, hanem másoktól. Ezzel szemben jelentős és izgalmas vállalkozás a nagyok játéka: a Rómeó és Júlia. Hogy a klasszikusból vállalható és megmutatható eredmény jöjjön létre, ahhoz színházi lelemények sokaságára lesz szükség – ezt mindenki tudja előre. Ehhez, persze, alkotóterepet is ad a darab, de nagy a rendező és a játszó kizsákmányoltsága is: ott az esély az alulmaradásra a feladattal szemben, az sem biztos, hogy minden használható vagy sikeres lesz abból, amit kitalálunk az örök érvényű klasszikus nagyon mai feldolgozása során. Már pedig ki kell találni rengeteg mindent, mert a nagy mű sok-sok szempontból nem gyermekszínházszókra méretezett. Még a témát tekintve sem biztosan, mert lehet ugyan bármilyen korcsoportban a nagy szerelemmel foglalkozni, játszani róla, de az ábrázolt élethelyzetekben mintha rendre idősebbekről lenne szó a darabban, mint amit a mi, a darabnak megfelelő korú gyerekeink megélhetnek...

Ebben a keresésben, kutatásban, kreatív színházi feladatsorban egészen izgalmas eredményeket hozott a palicsiak előadása. Van egy kerettörténet, amit szerencsére nem pörgetnek túl: valaki a kötelező irodalmat dolgozza fel, napjaink átlagdiákjaihoz képest meglehetősen lelkiismeretesen készül, de közben kommentálja is azt, amit éppen ír vagy olvas. Ezzel rendre szolgáltatja a szükséges mennyiségű narrációt, ami a kiragadott, eljátszott jeleneteket összeköti. Van egy olyan sík, amit mai zenékkal, songokkal tesz kiemeltté. És ezek a dalok jók! Nem feltétlenül a zenei minőségük miatt, hanem azért, mert kiválóan éneklük. Van a csoportban két olyan lány, akiknek az énekét sokkal tovább, az előadáson kívül is szívesen hallgattuk volna. És egy fiú olyan lazán rappel a darabban, hogy bár erről a műfajról nem feltétlenül a „szeretem” szó jut eszembe elsőként (nekem aztán nagyon is nem), de mégis érdekes, sőt egyes pillanatokban élvezetes, amit csinál.

Kitűnően mondanak kórusban szöveget. És felosztanak olyan szövegeket, amiket nem szokás, közben el tudják érni, hogy az egymás után következő megszólalók nem ejtik a fonalat meg a színvonalat, hanem bele tudnak simulni időnként még a dallamívekbe is, nincs törés, fenntartják a feszültséget. A palicsiak, akik ezen a napon nagyok voltak, valóban, Bácsfeketehegyen a színpadon játszottak, de mintha kamaratér lenne, úgy használták: díszlet semmi, mindent a csoport játékára építve jelenítettek meg. Szegeden a kamarateremnek használt, színházilag csak erős ráhagyással alkalmas termet kértek: nem jártak vele jobban.

Megjegyzés: ez a csoport nem első alkalommal jut el a Vajdaság képviselőjében az országos fesztiválra. Ez lehet, hogy nem esik jól más csoportoknak, de munkánkkal hadd képviseljük a minőséget, ha már válogatunk. A zsűrizés nem az egyenlősdiről szól („tavalay ők voltak, idén mi megyünk”), és nem is a gyerekek kulturális turizmusáról. A palicsiak szegedi sikere visszaigazolta a zsűri döntését: aki ellenőrizné, az megnézheti az előadás felvételét a DRAMAPEDAGOGIA nevű YouTube csatornánkon, az idei országosról feltöltött másik hat előadással együtt. (Így együtt kellemes színházi estét adnak ki.)

ORSZÁGOS FESZTIVÁL

Gyermekszínházszó körkép – Szegeden

Körömi Gábor

A Magyar Drámapedagógiai Társaság (MDPT) a hazai drámapedagógia ügyének képviselője mellett a hazai gyermekszínházszó mozgalom támogatását jelölte ki legfontosabb céljaiként. Ennek érdekében hirdeti meg partnerszervezeteivel együtt minden évben a Weöres Sándor Országos Gyermekszínházszó Találkozót (WSO). A megyei és a regionális találkozók után az országos fesztivál következik, melyet idén huszonnyolcadik alkalommal szervezett a társaság. A helyszín Szeged, a Szent-Györgyi Albert Agórában találkoztak az ország minden tájáról és a határon túli területekről a gyermekszínházszók. A fesztivál előtt szakmai konferenciára hívtuk azokat a gyermekszínházszók iránt elkötelezett rendezőket és szervezőket, akik jelenleg, és reményeink szerint az elkövetkező években fontos szerepet tölthetnek be a hazai gyermekszínházszó mozgalomban.

Megkérdeztük a megyei és regionális találkozók szervezőit, valamint a szakmai zsűribe hívott szakembereket, hogy kiket javasolnak a konferenciára. (Idézet a felkérő levélből:) „Mindannyian tudjuk, fiatal és tehetséges csoportvezetők, rendezők nélkül nincs jövő a gyermekszínházszóban. Ezért is szeretnénk megszólítani olyan gyermekszínházszó rendezőket, akik előadásukkal az utóbbi években, vagy éppen idén ígéretesnek mutatkoztak, és bár most még nem jutottak tovább, de a jövőben várhatóan számíthatunk rájuk és munkájukra a gyermekszínházszók bemutatónak regionális és országos szintjein.” A beérkezett javaslatok alapján elküldtük a meghívó leveleket és nagy örömeinkre több mint ötvenen elfogadták meghívásunkat a szakmai találkozóra és utána a kétnapos gyermekszínházszó fesztiválra is. Maga a szakmai találkozó ötlete nem új, a nyolcvanas években felváltva volt gazdája Pécs gyermekszínházszó fesztiváloknak és gyermekszínházszó szemináriumoknak,

ahol egy-egy fontos témát jártak körbe meghívott előadások és szakemberek segítségével a vendégek. Az utóbbi években szinte minden országos fesztivál kísérő rendezvénye volt egy-egy jelentős szakmai program. Továbbá a fesztiváltól függetlenül is szerveztünk színjátszás témakörben rangos szakmai eseményeket: (valóban) nagyon sok regionális programot, és említhetjük az azóta a *generációk találkozója* néven ismert 2015-ös szakmai fórumot, avagy az Országos Gyermekszínházszó Rendezői Fórumot 2017-ben, az utóbbiakat a Budapesten, a Marczibányi Téri Művelődési Központban.

2019. június 6-án csütörtökön, a fesztivál nulladik napján délután került sor a Gyermekszínházszó körkép (helyzetjelentés, helyzeteink jelentése) című konferenciára. A meghívott előadók igyekeztek a gyermekszínházszó mellett helyzetképet adni a határterületekről, a szó szakmai (diák- és felnőtt színjátszás, felsőoktatás) és földrajzi (nemzetközi kitekintés, határon túli helyzet) értelmében is.

Mindenekelőtt egy rövid ismerkedő játéksorral kezdtünk, annak érdekében, hogy a résztvevők egy kicsit összerázódjanak. Kipróbáltuk a drámás bingót, kerestünk hasonló tulajdonságokat és megnéztük, hogy hányféle barátot tudunk emlékezetben tartani. Ezek után került sor a szakmai előadásokra, melyek tartalmi összefoglalója következik az alábbiakban.

Regős János, a Magyar Szín-játékos Szövetség elnöke, a Székény Színház korábbi vezetője előadásában az amatőr-színházszó és a gyermek- és diákszínházszó generációk közötti kapcsolódási lehetőségeiről beszélt. Sokan vannak ma a színházi életben, akik az amatőr-színházszó mozgalomban mutatkoztak meg először egy-egy műhely keretein belül. A színházszó végváraiból, Szentendréről, Kecskemétről, Szegedről, Gödöllőről, Inárcsáról, Nyíregyházáról, Pécsről, Celldömölkéről nem csak színházi alkotók, hanem színházpedagógusok is érkeztek és érkeznek, akik mestereik után viszik tovább a csoportokat, műhelyeket. Nem csak a határon belül ez a helyzet, de például Füleken, Lendván, Dunaszerdahelyen is. Az amatőr-színházszó mozgalom szakemberei, foglalkoznak bármely korosztállyal, az utóbbi években szorosabban együttműködnek egymással, figyelik a társrendezvényeket, hiszen tudják, hogy a mai gyermekszínházszók a középiskolában diákszínházszók, majd talán felnőtt színjátszók lesznek.

A Magyar Szín-játékos Szövetség őszi rendezvénye, a Fesztiválgőztesek Fesztiválja, a „Feszt Fest” a MU Színházban. Erre a rendezvényre az ODE és az MDPT ajánl gyermek- és diákszínházszó előadásokat. Hasonló rendezvénye a szövetségnek a Magyar Művek Szemléje, ahová szintén eljutnak diákszínházszó előadások is. Elmondható, hogy a Magyar Szín-játékos Szövetség számít a gyermek- és diákszínházszó csoportokra. Jelenleg folyik az egyeztetés az együttműködés további lehetőségeiről, például közös iroda fenntartásáról és adminisztrációs munkatárs alkalmazásáról a minisztériumi támogatás függvényében.

Előadása végén megemlékezett nemrégiben elhunyt költő barátjáról, kollégájáról, Térey Jánosról is, akivel együtt zsűriztek a 2018-as POSZT-ra, és akinek legutolsó regénye, a *Káli holtak* színházi közegben játszódik.

Balla Richie, az Országos Diákszínházszó Egyesület (ODE) képviselőjében mutatta be a 30 éves szervezet jelenlegi helyzetét. Tavasszal, a regionális találkozók után konferenciát szerveztek a XXX. Országos Diákszínházszó Találkozó kísérő rendezvényeként Gyomaendrődön, majd Pécsen került megrendezésre a II. Országos Diákszínházszó Fesztivál. Ősszel gálaműsorra készülnek a Nemzeti Színházzal együttműködésben. Kitért a regionális fesztiválok közti eltérésekre (tematika, költségvetés, programok) és egyezésekre is (lelkésedés, NKA támogatás).

A két rendezvény között az a különbség, hogy az ODT a közösségről szólt, ezüst és bronz minősítést kapott alkotó

közösségek kaptak meghívást. Volt olyan diákszínházszó csoport, aki előadás nélkül kapott meghívást, hiszen a szervezők az előadások mellett tréningeket is szerveztek, a végén pedig a szakmai zsűri csak különdíjakat adott ki. A Pécsen megrendezett ODF-en a színházi minőség volt a fókuszban, az arany minősítést kapott produkciók közül válogattak a regionális találkozók csoportszáma alapján kialakított kvóták szerint. Ezen a fesztiválon a diákok visszajelzései alapján erősödött a diákzsűri szerepe, és természetesen sor került a legjobb előadás, legjobb férfi és női alakítás díjainak kiosztására. Két szekcióban, párhuzamosan folytak az előadások, így a fesztiválnak két zsűrije volt, akik egymás mellett adtak ki díjakat és különdíjakat.

Az előadó beszámolt az őszi tervezett ODE Gáláról, melyet a Nemzeti Színházzal együttműködésben terveznek, a találkozókhoz készült ODE mobilalkalmazásról, valamint az ODE TV-ről, ahol előadásokat, riportokat, videószerkesztéseket lehet látni. Az ODE táborainak ismertetése után a (valamivel távolabbi) jövő terveinek bemutatásával zárult az előadás. A jövőtervezés kapcsán az ODE egyeztető fóruma, a Wikipédia szócikk, az EDERED találkozók mellett szóba került a másnapi improvizációs tréning is, melyet elsősorban a konferencia résztvevőinek ajánlott.

Golden Dániel a Színház- és Filmművészeti Egyetem képviselőjében egy kis múltidézőssel kezdte előadását. A hetvenes évek elejétől nagy utat tett meg a gyermekszínházszó mozgalom és a drámapedagógia. A TÁMOP 2017-es kutatásából kiindulva elmondható, hogy a színjátszás mint szabadidős tevékenység ma már beépült a köznevelésbe és a felsőoktatásba. Jelen pillanatban minden harmadik általános és minden negyedik középiskolában van drámapedagógus végzettségű kolléga, igaz, ehhez képest a *dráma és tánc* tantárgy kevésbé elterjedt. A Dráma-Pedagógia-Színház-Nevelés kötetben megjelent, Pap Gáborral közös tanulmányukban kiemelték, hogy az alkalmazott dráma, a színházi nevelés és harmadikként a színjátszás módszertanában és szakembergárdájában vannak átfedések, s a kérdőíves felmérésekből az derült ki, hogy az ilyen típusú tevékenység az iskolában az egyetlen, ahol úgy érzi a diák, hogy róla van szó.

A Nemzeti Alaptanterv átalakulása kapcsán Golden Dániel beszámolt a tantárgy megmaradása érdekében tett lépésekről, ebben az MDPT mellett az MTA Drámapedagógiai Albizottsága is igyekezett a szakma érdekeit képviselni. Jelen pillanatban a *dráma és színház* tantárgy kereteinek kidolgo-

zása folyik. A drámapedagógia közoktatásban való megmaradása szorosan összefügg a felsőoktatással, elsősorban a tanárképzéssel, hiszen nem érdemes ilyen tanárszakot hirdetni, ha a tantárgy (akár az új, akár a régi névvel és tartalommal) kikerül a kötelező tantárgyak közül.

A felsőoktatásban ebben a tanévben sajnos lecserezték a veszteprémi osztatlan tanárképzés oktatói karát, viszont elindult módszertani fejlesztésként a Színház- és Filmművészeti Egyetem EFOP pályázata. Öt művészeti egyetem konzorciumában 2018-2020 között valósul meg a módszertani fejlesztés, melynek célja, hogy modern művészetpedagógiai gyakorlatukat közvetítsék a közoktatási intézmények felé. A SZFE több alprojektet is indított, közöttük a színjátékos program egy színjátszó csoport négyéves tevékenységéhez szeretne módszertani segítséget adni, egy másik program a személyiségfejlesztéssel, önismerettel foglalkozik. Külön munkacsoportot alakítottak az osztályszínházi forma bemutatására és hasonló keretben foglalkoznak az ünnepi műsorok, az ünnepelés témájával.

Bethlenfalvy Ádám színész-drámatanár, egyetemi oktató a színházi nevelés nemzetközi kontextusával foglalkozott. Bemutatta a frankofon, a német és az angolszász modellt.

A francia gyakorlatban (melyről Vatai Éva ír részletesen és rendszeresen) egy olyan partnerség alakul ki a színház és az iskola között, amiben egy színházi előadás létrehozásának érdekében dolgozik együtt a pedagógus és egy professzionális rendező. Sok esetben a pedagógia elé helyezve a színházi, művészeti szempontokat, például csak végzett, professzionális rendezők dolgozhatnak az előadáson. Az iskolákban ezen kívül egy tágabb értelmű „művészi kifejezés” című tantárgy van jelen.

Németországban sokféle modell létezik, hiszen az oktatást tartományi szinten szabályozzák, de elmondható általánosságban, hogy a tanrendbe van illesztve a színházi óra – erre a diákok jelentkezhetnek és színházi előadást hoznak létre. Az angolszász modellben „drama” a tantárgy neve, ami a magyarországi gyakorlatban tanítási dráma néven terjedt el, de ma már process drama-nak hívják. A színházi eszközöket a megélés, a probléma megértése érdekében használják a folyamatban, hogy belülről, történeteken keresztül értsék meg a különböző helyzeteket. A másik irány a színház tanítása: minden, ami a színházzal kapcsolatos tanulási terület lehet: a kritikairástól a színházi technikán át a színház történetig – elsősorban a középiskolákban. Elmondható sajnos, hogy a tárgy egyre inkább kiszorul a közoktatásból, az oktatás közszolgáltatás helyett a gazdasági szféra egyik elemévé vált.

A három modell háromfajta értékrendet is jelent. Azt jelzi, mi az alapvető viszony abban a kultúrában a színházhoz, mi a színház funkciója a közösségben, és ez mutatkozik meg az oktatásban is. A franciák egyfajta szentélynek tekintik a színházat, az elit kultúra részének. A német modellben a színház társadalmi fórum helye, itt a civileknek is bekapcsolódnak a színházi előadás létrehozásába. Az angolszász kultúrában vita tárgya, hogy megélni kell-e a színházat, vagy pedig tanítani kell róla.

Bethlenfalvy Ádám előadásának második felében beszélt az angol Devisig Theatre-ről, mely összevethető a magyarországi életjátékkal, mely elsősorban Szakall Judithoz és Gabnai Katalinhoz köthető. Ebben az alkotói módszerben közösen hoznak létre előadást, amely nem feltétlenül az alkotókról szól, mint az életjátékban, de nagyon erősen

közösségi. Vagyis a közösség hozza létre, a közösség akar valamit mondani a saját életükről, vagy valami olyan társadalmi problémáról, amit fontosnak tartanak.

A határon túli szervezetek képviselőjében először a Vajdaságból érkezett **Vörös Imelda** beszámolóját halhattuk, aki a Szabadkai Gyermekszínház színész-pedagógusa. Pedagógus pályája során számos csoportot vezetett Ludason, Noszán, ahol kulturális egyesületet hoztak létre a csoportok támogatására. Innen került a szabadkai színházba pedagógus-színészként, majd Bácsgyulafalván vezetett színjátszó tábort. Most óvodásokkal dolgozik, elsősorban mozgásra épülő előadásokat hozva létre.

A határon túli gyermekszínházas minden nehezítő körülmény ellenére fontos szerepet tölt be a nyelv és a kultúra megőrzésében, talán ezért is ilyen népszerű. Az a szülő, aki egy másik országban élve magyar gyermekszínházi csoportba járattja gyermekét, az a pedagógiai értékek és hasznosságok mellett még egy fontos dologban megerősíti gyermekét, hiszen ezekben a csoportokban a közösség, az együttműködés, a kommunikáció, a saját vélemény képviselése mellett a magyar kultúra ápolása és a nyelv megőrzése is a kiemelt célok között szerepel.

Varga Tamás a Vajdasági Magyar Művelődési Intézet munkatársaként a határon inneni és túli szakemberek és szervezetek együttműködéséről szólt, bemutatva a 100 éves vajdasági amatőrszínházszást. A Művelődési Intézet mellett a Vajdasági Magyar Művelődési Szövetség dolgozik ezen a területen, segítve a csoportokat, találkozókat, táborokat szervezve nekik. Idén május 15-én alakult meg a Szín-Tér Társaság, melynek célja összefogni a Kárpát-medence amatőrszínházi mozgalmát. A határon túli szervezetek egymást segítve igyekeznek az információkat és a jó gyakorlatokat átadni egymásnak, ez a frissen létrejött társaság ebben vállal koordinációs feladatokat. Magyarországi partnerük a Magyar Művelődési Intézet.

Ezt követte **Kaposi László** beszámolója a XII. Bácsfeketehegyi Vajdasági Gyermekszínházi Műhelytalálkozóról, kiemelve a találkozó professzionális szervezését és lebonyolítását, a minősítést kapott előadások magas szakmai színvonalát.

Szabó Csilla és Várady Kornélia egy Révkomárom melletti településről, Örsújfaluból hoztak hírt a felvidéki magyar színjátszásról. Szabó Csilla beszámolójában kiemelte, hogy Szlovákiában sok jó csapat van gyermekszínházban és a diákszínházban is, de aztán valahogy a felnőtt színjátszók eltűnnek. A fesztiválok, továbbképzések és táborok hatására nagyon értékes műhelyek alakultak ki többek között Füleken, Dunaszerdahelyen, Kassán, Királyhelmeceken, az utóbbi településen speciális iskolásokkal készített előadást és szerepeltek a gyermekszínházszók rendezvényén, a Duna Menti Tavaszon, melynek hagyományosan Dunaszerdahely ad otthont.

Szlovákiában a felnőtt amatőrszínházi mozgalom nehéz helyzetben van, az intézményi háttér szűkülése után a csoportok egyesületi formában próbálnak megmaradni. A Pódium Színházi Társaság is megalakult, aztán ellehetetlenült. A diákszínház nagyon erős, izgalmas, de nincs folytatás.

Várady Kornélia a saját településük és a színjátszás kapcsolatát mutatta be. Örsújfaluban, ahol az ÉS! Színház működik, amikor bezárták az iskolát, megszűnt a kulturális élet

is. A színjátszó csoport polgári társulássá alakult, melynek célja évente legalább egy előadás létrehozása, ezzel is megmozgatva a települést. Rendszeresen hívnak színházi előadásokat, kétnapos színházi találkozót szerveztek: ez az idén nyolcadik alkalommal szervezett Ekhós-Szekér Fesztivál. Erre a találkozóra meghívásos alapon lehet eljutni, az első nap a professzionális színjátszása, a második napon az amatőr csoportoké a főszerep. Az ÉS!? Színház fele pedagógus, sok a fiatal közöttük, csinálnak gyermekszínházi tábor, idén már két helyszínen várják az Árgyélus táborba a jelentkezőket 6-tól 15 éves korig. Huszonöt év kemény munkája után megegyeztek a település polgármesterével, hogy bérbe veszik a helyi kultúrházat, melyet egyelőre egyszerűen csak romkultúrháznak neveznek.

Ezek után következett **az én előadásom**, mely a gyermekszínházi történetéből indult ki. Trencsényi tanár úr 2017-ben arról mesélt, hogy hogyan jutott el a kötelező és didaktikus színjátszó mozgalom az önkéntes, gyermekközpontú és ideológiamentes gyermekszínházi mozgalmig, előtérbe helyezve a különböző reformpedagógiai irányokat, elsősorban a drámapedagógiát és a személyiségfejlesztést. Így jutottam el én is egy gyermekszínházi csoportba Gödöllőn, s lettem diák-, majd felnőtt színjátszó, később színész-drámatanár. Az addigi tudásom felhasználásával kapcsolódtam be a drámás szakirányú képzésbe, majd az MA, illetve az osztatlan tanárképzésbe. Ezért kezdtem bele oktatótársaim, barátaim, mestereim biztatására a doktori képzésbe, azzal a céllal, hogy amit addig gyakorlatban színjátszóként, rendezőként, csoportvezetőként, drámapedagógusként csináltam, azt egy ilyen képzés segítségével megpróbáljam rendszerezni, összeszedni, a társadalomtudományok szemszögéből ránézni mindarra, hogy mi történt velem, mi történt velünk a színjátszó csoportban.

Fontos szerepe van ebben a csoport vezetőjének, de magának a csoportnak is. Alkalmazkodni a másikhoz, együttműködni a többiekkel, elfogadni másokat, hogy minket is elfogadjanak, szervezni az előadásokat. A próbák, a közösségi együttlétek, a táborok – azt vizsgálom az interjúk segítségével, hogy mitől lesz a színjátszó csoport hatásosabb és hatékonyabb nevelési helyszín, mint mondjuk az általános iskola vagy középiskola. A hiteles pedagógus aztán hiteles és őszinte gyerekeket kap, vonz magához, ami nem csak jutalom, de nagy felelősség is a csoport, a település vagy éppen egy nemzedék felé is.

Az előadásokat **Kaposi László** beszámolója követte a Weöres Sándor Országos Gyermekszínházi Találkozó jelenlegi helyzetéről. A jelentkező csoportok száma 200 fölötti, bár kevesebben voltak, mint tavaly. Ennek oka lehet egyrészt a pályázatok késedelmes kiírása, de okát lehet keresni a közoktatásban zajló változásokban is. Volt a találkozóknak olyan korszaka, amikor a csoportok száma 400 fölötti volt, de a magas létszám nem biztos, hogy minőséget is jelentett.

Elmondhatjuk azt is, hogy a WSO nem azonos a gyermekszínházzal. A gyermekszínház sokkal, sokkal több ennél a mezőnynél. Vannak más fórumok is, és nem is kell ezeket feltétlenül becsatornázni, csak tudjunk egymásról és ismerjük el egymás munkáját. A csoportvezetők döntik el, hogy részt szeretnének-e venni a WSO-n, mint ahogy azt is, hogy ott kérnek-e minősítést.

Beszámolt azokról a megyékről, ahol ugyan kevés a jelentkező csoportok száma, de ennél talán fontosabb, hogy

mégiscsak létrejött a találkozó. Budapest helyzete is megerősödött, tavaly három, idén pedig már négy helyszínen tartva megyei (kerületi) szintű találkozót. Célunk, hogy minél több hiányzó területet ismét bekapcsoljunk. Ennek a munkának az egyik fontos eleme, hogy megkérdezzük a rendezőktől, a szervezőktől, mit tehetünk ennek érdekében. Erről is szól most ez a konferencia.

Józsa Kata Kecskemétről hozott jelentést, ahol már harminc éve dolgozik, és egy kivételével az összes megyei WSO-ban közreműködött. Bács-Kiskun megye mindig fontos szerepet játszott a gyermek- és diákszínházi mozgalomban. Igyekeznek a saját találkozóikat minőségi együttlétté, emlékezetessé, hangulatossá, egyben ünnepivé is tenni. Így érkeznek meg jelképesen a színjátszó csoportok Thália szekerén a Kecskeméti Ifjúsági Otthon színháztermébe, és ugyanezen a jelképes szekéren búcsúznak el egymástól a találkozó végén. Ehhez talált partnereket, barátokat az évek során, akik nem csak a kezdésnél, hanem az előadások közötti szünetekben is játszottak a gyerekekkel, a gyerekeknek. De közülük többen abbahagyták a színjátszást, és a kecskeméti találkozókon egyre fogynak a vidéki csoportok is. Ennek egyik okát Józsa Kata a képzések szűkülésében és leépülésében látja. Közművelődési intézményben dolgozó szakemberként a közoktatásból jövő kép nem túlságosan biztató. *A pedagógusokat támogatni és képezni kell, hogy újak is bevállalják egy gyermekszínházi csoport vezetését és jelentkezzenek az WSO-ra.* Beszélt a minősítésről, ami sok esetben visszatartja a csoportokat a jelentkezéstől, ugyanakkor tudja, amikor 2017-ben rákérdezett a társaság a minősítés szükségességére, egyértelmű igen volt a válasz. Örül a határon túli kollégák beszámolójának, keresni fogja velük is a kapcsolatot.

A beszámolók után arra kértük a résztvevőket, hogy kisebb csoportokban gyűjtsenek ötleteket, javaslatokat a magyar gyermekszínházi mozgalommal, a színjátszás közép- és hosszútávú jövőjével kapcsolatban. A kiscsoportok beszámolóját az alábbi témák szerint lehetett csoportosítani:

Javaslatok a csoportokkal kapcsolatban

A gyerekek túlterheltségén sajnós tudunk változtatni, de jó lenne segíteni a csoportok működését pályázatokkal, információkkal, szakmai tanácsadással. Szóba kerültek a közművelődési intézmények, a nemzetiségi iskolák, az NTP-s pályázatok, sőt a Határtalanul program is. Jó lenne egymás munkáját szakmailag és szervezetiileg is jobban látni, hogy tudjuk, mások hogyan dolgoznak, szervezik éves munkájukat és ehhez hogyan találnak támogatókat. Szóba került egy internetes adatbázis és felület létrehozása, ahol a csoportvezetők hatékonyabban tudják felvenni egymással a kapcsolatot.

Továbbképzések, szakmai kapcsolatok

Nagyon fontos része a felkészülésnek a továbbképzés. Ehhez meg kell találnunk a bekapcsolható pedagógusokat megyei vagy regionális szinten és az MDPT szakmai és esetleg anyagi támogatásával workshopokat, tanfolyamokat, szakmai napokat szervezni. Fontos része a szakmai kapcsolatoknak a csoportok (vagy a csoportvezetők) egymás közötti kapcsolatának megerősítése – kisebb FB közösségekkel, testvércsoportok összekapcsolásával egymás munkájának jobb megismerése érdekében. A társaság segíthet egy mentori hálózat létrehozásával, hogy a regionális szakembere-

ket megtalálják a csoportvezetők, ha segítségre van szükségük. Fontos segítség lehet, ha nem csak a WSO-n látja először egy másik szakember az előadást, hanem már korábban is rá tudunk nézni egymás munkájára.

Színjátszó találkozók

A színjátszó találkozó nem csak bemutatókat jelent, hanem szakmai programot a csoportvezetőknek és szabadidős programot a résztvevő gyerekeknek. Ehhez természetesen fontos a pályázati források biztosítása (hogy ne csak egy naposak legyenek a találkozók, kiegészítő programok helyi erők bevonásával) de volt olyan javaslat, amihez nem kell pénz: a találkozó színjátszó ünnep jellegének hangsúlyozása, akár játéktrening meghirdetése egymásnak. Felmerült, hogy a szakmai zsűri adhat bátrabban különdíjakat a csoportoknak a minősítések mellett. Jó tanácsként szóba került a kommunikáció hangsúlyozása a szervezők, a zsűri, a csoportvezetők és a csoport között.

Szakmai kiadványok

Régi probléma, hogy hol találhat jó alapanyagot a csoportvezető. A forgatókönyvek kiadása mellett lehetőség erre a legjobb előadások videofelvételeinek elérhetővé tétele (pl. a DRAMAPEDAGOGIA YouTube csatornánk további

bővítése – bár jelenleg is 60 körüli előadás felvétele látható itt), emellett gyermekszínházi szakmai anyagok (pl. Gyermekszínházi példatár oktatófilm-sorozatunk ismételt terjesztése, továbbá a 2017-es TÁMOP anyagoké). A társaság feladata lehet ebben még saját forgatókönyv pályázatok kiírása ünnepi műsorokra, dramatizálásokra.

Összegzés, visszajelzés

Ezen a ponton van a legtöbb kérdés bennem... Vajon egy ilyen konferencia után születhet-e egyből stratégia? Létrejött valami minimális konszenzus a résztvevők között? Az első lépés, a találkozás megtörtént, de a helyzetjelentés és a problémák felvetése mellett tettünk-e lépéseket annak érdekében, hogy a magyar gyermekszínházi stratégiailag előre tudjon haladni?

Másnap megérkeztek a csoportok, elindult a fesztivál. A résztvevők visszajelzései alapján egy remek hangulatú, bár kisebb létszámú találkozón vehettek részt a gyermekszínházi csoportok. A következő lépés mindenképpen a párbeszédé, erre a legközelebbi lehetőség az Országos Gyermekszínházi Rendezői Fórum lesz a Marczibányi Téri Művelődési Központban, 2019. szeptember 28-án. Találkozunk?

Az országos fesztiválon résztvevő csoportok és előadásaik adatai (szegedi fellépésük sorrendjében)

Kalamajka

Szegedi Jerney János Általános Iskola, Szeged
Sárkánybál
szerkesztett játék Weöres Sándor és Kárpáti Tibor verseire
Csoportvezető-rendező: Lovai Ágota

Főnix Csoport

Csengelei Alapfokú Művészeti Iskola, Csengele
Csongor és Tünde kicsit másképp
Vörösmarty Mihály művét átdolgozta Lantosné Horváth Irén és a csoport
Csoportvezető-rendező: Lantosné Horváth Irén

Kalamajka Együttes

Kecskeméti Vársárhelyi Pál Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, Kecskemét
Lélekmadár
Csoportvezető-rendező: Vass-Eysen Ábel és Wamzer Gabriella

CsepPet

Érsekvadkerti Petőfi Sándor Általános Iskola, Érsekvadkert
Mese a lányról, aki nem beszélt
Tóth Krisztina *A lány, aki nem beszélt* című művét átdolgozta Fontányi Andrea
A rendezésben közreműködött, a dalokat megtanította: Temeláné Csernák Bernadett
Csoportvezető-rendező: Fontányi Andrea

Turbó Csiga

Siófoki Beszédes József Általános Iskola, Siófok
A Nap leánya
A Napleány című görög népmese alapján
Csoportvezető-rendező: Takács Tünde

G.B.CS. IKT

Nagy Imre Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, Budapest
Örkényeskedünk...
Örkény István Egyperces novelláinak felhasználásával
Csoportvezető-rendező: Körömi Gábor

Palicsi Színház Grund – Nagyok

Palicsi Magyar Művelődési Egyesület és Miroslav Antić Általános Iskola, Palics, Szerbia
Rómeó és Júlia
Shakespeare művét átdolgozta Kalmár Zsuzsa
Zene: ifj. Kucsera Géza, harc (mozgás): Mezei Zoltán
Csoportvezető: Arnold Ildikó
Rendező: Kalmár Zsuzsa

Alföld Gyermekszínpad

Debreceni Művelődési Központ, Debrecen
Haverkák, avagy...
Dankó Csaba *Haverkák* című művét átdolgozta Várhidi Attila
Csoportvezető-rendező: Várhidi Attila

Izgő-mozgó Színpad

Vigyázó Sándor Művelődési Ház, Budapest
Mersz vagy mersz? avagy önszántából mindenki mer!
Csoportvezető-rendező: Almássy Bettina

Csosziboszik

Veszprémi Cholnoky Jenő Általános Iskola, Veszprém
Félelmeink
Csoportvezető-rendező: Neuburger Éva, Szegényné Kondor Csilla

Avastetői Pegazus Csikók

Avastetői Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, Miskolc
Tökéletlen szülők, tökéletlen gyerekek

Szabó Borbála *Szülők bosszúja* című művének ötletére készült életjáték

Csoportvezető-rendező: Nagy Andrea

Szálla Stúdió

Tatabányai Árpád Gimnázium, Tatabánya

Univerzoom (Törékeny, mint az üveg)

Antoine de Saint-Exupéry *A kis herceg* című művét átdolgozta Tara Andrea

Csoportvezető-rendező: Tara Andrea

Álmosdi Ekhós Rajkók

Roma Láng Egyesület, Álmosd

A cigányok tündére

Csoportvezető-rendező: Szilasi Zsanett

Pemetefű

Szegedi Jerney János Általános Iskola, Szeged

Ének a kőszívű királyról

Pilinszky János *Ének a kőszívű királyról* című művét átdolgozta Lovai Ágota

Csoportvezető-rendező: Lovai Ágota

Harkácsi Pimpó Bábcsoport

Gömörfalvi Alapiskola, Gömörfalva, Szlovákia

Vörös Rébék

Arany János művét átdolgozták a rendezők

Csoportvezető-rendező: Vezér Klára, Csutor Vezér Zsófia,

Dolinszky Irén

Petőfis Pupák

Gödöllői Petőfi Sándor Általános Iskola, Gödöllő

A walesi bárdok

Arany János művét átdolgozta Kis Tibor

Dal: Pap Gábor. Zenei válogatás: Kiss László

Csoportvezető-rendező: Kis Tibor

KÖBŐ Csoport

Eck Imre Alapfokú Művészeti Iskola, Pécs

Bully vagy nem buli

Segítő: Ujvári Gábor. Videó: Paplauer Tamás

Csoportvezető-rendező: Komlóczy Zoltán

Pogácsa az Arénában

Holdvilág Kamaraszínház Kulturális Egyesület, Budapest

Imbolygó iskolabolygó

Békés Márta *Imbolygó iskolabolygó* című verseskötetének felhasználásával

A zongoránál: Varga Zoltán. Mozgás: Hermál Henriett

Csoportvezető-rendező: Kolta Judit

Kisoroszlánok

Magyar Nemzetiségi Művelődési Központ, Lendva, Szlovénia

János vitéz

Petőfi művét átdolgozta Koter Gizella

Csoportvezető: Nagy Éva

Rendező: Koter Gizella és Nagy Éva

PERSZE

Petőfi Művelődési Ház és Könyvtár, Berhida

...függőben...

Elekes Dóra *A muter meg a dzsinnek* című művének felhasználásával

Zene: részletek a Bajdázó zenekar *Lekapcsolom a villanyt a fejemben* című dalából

Csoportvezető-rendező: Fésüs Éva

Szabó Magda Színjátszó Csoport

Szabó Magda Kéttannyelvű Általános Iskola, Budapest

Meséld el fiam

A halhatatlanságra vágyó királyfi c. mese felhasználásával

Csoportvezető-rendező: Szalai Ádám, Várkonyi Dániel

Magocska

Attila Király Gimnázium, Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, Sárköz Alapfokú Művészeti Iskolája, Aba

A tojás

Fésüs Éva *A három tojás* című művét átdolgozták a rendezők

Citerakíséret: Szecsődi Rita

Csoportvezető-rendező: F. Korcz Judit és Tömör Zsuzsanna

Bendegúzsok

Országos Kristóf Általános Iskola, Sirok

A bajusz

Arany János művét Belinszki József és Gál Zoltán dolgozta át

Csoportvezető-rendező: Gál Zoltán

Huncutkák

Szacsavay Imre Általános Iskola, Nagyvárad, Románia

A boszorkány lányai

A népmesét átdolgozta Ruzs Csilla

Csoportvezető-rendező: Ruzs Csilla

Minden megvan

XXVIII. Weöres Sándor Országos Gyermekszínház Fesztivál

Perényi Balázs

A gyerekszínház köszöni, jól van. Vannak évről-évre megújulni képes alkotók, köztük nem egy évtizedek óta fontos szereplője a szcénának, akik mégsem dolgoznak csak rutinból. Segíti is őket saját rendezői eszköz-készletük, amit évek során összekovácsoltak, miközben megőrizték kíváncsiságukat, gondolkodásuk eleven-ségét. És vannak eredeti tehetségű, több mint ígéretes fiatal drámatanár-rendezők.

A sok jó előadás mellett megszületnek az év „nagy” előadásai. Nem véletlen a többes szám, legalább három ilyen felejthetetlen, fontos színházi élményeim közé besorolódó gyermekszínház előadást láttam idén. Ezek után életünk fontos kérdéseiről kicsit mást gondolok, mozdítottak világképemen, a jelenséget máshogy, más-honnan mutatták; „ismeretlennek az ismerőst” vagy „ismerősnek az ismeretlent”. Efféle alkotást létrehozni nem lehet szakmában, nem lehet tervezni („idén nagy előadást csinálunk”), nem elég hozzá az eltökéltség és a tehetség. Véletlen vagy sorsszerű összetalálkozásokról fakad; csoportvezető, téma, alapanyag, csoport,

választott színházi nyelv, a világ állapota, kimondott-kimondatlan nagy kérdések a jelenben – mindezek összeállhatnak nagy színházzá.

Formai és műfaji gazdagság és sokszínűség jellemzi a gyerekszínházi színpadot. Él minden műfaj: a meseadaptáció, más prózai művek (novellák, kisregények) színre vitele, szerkesztett játék, klasszikus drámák korosztályhoz igazítása, improvizációkból született életjáték. Szerencsére minden korosztály megtalálja világra kérdezéséhez megfelelő színházi formát, ebben a stílári sokszínűségben (láttam kitűnő előadást első-másodikosokkal, nagyobbacska alsósokkal, kiskamaszokkal és majdnem gimnazistákkal). Beszámoló szerkezetét az egyes gyerekszínházi formákhoz sorolás adja, s mint minden rendszerezés, ez is nehezen tud mit kezdeni a határterületre tévedő, kereső és stílussteremtő előadásokkal; de talán az áttekinthetőség, a rend érzetét kelti a besorolás, s talán mégiscsak megkönnyíti a tájékozódást.

Szerkesztett játékok

Elsősorban a kicsik formája, de nem kizárólag az övék. Gyakran segítenek az összeszerkesztett versek a kamaszoknak is, hogy rákérdezhessenek önmagukra és a világra. Fontos, hogy valamiféle dramaturgiai ívet, nézőt vezető hatásdramaturgiát adjon ki a választott szövegek egymásutánja, és a hozzájuk rendelt játékok. Ennek alapja lehet a téma, a gondolat, az atmoszféra, valamiféle történet... Fontos még a választott szövegek minősége. Sajnos az internetes megjelenések kanonizálatlan felületei gyakran dobznak fel fontos élethelyzeteket, lelki tartalmakat megfogalmazni kívánó, de gyenge, direkt, alanyi szövegeket. S ha a kamasz már magának választotta ezeket, hát elég nehéz róla lebeszélni, s talán nem is kell.

Ebbe a csapdába kicsit belefutott **Kalamajka Együttes** (Kecskeméti Vásárhelyi Pál Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola) *Lélekmadár* című előadása, ám szerencsére Vass-Eysen Ábel és Wamzer Gabriella rendezése zeneiségével, formai szépségével és személyességével megnevesítette a kevésbé jó szövegeket is. Különnemű, de alapvetően igényes válogatás a szintén **Kalamajka** névre hallgató csoport (Szegedi Jerney János Általános Iskola) *Sárkánybál* című játéka aprócska gyerekek megjelenítésében. Weöres Sándor versei kevés anyagot nem dobznak ki maguk mellől, mégis szépen simultak ezekhez Kárpáti Tibor sárkányos versei, ebben a nagyon igényes, esztétikus produkcióban. A csoportvezető-rendező, Lovai Ágota tanítanivalóan transzponálja a zenei struktúrákat színházi nyelvvé. A „tanítanivaló” nem önkényes jelző, valóban azt gondolom, hogy jó lenne, ha ezt a tudását, vagyis ami ebből átadható, azt át tudná adni a kollégáknak. A *Sárkánybál* szövegei nem csak egyfajta tematikus kohéziót (sárkányokról szólnak a versek) teremtenek, hanem egy meta-történetet is mesélnek fiúk és lányok egymás felé fordulásáról, összecsapásáról, kölcsönös felfedezéséről.

Koltai Judit a **Pogácsa az Arénában** (Holdvilág Kamaraszínház Kulturális Egyesület, Budapest) vezetője egy szerzőtől egy kötetből, Békés Márta *Imbolygó iskolabolygó* (a versek sokkal jobbak, mint a rémisztő cím) című kötetéből válogatott verseket tucatnyi játszójának. Hálás anyagnak bizonyult, s adva volt a stílári, hangulati egység. 12 perc energiarobbanás, élőzenével, énekkel, tánccal, talán az egész fesztivál legpontosabb, legjobban bepróbált előadása volt. Mégsem éreztem idomítást, a gyerekek nagy örömmel működtették az erős formát. Pazar volt az előadás humora.

Balladák, verses mesék, elbeszélő költemények

Fontos, hangsúlyos, sok előadás született ezek alapján, sok jó előadás. Számszerűen meg is nyerték a műfajok versenyét. S leginkább Arany János megunthatatlan örök klasszikusai (klasszikus, minden időben korszerű) balladáit és elbeszélő költeményeit miatt. Mert nem kétséges, hogy nem kötelező voltuk, hanem drámaiságuk, nyelvi gazdagságuk és kifejezőerejük, na és – erről nem szabad(na) megfedkezünk – humoruk előhívja a színpadra fogalmazás vágyát.

Kezdjük *A bajusszal*, mert ez lenne az ellenpélda. Nemigen értem, hogy mit lehet kezdeni ezzel a (nem veszélytelen) sztereotípiákat mozgó, szerintem mondjuk *A fülemilével* össze sem mérhető művel. Ám mégis, lehet! Ezt bizonyítja egy nagyszerű, általunk ajánlott, de sajnos a szűkös lehetőségek miatt a fesztiválon nem látható előadás fényesen (**Pimasz Kamasz**, Rózsavölgyi Márk AMI, Balassagyarmat, *A bajusz*, B. Nyíregyházi Ágnes). Hasonlóan diadalmas cáfolat a **Bendegúzok** (Országgh Kristóf Általános Iskola, Sirok) előadása. Gál Zoltán rendezése a tőlük megszokott féktelen játékkedvvel és örömmel meséli el kacagtatóan a történetet. Nagy erenye a közösségi játék, ahol megfelelő kihívást jelentő feladatot teljesít magabiztosan bátrabb és gyakorlatlanabb, adottságosabb és szerényebb képességű gyerekek. Játékköröm, megbocsátó és ironikus szeretet hatja át a produkciót, és ez átsugárzik a történetbe. Együtt kacagjuk ki a népcsoportokhoz, kultúrákhoz kötődő sztereotípiákat.

Arany János átírat a **Harkácsi Pimpó Bábcsoport** (Gömörfalvi Alapiskola, Szlovákia) *Vörös Rébék* bábjátéka. Az átírással kockázatos kalandba bocsátkoztak a csoportvezető-rendezők, Vezér Klára, Csutor Vezér Zsófia, Dolinszky Irén, hiszen Arany János versmondatai nemigen tűnnek meg maguk mellett szükségszerűen esetleges és suta, vagy csak kopogósan prózai mondatokat. Mégis sikerült, nagyon is sikerült munka a bemutató.

Teljesen világosan meséli el Arany János talán legbonyolultabb balladáját. Értik és beszélnek a szerző humorát. Ez sem kis teljesítmény, de ráadásként gyönyörűek az árnyjátékos figurák és imponáló a mozgatás. Kár, hogy határon belül kevés hasonlóan nívós gyerek-bábjátékot látni.

Újra felfedeztetni velünk *A walesi bárdokat* a **Petőfis Pupákok** (Gödöllői Petőfi Sándor Általános Iskola). Kis Tibor rendezése sajátot utat járt be, és ez igencsak tanulságos lehet. Tavaly készült az előadás, de mivel az alkotók érezték, hogy több van benne, több van a játszóknak; hát idén tovább dolgoztak rajta. Megérte, hiszen az idei fesztivál egyik leghatásosabb produkciója született így. Belenőttek, -értek a játszóknak a formába. Kis Tibor formateremtő készsége, színházi hatásokat (képet, zenét, fényt stb.) birtokló rendezői tudása társult egy játékban kiteljesedő, megerősödő csapat színészi erejével. Pap Gábor írta a zenét, a *Trónok harca* zenei motívumai transzponálva nehezen felismerhetően, de annál hatásosabban szolgálják az előadást.

Hasonlóan drámai, verselésében virtuóz, mégis könnyen mondható Petőfi Sándor *János vitéze*, amely alapján a **Kisoroszlánok** (Magyar Nemzetiségi Művelődési Központ, Lendva, Szlovénia) meséltek saját magukról. Kotter Gizella átírta szeszélyesen ugrál a történetben, néhol jó játéklehetőséget kínáló helyzetet lép át, míg kevésbé drámait megőriz, de sebj, a Nagy Éva által gondosan vezetett gyerekek megtalálják benne önmagukat. S bár rendezőileg (ők ketten jegyzik az előadást) közel sem olyan kiforrott munka, mint teszem azt a sirokiaké, vagy *A walesi bárdok*, nagy öröm, hogy egy ígéretes gyerekcsoport dolgozik ismét Lendván, ahol korábban komoly tradíciója van az amatőr (gyerek, diák és felnőtt) színháznak.

Novellák és kisregények a színpadon

Nem gondoltam volna, hogy felsősök ilyen jól értik és közvetítik Örkény István humorát. **G.B.CS. IKT** (Nagy Imre Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, Budapest) előadása szerencsére sokkal érthetőbb és kevésbé kacifántos, mint a nevük. Sok, túl sok, játékot megtörő és kiszámítható Lajkó Félix zenével kötik össze egyperces-füzérüket, az *Örkényeskedünk*-et. Az előző mondattal zárom is kritikus észrevételeim lajstromát. A kamaratérben elővezetett, gyúrt, hajtogatott, ragasztott újságpapír (az egyik egyperces „főszereplője”) kellekkel megformált Örkény-etűdök mély humora, gondolatisága (sőt filozofikussága) meggyőző. Körömi Gábor rendezésének legjobb pillanataiban, és van ebből nem kevés, a játék gazdagítja a novellákat. „Újraolvas-tatja” azokat. Egyaránt megdolgoztatja gyerek és felnőtt nézőjét, de ez az együtt gondolkodás játékos és könnyed, mint egy izgalmas társasjáték.

...*függőben*... címen játssza a **PERSZE** csoport (Petőfi Művelődési Ház és Könyvtár színjátszói, Berhida) Elekes Dóra regényének átíratát. De jó, hogy vannak művelődési házi csoportok! De kár, hogy kevés van! Főleg, ha ilyen remekül vezetett, igényesen fogalmazó csapatok léteznek. *A muter meg a dzsinnek* nem először szerepel gyerekszínház fesztiválon, nagyon hálás alapnak tűnik; éles, pontos, drámai és megrázó. Fésüs Éva rendezése költői színház; üres üvegek teremtenek helyszínt, adják a kelleket. Megteremtődik az a fojtogató milió, amelyben az alkoholista anya szégyenbe, magányosságba, boldogtalanságba zárja gyermekét. Nagyon értékes az a mives, autonóm színházi nyelv, amin az alkotók beszélnek, még akkor is, ha nehezen fejthető. Ugyanis a történetmesélés és szcenírozás lírai logikája néha félreolvasztja a cselekményt. Vannak olyanok, akik nem ismerték a művet, és úgy értelmezték az előadást, hogy az a fiatalkori függőségről, alkoholizmusról szól.

Hasonlóan igényli a néző „munkáját”, értelmező közreműködését az **Avastetői Pegazus Csikók** (Avastetői Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, Miskolc) *Tökéletlen szülők, tökéletlen gyerekek* előadása. Múlt és jelen képei váltakoznak, A szülők gyermekkorából megidéződnek meghatározó élethelyzetek. Ezek magyarázzák jelenkori nevelési elveiket, szülői attitűdjüket. Fontos gondolat, érzékletes forma, kár, hogy a technikai bizonytalanságok, pontatlanul beadott fény, zene megnehezítik a befogadást. „Szabó Borbála *Szülők bosszúja* című művének ötletére készült életjáték” – fogalmaz ismertetőjük. Valóban jelentős az elmozdulás az alapműtől, szinte csak alapötletét vették át, és azt is megpörgették egy kicsit, s nem előnyére. A rendező, Nagy Andrea elmondása szerint a gyerekek nem tudták elfogadni a szerző alapötletét, hogy a szülők valódi „szétcsapós” bulija oldja fel a nemzedékek, megfegyelmeztettek és fegyelmezők közti feszültséget. Nem hinnének az ilyen felmenőknek a kamaszok, érvelt a csoport. Ezért náluk merő színjáték a szülők fékevesztett bulija, csupán nevelési célokat szolgál. Példázatos tantörténeté teszi a radikális változtatás Szabó Borbála elbeszélését. Mégsem érezzük, pontosabban esetleg utólag érezzük csak annak, olyan felszabadító hatású a jó humorú, kicsit kusza, de annál lendületesebb játék. Együtt nevetünk szülő és (kamasz)gyerek szeretettel átszőtt ősi és szükségszerű viszályán. Méltán volt közönségsiker; rálátni közös dolgainkra, s közösséggé váló közönségként reagálni ezekre emlékezetes és ritka színházi esemény.

Magasrendű és költői produkciót hozott immáron sokadszor a fesztiválra a **Szállka Stúdió** (Tatabányai Árpád Gimnázium). Érzéki, metaforikus, filozofikus előadás az *Univerzoom (törékeny, mint az üveg)*. Tara Andrea rendezéseiben a színjátszók hiteles jelenlétét, igaz alakításait (ez az alap, e nélkül nincs jó színház, pláne jó gyerekszínház!) megemeli az egyszerű eszközökkel színpadra álmodott érzékletes, teátrális költészet. A

látvány nem öncélú, gondolatot hordoz, és a drámai történések terét adja. Idén különböző színű és méretű labdák voltak a bolygók, így teremtették meg az Univerzumot. A mindenséget járták be a kamasz szereplők, mint a kis herceg Antoine de Saint-Exupéry művében. Csodás átértelmezését adták *A kis herceg* motívumainak. Különösen hálás vagyok a bátorságért, ahogy személyessé tették, saját életükbe fordították a közhelyessé citált mű szimbólumait. A magam részéről viszolygok az alpműtől, hamisnak, kimódoltnak gondolom... De lehet, hogy nincs igazam. A Szálka előadása viszont igaz volt és megrendítő! Olyan nehéz témákat járt körül, mint az időskori elbutulás, s tette ezt őszintén, költőien és általános érvényűen (nem közhelyes általánossággal). Új nézőpontból láttuk életünk legfontosabb történéseit, és elmozdított bennünk valamit, s így segített megérteni és feldolgozni... Fontos előadás.

Klasszikus drámák a gyerekszínjátékos színpadán

Két érvényes nagy klasszikust is láthattunk Szegeden. Mindkettő a szerelemről (is) szól, mindkettő főszereplői boldogságkereső fiatalok. Jó előadás mindkettő, ebben is hasonlítanak, különböznek viszont a színrevitel módjában.

A **Főnix Csoport** (Csengelei Alapfokú Művészeti Iskola) előadásának címe *Csongor és Tünde kicsit másképp*. Valóban Vörösmarty Mihály művét saját olvasatukban mesélik újra, saját szövegekkel, saját(os) humorral, saját reflexiókkal. De újrameséli! A Csongor és Tündét mesélik, és szép hűtlen hűséggel. Együtt haladnak a cselekménnyel, átfordítják a mű figuráit, helyzetait. Ismerősen mainak mutatják például a vándorokat: a Kalmár telemarketinges vállalkozó, a Fejedelem manipulatív politikus, a Tudós elvont kocsmafilozófus). Mégsem fokozódnak le, banalizálódnak el az alpmű értékei. Árulkodó, hogy milyen hitelesen és jól szólnak az eredeti sorok. A Csongor és Tünde lenyűgöző hegyorom, s ha néha neki is vágnak alkotók, hogy megmásszák, legtöbbször megtorpannak, visszafordulnak vagy megkerülik, esetleg felfutnak lendületből egy szomszédos dombra és azt mondják sikerült a csúcstámadás. Lantosné Horváth Irén rendező felvitte rá gyerekcsoportját könnyeden és jókedvűen, s mi is sokat nevtünk látva az expedíciót.

Más úton indult a **Palicsi Színjátékos Grund**, a **Nagyok** (Palicsi Magyar Művelődési Egyesület és Miroslav Antić Általános Iskola, Palics, Szerbia) *Rómeó és Júliá*-ja. Ők 28 percbe sűrítve adják a drámát. Élesen, szenvedélyesen, keményen fogalmaznak. A jeles közsínházi alkotók, Kalmár Zsuzsa színésznő az előadás rendezője és munkatársai nagyszerűen dolgoztak Arnold Ildikó csoportvezető gyerekeivel. Nagyon jók a fiatalok. Energikusak, érdekesek, szenvedélyesek, alig hihető róluk el, hogy tizenévesek csak, pedig azok. Végigviharzanak a történeten; táncolnak, rappelnek, vívnak, ölelnek, ölnek, és halnak. Erős színházi forma segíti őket.

Gyerekszínpadra, gyerekszínpadon születő drámák

Jubilált tavaly az **Álföld Gyermekszínpad** (Debreceni Művelődési Központ) és a fesztiválon köszöntötték rendezőjét Várhidi Atilát is. Talán nem tévedek, ha azt mondom, hogy az együttes a legrégebben azonos vezetővel dolgozó, és magas színvonalon dolgozó csapat. Idei előadásuk, a *Haverkák, avagy...* is felvillantotta a rendező korábbi munkáinak erőit. A gyerekek expresszív, szélsőséges játékmódja meggyőző volt, azonban Dankó Csaba *Haverkák* című „kamaszbohózata” nem bizonyult hálás alapanyagnak. Visszafogta őket a szöveg: a felnőttfejjel ábrázolt kamaszhősök, felnőtt „diákhumor”, a dramaturgiai következetlenségek.

Almássy Bettina mellett, hogy az egyik legjobb diák-, és gyermekszínjátékos rendező, több nagyszerű dráma szerzője is. Az **Izgó-mozgó Színpaddal** (Vigyázó Sándor Művelődési Ház, Budapest) bemutatott *Mersz vagy mersz? avagy önszántából mindenki mer!* előadásuk két történetet mesél egybe. Az egyik egy meggyőző saját történet; egy közösségben elvaduló felelsz vagy mersz játékról, ami pusztító bullying-ba torkollik. Fontos téma, imponáló színházi nyelv, remek játékosok – elegáns és sodró történetmesélés. A gyerekek improvizációiból egy remek kamaradráma született. Aztán becsatornázódik a másik történet, az ifjúsági színházi slágerdarab, a *Kövek*, amelyben halálos játékká válik a kövek hajigálása a felüljáróról a száguldó autókra. Nem fér össze a két történet, nem is lehet összefércelni. Sokkal megrázóbb a hétköznapi szörnyűséget ábrázoló saját sztori, mint a „nagy drámát”, emberhalált mutató kölcsönzött. Jelentős, erős hatású előadás született így is.

Improvizáció alapján születő előadások, életjátékok

A bullyingról szól a **KÖBŐ Csoport** (Eck Imre Alapfokú Művészeti Iskola, Pécs) *Bully vagy nem buli* című előadása. A csoportvezető-rendező, Komlóczi Zoltán térspecifikus, sétáló színházi helyzetet kínált a játékosoknak, és ők bátran, kedvvel „bele is állnak”. Tudomást vesznek rólunk, sőt be is vonnak minket, teszik ezt nagy kedvvel és bátran. A forma működik, hol jobban, mert megemeli, jelenidejűvé, megismételhetetlenné teszi a pillanatot, hol kevésbé, mert nehezen követhetővé, szétfolyóvá teszi a játékot, de többnyire meggyőző a kísérlet. Különösen a záróképben, amikor egy üveg folyosó-hídról nézzük az udvaron árválkodó, kiszorított főszereplőt.

A szorongásokról, félelmekről szól a **Csosziboszik** (Veszprémi Cholnoky Jenő Általános Iskola) életjátéka, a *Félelmeink*. Pontosabb lenne „érzet- vagy hangulatjátéknak” hívni. A stilizált képek, akciók, mozgás

meggyőző erővel ábrázol érzeteket, élethelyzeteket, belső történéseket. Sokat tudunk meg a figurák, egyben a szereplők belső világáról. Az előadás két rendezője, Neuburger Éva és Szegényné Kondor Csilla „láthatóvá teszi a láthatatlant”, a belső világot, ami oly sok nagyszabású színházi kísérlet nemes törekvése.

Mesék

A mesékről átfogóbban írok. Nem azért, mert kevésbé lettek volna sikerültek, korántsem, hanem mert több közös vonást, formai jegyet vélek felfedezni, mint a korábban leírtaknál. Több sokszereplős, énekkel, tánccal, képekkel elővezetett, jól követhető előadást láthatunk. Ezekben ki-ki megkaphatta a neki való feladatot, és mindig kiemelkedhetett az a játészó, aki erre hivatott, és húzhatta magával a többieket. Egyszerű eszközökkel, néhány jelzéssel tetszetős látványvilágot teremtettek. Megértették és szolgálták a mesék általánosabb érvényű, mély, magas és széles jelentéseit. Tudták, hogy meddig tart a játészók és nézők koncentrációja, és ehhez szabták az előadásidőt. A **Pemetefű** (Szegedi Jerney János Általános Iskola) *Ének a kőszívű királyról* című előadásának külön erénye a rendezőt, Lovai Agotát jellemző, fentebb leírt zeneiség, és a bátor anyagválasztás, hogy ezzel a csodálatos Pilinszky János-történettel foglalkoztak. Hasonlóan filozofikus *A Nap leánya* című olasz népmese, amelyet a **Turbó Csiga** (Siófoki Beszédes József Általános Iskola) mutatott be. Takács Tünde a rá jellemző közösségi színjátékos formákkal magabiztosan mesél a felszabadult gyerekcsapattal, akik szemmel láthatóan nagy kedvüket lelik a rossz, a gonosz, a pokol horrorisztikus megjelenítésében. Kétségtelenül ezek a legexpresszívabb jelenetek. Épp ilyen nagy örömmel rosszkalkodnak, boszorkánykodnak a **Huncutkák** (Szacsvey Imre Általános Iskola, Nagyvárad, Románia) *A boszorkány lányai*-ban. Szép történet a szerelemről Rusz Csilla rendezése, ahogy ők látják azt. Sok-sok játékörömmel, különösen, amikor ijesztgetni lehet. A **Magocska** csoport előadása is áradó kedvvel mesél (Attila Király Gimnázium, Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, Sárvíz Alapfokú Művészeti Iskolája, Aba). Fésűs Éva *A tojás* című meséjét adják elő. Külön erénye F. Korcz Judit és Tömör Zsuzsanna munkájának a sok-sok remek alakításon, felszabadult energián túl a színrevitel igényessége, a jelmezek, az élőzene szépsége.

Némileg azonos, mégis más úton indultak el az **Álmosdi Ekhós Rajkók** (Roma Láng Egyesület, Álmosd), akik sok-sok hiteles viselettel, reális kellékkel, autentikus tánccal játészák *A cigányok tündére* című mesét. (A szerzőt sajnálatosan nem tüntetik fel a színlapon, szerepeljen legalább itt Szécsi Magda neve). Csoportnak és vezetőjének, Szilasi Zsanettnek fontos a hagyományörzés, a szereplők identitásának, a cigány hagyományhoz való viszonyának megfogalmazása. Ettől néha nehézkes a szcenírozás, de összességében színes, szemkápráztató bábos-élőszíneszes játékot látunk, sok remek alakítással.

Egészen eredeti a **Szabó Magda Színjátészó Csoport** (Szabó Magda Kéttannyelvű Általános Iskola, Budapest) csoportjának előadása. Még hasonlóra sem emlékszem vegyes korosztályú, zömmel alsós gyerekektől. *A halhatatlanságra vágyó királyfi* alapján improvizáltak a gyerekek Szalai Ádám és Várkonyi Dániel vezetésével, így születtek a *Meséld el, fiam* jelenetei. Kamaratérben játészanak, díszletük egyetlen asztal, kellékeik teatojás és csipesz. A színen vannak végig, és az első perctől az utolsóig totálisan oldottak, már-már lazák, elfogódottság nélkül önmaguk, vagyis önazonosak a játékban, humoruk felnőtt humor, de nem a felnőttek (rendezőik) humora. Nincs szükségük porgetett tempóra, feszes koreográfiára. Csak vannak, de milyen nehéz is ez a „színpadon levés”, mennyi tréning, munka kell hozzá a színésznek –, nekik megy, mintha mi sem lenne egyszerűbb. Végül szeretnék szólni arról az előadásról, amelyik a legmélyebb nyomot hagyta bennem idén. Egy előadásról, amelyben kicsiny gyermekek fedeztetek fel velem egy kevésbé ismert kortárs „felnőtt-mesét”, és mutattak valami elemi, nem kisebb dolgokról, mint a társadalmon kívülség szép-fájdalmas szabadsága, az örökbe fogadás nehéz-türelmes szeretete, a (fogadott) testvéri odaadás, egy nevelőszülőknél nevelkedő gyermek identitáskeresése és megtalált identitása. *Mese a lányról, aki nem beszélt* – Tóth Krisztina története egy erdőn élő cigány házaspárról, akinek sorsára hagyott gyermekét falusiak nevelik nagy szeretetben. Mégsem tud addig beszélni, amíg nem ismeri meg múltját. Útjára elkíséri testvére, s miután találkozott a hóban-hőségben erdőn bolyongó szüleivel, megszólal. Nevelőszülei szeretettel várják vissza a kettős identitását megélő kislányt. A gyerekek bölcsen és humorral játészák összetett szerepeiket, szemléltomást értenek mindent. Énekelnek, táncolnak, báboznak könnyedén. Semmi nincs, ami ne ezt a szépséges történetet, a gondolatot szolgálná. Kétszer láttam, hasonlóan jól játészottak, hasonlóan erősen hatott Fontányi Andrea és Temeláné Csernák Bernadett nagyszerű drámatanári-rendezői munkája (**CsepPet**, Érsekivadkerti Petőfi Sándor Általános Iskola).

Az értékelésen jelen volt az iskolájuk igazgatója, aki megható büszkeséggel, elismeréssel beszélt a csoportról, a pedagógusokról, iskolájáról. Évekkel ezelőtt kitalálták, hogyan tehetnék vonzóvá a nógrádi kistéleplülésen található iskolájukat. Művészi nevelés, egyéni tanterv. S mára nem viszik el városba tőlük a gyerekeket. Jó lenne, ha hagynák a hasonló pedagógiai műhelyeket dolgozni, hogy csodák születhessenek, és nem mondanák meg nekik, hogyan csinálják azt, amit csodálatosan tesznek. S akkor efféle csodák születtek majd.

S a gyerekszínjátészás köszöni, jól lesz jövőre is.

Játék mint világnézet

Beszámoló a XXVIII. Weöres Sándor Országos Gyermekszínházi Fesztiválról

Pass Andrea

Számomra a zsűrizés felemelő, inspiráló tevékenység, annak ellenére, hogy a feladat nem könnyű, sőt, előfordul, hogy kellemetlen helyzetekbe sodor. A számtalan szempont figyelembevétele, a mérlegelés kritériumainak felrakása az adott „mezőnyhöz” mérten, a diákok iránt érzett felelősség nyomása a döntéshozatalban, a szakmai beszélgetéseken minden egyes előadás kapcsán a lényegre törő és előrevivő észrevételek megfogalmazása a megfelelő tónusban, ezekre koncentrálni helyes döntéseket hozni egy szerencsés esetben egész napot kitöltő fordulón számomra is megmértetés. A zsűri dolga eggyel könnyebb, ha a Weöres Sándor Országos Gyermekszínházi Fesztivál utolsó állomásáról van szó, amit nevezhetünk gálának, hiszen itt már minden csoport győztes, nem kell minősítéseket osztani, ugyanakkor a szakmai beszélgetéseket így is megtartjuk. Felmerült zsűritársamban, Perényi Balázsban és bennem is, hogy vajon ezen a ponton mit tudunk mi hozzáadni a látott produkciókhoz, a csoportvezetők és a diákok munkájához? Mivel erre az eseményre mondhatni, hogy már-már kiforrott előadások érkeznek, gyakran visszatérő csoportvezetőkkel, talán annak megerősítése lehet a dolgunk, hogy a munkájuk érték. Mindig is tartottam az ilyen típusú fogalmaktól, de ez a két nap mégis folyton ezt a szót juttatta az eszembe. Mit jelent ma ez a szó? Jelent bármit a fiatalok számára? Kinek mi az igazán értékes? Mit tart egy csoport fontosnak? Mi van a fókuszában? Mitől válik a nézők számára is felismerhetővé? Mit helyez az előadás ideje alatt az én érzéseim, gondolataim fókuszába? Milyen kérdéseket indít el bennem? Mi által okoz számunkra az adott előadás örömet? Mi által okoz a játszóknak számukra örömet? Ezek mind az előadás eredményeit, értékeit képezik.

Az idei fesztiválon csupa olyan előadást láthattam, amikben nagyon pontosan körülírható volt az a probléma, ami az adott közösséget érdekelt, amit fel akart dolgozni. A fókuszon túl nagyon fontos a témához megtalált forma, amiben a gyerekek felszabadultan tudták megfogalmazni az őket foglalkoztató kérdéseket. Láthattunk szerkesztett játékot alsós gyerekekkel, akik Weöres verseit használva, mint valami forgószelet, a ritmusra és a dinamikai váltásokra támaszkodva játszottak „erőviszonyaikkal”, a *Sárkánybál* vége mégis az lett, hogy „béküljünk ki, ha lehet”, és lelkesen keztek rázni egymással. „Miért is vagyunk?” – tették fel a kérdést a Kalamajka Együttműködési Játékosai, és a *Lélekmadár* képein keresztül tudtukra adták, hogy a generációjuk nem egy hiba, és aki ezt gondolja róluk, téved! Húsba vágó témák is előkerültek nagyon őszintén megfogalmazva, ilyen volt a függőség kérdése, annak csapdái egy stilizált játékban rajzolódott ki előttünk a PERSZE csoport előadásában (csoportvezető: Fésüs Éva). A bullying ezúttal egy, a színházi találkozókon talán még nem is látott formában jelent meg előttünk, ez pedig a térspecifikus, vándorló előadás, amiben a diákok a nézőkkel való interakciót is képesek voltak irányítani. Ennek az előadásnak kifejezetten örültem,

hiszen a gyerekeket egy új formával ismertette meg a KÖBŐ csoport (csoportvezető: Komlóczy Zoltán).

Láttunk klasszikust „kicsit másképp”, *Csongor és Tündét* egy kamasz csoport műhelymunkájában (*Főnix csoport*), *Rómeó és Júlia* zanzát zenés formában (Palicsi Színház Színházi Fesztivál Nagyközönség), groteszket „Örkényeskedve” (G.B.C.S. IKT.), kisebb arányban, de találkozhattunk kortárs művekkel is, Tóth Krisztina meséjével vagy Szabó Borbála művével.

Nagyon érdekes egy ilyen palettán megfigyelni azt is, hogy az egyes produkciók milyen mértékben viselik magukon a rendezők keze nyomát. Azt gondolom, hogy az úgynevezett rendezői színház éppúgy hasznos lehet a diákok számára, mint az a munkamódszer, amiben a gyerekek nagyobb teret kapnak a formák, játékok megtalálásában. Két különböző irány, de a diákok nagyon szívesen vesznek részt olyan játékokban is, amiben több a kívülről meghozott szabály. Ez igazából egy jól látható keret vagy mankó, és a gyerekek erre támaszkodva találhatják meg szabad mozgásterüket. A Petőfi Pupa *A walesi bárdok* című előadása (csoportvezető: Kis Tibor), vagy a Szálka Stúdió *Univerzoom* című játéka (csoportvezető: Tara Andrea) ide sorolható. A síri Bendegúzok Arany János *A bajusz* című művének átdolgozása (csoportvezető: Gál Zoltán) számomra úgy tűnt, hogy a két munkamódszer tökéletes elegye. Tele erős színházi helyzetekkel, amik borzasztó hálás színészi pillanatokkal biztosítanak a játszóknak számára, a nézőknek pedig olyan élményt, amit még talán évek múlva is emlegetni fognak. A szakmai beszélgetéseken egyébként egészen különös élmény, amikor olyan rendező-csoportvezetővel találkozunk, aki nem is sejtí magáról kimagasló tehetségét, és itt muszáj név szerint kiemelni az érdekeskedő Fontányi Andreát, aki egy csodálatos előadást hozott el nekünk CsepPet csoportjával (*Mese a lányról, aki nem beszélt*).

A szakmai beszélgetésen elhangzott több csoportvezetőtől is, hogy a diákokat mennyire felszabadította a többi csapat munkája, például egy olyan felismerés, hogy bizony lehet merész formákhoz nyúlni, megszületett bennük az igény más, számukra új irányokba elmozdulni. Ezt azért is említem meg, hogy ösztönözzem a csapatokat, nézzék egymás munkáit, vegyenek részt a szakmai beszélgetéseken, hiszen kialakulhatnak olyan eszmecserek, amelyek a következő munkájukra talán inspirálóan hatnak.

A kreativitás, esetünkben a színház, mint ösztönzői forma tökéletes eszköze annak, hogy a diákok időt és teret nyerhessenek arra, hogy feldolgozzák azt az ingeradatot, ami rájuk zúdul nap, mint nap, hogy megérthessék és reagálhassanak az őket ért impulzusokra. Talán erre van most a legnagyobb szükség, hogy lehetőséget teremtsünk nekik megállni, szétnézni, gondolni a látottakról valamit, azt megfogalmazni valamilyen formában. A csoportvezetőkön óriási a felelősség, hiszen munkájukkal így vagy úgy, de a gyerekek, a felnövekvő generáció világnézetét formálják. A 2019-es Weöres Sándor Országos Gyermekszínházi Fesztivál előadásai ennek megnyugtató lenyomatai.

A szegedi Weöresről, háromszor

2018 őszén a Szegedi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Karán dráma- és színházismeret osztatlan tanárszakos képzés indult az Összehasonlító Irodalomtudományi Tanszék színházstudományi munkacsoportja (Kürtösi Katalin, Kérchy Vera, Jászay Tamás) gondozásában. Szeged színházi központ, ahol a pici független csapatok szobaszínházi akcióitól a Dóm tér négyezer fős nyári népszínházáig terjed a repertoár. Ez is volt a szak indításának egyik motivációja, hogy ti. az ide járok a tanszéki munkatársak meglévő, a helyi és regionális színházi szakmával ápolt aktív kapcsolatrendszerét hasznosítani tudják majd. Ezért volt nagy öröm, amikor megtudtuk, hogy a XXVIII. Weöres Sándor Országos Gyermekszínházi Fesztivál néhány év után újra a szegedi Agorában kap helyet. A rövid toborzás a Weöresről alkotott saját, kizárólag pozitív tapasztalataim megosztását jelentette, annak tudatosítását, hogy ez a legjobb hely tanulni és gondolkodni, ha a diplomaszerezés után iskolában gyerekekkel és drámával akarnak foglalkozni, hiszen itt az évad legjobbjaival van esélyük találkozni. Ezek után három elsőéves hallgató vállalkozott arra, hogy végignézi a programot és reflexióit, gondolatait lejegyzik a látottakról. Egy hosszú, ám ígéretes út elején vannak ők hárman, vagyis Bálint Zsófia, Czabala Zsófia és Kádár Krisztina, de ezt nem mentegetésként írom, hanem tényként: kérem az olvasót, hogy ennek tudatában olvassa írásaikat. És éppen ezért vagyok biztos abban, hogy az út következő állomásánál addig nem fognak nyugodni, míg be nem jutnak olyan előadásokra is, amik elköszálnak a programban, esetleg korlátozott nézőszámmal rendelkeznek. Ebből a prózai okból hiányzik a beszámoló három produkcióról: a veszprémi CsozsiBoszik, a tatabányai Szálka és a pécsi Kőbő Csoport munkáiról, ezt utólag is sajnáljuk. Viszont a pohár mégis (több mint) félig tele, hiszen a fesztivál huszonegy másik előadásáról szóló rövid impressziókat jó szívvel ajánlja az olvasó figyelmébe a blokk szerkesztője:

Jászay Tamás

Csillagok születnek

XXVIII. Weöres Sándor Országos Gyermekszínházi Fesztivál, Szeged

(...) Csongor és Tünde kicsit másképp

A **Főnix csoport** újrarendezett klasszikusa nem in medias res kezdődik. Bevezetesként a színjátzók kiválasztják az eljátszandó darabot, szerepeket osztanak, majd nekivágnak az előadásnak, beleolvadva ezzel minket a színházi előadások általánosan megelőző munkálataiba is. Van jelmez, díszlet, gyorsöltözés, minden, ami kell. Az előadás maga is lényegében még egy izgalmas és szórakoztató próbafolyamata a Csongor és Tündének, egyben kulisszajárás a színház kalandos világában. A fiatalok nyelvére lefordított, pár percben sűrített előadás határozottan elérte a célját, sikerült megérinteniük még a legfiatalabb korosztályt is.

Mese a lányról, aki nem beszélt

Az érsekudvarból **CsepPet csoport** egy népmesét választott, méghozzá olyat, ami nemcsak a gyerekeknek, de a felnőtteknek is felkeltette az érdeklődését. A történet egy házaspárról szól, akiknek született három gyermeke, egy tolas, egy síró szempár és a lány, aki nem beszélt (habár őt édesanyja már meg sem nézte, hanem kirakta egy kosárba és letakarta azt). A lányt megtalálták, felnevelték, ám az nem szólalt meg soha. Végül a testvérek egymásra találnak, majd elvezetik őt „igaz” szüleihez. A színes jelmezek, lélek, tánc és zene népies hangulatú, visszavezetnek bennünket hagyományainkhoz. A kis játzók pedig rendkívüli élvezettel és a karakterükhöz hűen játszották a rájuk osztott szerepeket.

Örkényeskedünk...

A **G.B.Cs. IKT** elnevezésű csapat egy általános iskolásokból álló színjátszócsoporthoz tartozik. Ők meglepő módon nem népmeséhez vagy a „korukhoz illő” témához nyúltak, hanem egy gimis tananyaghoz, Örkény István híres egyperceseihez.

Több egypercest fűzött egybe az előadás, folyamatos „percenkénti” váltások voltak megállás nélkül, mégis könnyen érthető és látható volt a határ az egyes történetek között, köszönhetően például az előadásban előszeretettel használt kellékeknek. A darab vége egy általuk kitalált zárás volt, néhány egypercesből vett mozzanatokkal tarkítva, ami rendkívül kreatív és szellemes megoldás volt. Akár ismerjük, akár nem, mosolyt csalt az arcunkra.

Haverkák, avagy...

A debreceni **Alföld Gyermekszínház** előadásában a néző egy teljes pompában álló berendezett színpadot lát. A történet főszereplője egy magányos lány, aki egész nap nem csinál semmit, csak unatkozik. Nénje felad egy hirdetést, amiben barátot/barátnőt keres a lánynak, hogy tudja kivel eltölteni az időt. A lány beleegyezik, sorra jönnek a jelentkezők, ő meg számukra látszólag nevetséges kérdéseket tesz fel, amiknek középpontjában általában mesebeli dolgok/lények szerepelnek. Az utolsó jelölt egy fiú, Petrus, akit minden érdekel, ami az időjárással és a hőmérséklettel kapcsolatos. A lányt kezdetben felbosszantja, de aztán rájön, hogy Petrus valójában jó fej. Az előadásnak látszólag függő vége van, sejtelmes: a nézőre bízzák, hogy ez egy legjobb barátság kezdete, vagy esetleg egy szerelem kibontakozásának nyitánya.

Ének a kőszívű királyról

Az előadást a **Pemetefű** csoport mutatta be. A szép kőszívű király szívében nincs se szeretet, se kegyelem senki iránt. A nép félt tőle, az emberek elálltak az útjából. Vonult a seeregével, és amerre csak járt, a kardjával hasított, kaszabolt és minden a porba hullt. Egy ilyen véres alkalommal azonban elkeveredett, sehogy sem találta sem a szolgáit, sem pedig a hazavezető utat. Így bolyongott sokáig, mígnem elért a palotájához, ahol senki nem ismerte meg, csak bámult rá a „megannyi szolgáló nép”. Kidobták a palotából, mindenfelé zörgetett az ajtókon, de senki nem volt, ki beeresse a

megtört, öreg királyt. Még a halálnak sem kellett, hiába kívánta már. A megindító történet Pilinszky János által írt sorai sorra csendültek fel az előadás során egyénileg, illetve kórusban is. A szöveg egyes részeit megzenésítették, így egymást váltogatta a prózai előadásmód és az ének. A tökéletesen megalkotott zenei világ mellett a mozgás világa is kellően kidolgozott volt. A szereplők egyöntetűen feketében voltak, ezzel is nagyobb hangsúlyt fektetve magára a történetre, illetve a mozgásra és a zenére, melyek együtt vezettek el bennünket a katarzishoz.

Imbolygó iskolabolygó

Békés Márta pedagógus *Imbolygó iskolabolygó* című kötetéhez nyúlt a budapesti **Pogácsa az Arénában színikör**. Az előadás középpontjában vicces iskolai történetek szerepelnek, melyekkel mint mindennapi kihívásokkal a tanulóknak szembe kell nézniük, kezdve a rettegett takarítónőtől az egyest előszeretettel osztogató tanároktól. A verses művet hol prózában, hol énekelve hallhatjuk, az előadást zongora kíséri. Az egyes történetek koreográfiája is tökéletesen illeszkedett az előadáshoz: az amúgy is sok energiával rendelkező gyerekek energiaszintjét teljes mértékben kihasználja, akik szinte meg sem állnak a színpadon, szó szerint felszántják azt.

János vitéz

A lendvai **Kisoroszlánok** feldolgozásában került színre a János vitéz. A darabot magát keretbe helyezték, miszerint az iskolások olvasás közben bukkannak rá Petőfi nagy művére, majd ahogy haladnak az olvasással, úgy elevenednek meg Kukorica Jancsi kalandjai a színpadon. Három fiú felváltva játssza Jancsi szerepét, történetenként, énekenként követik egymást. Jól kitalált és begyakorolt koreográfia segítségével ábrázolták a karaktereket és a történet egyes állomásait a fiatalok. Tündérország varázslatosságának érzékeltetésére buborékokat fújtak, melyek akár a tündérszárnyak, repkedtek, szálltak a színpadon. A történet végén újra visszakérülünk a „jelenbe”, ahol az izgatott tanulók csak úgy falták a könyveket...

A tojás

Az abai **Magocska csoport** előadásában láthattuk *A tojás* című mesét. A darab két főszereplője Rontombontom és Ir-gumburgum király. Alattvalóik, a két nép állandóan viaskodott egymással, nem bírtak békében élni. Egy este az egyik királyság tyúkjá átszökött a másik birodalomba, ahol tojást rakott, ám nem tudták eldönteni, hogy kit illet a tojás. Volt azonban abban a királyságban, ahol a tojást találták, egy okos lány, aki süteményt sütött belőle, amit megfelezett a két nép között, és ők azóta békességben élnek egymással. A két ellenséges nép megkülönböztetésére szolgált például a jelmez, az egyik narancssárga, míg a másik zöld ruhában játszott. A két királyság közötti viaskodást ötletesen oldották meg: valahányszor konfliktus merült fel a felek között, kötelet ragadtak és erőnek erejével húzni kezdték két oldalról. Az előadásban a jelmezek mellett a kellékek is domináltak, melyeket vélhetően a gyerekek maguk készítettek. Előadásukat nézve valódi játék tanúi lehettünk.

Czabala Zsófia

Örömszínház egy hétvégén át

XXVIII. Weöres Sándor Országos Gyermekszínházi Fesztivál

(...) A fesztiválprogram indításaként a szegedi **Kalamajka csoport** (Jerney János Általános Iskola) *Sárkánybál* című előadását nézhettük meg, az alig negyedórás produkció lendületével és életvidámságával jól elindította a fesztivált. A Weöres Sándor és Kárpáti Tibor verseinek felhasználásával készült előadásban a gyerekek fegyelmezettsége és az előadás könnyedsége mosolyt csalt sokak arcára.

A két nap folyamán rengeteg mesefeldolgozást adtak elő a gyerekek, köztük magyar népmeséket is, de más népcsoportok hagyományait is színre vitték. Az egyik ilyen előadást a siófoki Beszédes József Általános Iskola drámásainak tolmácsolásában láthattuk, *A Nap leánya* egy olasz népmese dalokkal tarkított feldolgozása volt. A **Turbó Csiga** csoport gyerekeinek koncentrált előadásában jól vegyítették saját lendületüket a történettel.

Az autentikus mesefeldolgozások közé sorolható még a nagyvárad **Huncutkák** előadása is (Szacsavay Imre Általános Iskola). *A boszorkány lányai* című népmese feldolgozásában kiemelkedő színészi átéléssel játszottak a gyerekek. A helyszínüket, vagyis a fény és a sötétség birodalmát a világítás különbségei mellett a testtartással is elkülönítették a gyerekek: mozgásukban a fényt a könnyedség jellemezte, a sötétséget pedig a görnyedt testtartás és a nehézkes, darabos mozgás.

A mesefeldolgozások között voltak klasszikusok, mint a fent említett kettő, és voltak újító jellegű darabok is, mint például a budapesti **Szabó Magda Színház** **Csoport** előadása, *Meséld el fiam* címmel. Ők A halhatatlanságra vágyó királyfi meséjét dolgozták fel, remek humorral reflektálva a világ jelenlegi rendjére és magára a drámapedagógiára is. A gyerekek személyiségéből kiindulva lendületes, friss előadást mutattak be az alkotók.

A friss hangvételi előadások sorába tartozik az **Izgómozgó Színpad** (Vigyázó Sándor Művelődési Ház, Budapest) produkciója is, ők saját ötletük alapján, közösen hoztak létre improvizációkból egy, a fiatalokat érintő és emellett a felnőttek számára is fontos produkciót *Mersz vagy mersz? avagy önszántából mindenki mer* címmel. Az előadás témája az iskolában megjelenő indirekt bántalmazási formák használata, a manipuláció és a csoportba tartozás kérdése, ami minden szempontból vékony jég. Az előadásnak nemcsak az üzenete volt jól kidolgozott, hanem a színpadi nyelve is. Végig ritmusgyakorlatokkal kötötték össze a jeleneteket, a színpadot jól kihasználva mozgatták a szereplőket. Az előadás központi eleme egy dobogó volt a színpad közepén, ezen ült a kórus, amiből az egyes jelenetek kezdeténél kiléptek a szereplők. Ahogy folyamatosan változott a kórus és a szereplők összetétele, világos lett, hogy tulajdonképpen bárki kerülhet bántalmazó vagy éppen bántalmazott helyzetbe is, szituációtól függően.

Hasonló társadalmi jelenséget boncolgatott a miskolciak előadása is (Avastetői Általános Iskola, **Avastetői Pegazus Csikók** csoport): ők Szabó Borbála Szülők bosszúja című művéből kiindulva alkották meg közösen a *Tökéletlen szülők, tökéletlen gyerekek* című előadásukat. Az előadás egésze a generációk közötti konfliktusra épít, megjelennek benne az internethasználat különbségei és a fiatalok határo-

kat feszegető magatartása is, akik nem számítanak arra, hogy mindez egyszer az ő nyakukba zúdulhat.

A két nap programjában üde színfoltként volt jelen a **Harkácsi Pimpó Bábcsoport** *Vörös Rébék* című Arany János-adaptációja (Gömörfalvi Alapiskola, Szlovákia). Az előadás bábtechnikája volt meglepő, síkbábokkal játszottak, és így az egész előadás árnyjátékként volt látható. A bábok nagyon szépen kidolgozottak voltak, és maga a fehér vásznon megjelenő kép is részletgazdagon és ötletes megoldásokkal jelent meg. Az előadásban magyar népdalokat is felhasználtak.

Összességében változatos és színvonalas programokat vontatott fel a fesztivál az egészen könnyed témáktól a felnőtt számára is kihívást jelentő koncepcióig. A program egésze alatt inspiráló volt a gyerekek energiája és az a pozitív légkör, ami az egész hétvégét meghatározta.

Kádár Krisztina

Tündérektől a dzsinnekig

XXVIII. Weöres Sándor Országos Gyermekszínházi Fesztivál, Szeged

(...) Két nap alatt húsznál is több előadást tekinthettem meg, ezekből válogattam.

A lélekmadár

A rendkívül figyelemfelkeltő, elgondolkodtató című előadást a kecskeméti **Kalamajka Együttes** általános iskolásai adták elő, témáját saját gondolataikra, elképzeléseikre alapozva. A darab elején pengetős hangszer hozza létre az álmodozó, légies alaphangulatot. A gyerekek a színpadon állva folyamatosan kérdéseket tesznek fel, a néző előtt megjelenítve kételyeiket, álmaikat. Tudásvágyuk és érteni akarásuk egyfajta szabadság után vágyakozó madárként tűnik fel, ami ki akar törni a szabályok alól: a gyerekek szemében a felnőttek azért rontják el az életüket, mert erre képtelenek. Az allegorizáló, álmodozó hangulat, amire a fényjáték és a háttérzene is rásegít, néha megtörik, amikor az olyan nagy, filozofikus kérdések közé, mint például a kapcsolatok mibenléte betolakszanak a gyerekeket foglalkoztató kisebb kérdések: ki ette meg az utolsó kocka csokit, ki és miért vette kölcsön a frissen vásárolt biciklit. Az apró humorforrások néhol megtörik az előadás általános hangulatát, de a lezárásnál már egyértelműen pozitív a hangvétel. A gyerekek még hisznek az álmaik elérésében, még akkor is, ha a felnőttek már nem.

Rómeó és Júlia

A következő, témájában és hangulatában is merőben eltérő produkciót a **Palicsi Színház Grund – Nagyok** tinédzsercsapatának előadásában láthattam, akik a lehetetlennel próbálkozáva kísérelték meg új köntösbe öltöztetni a *Rómeó és Júliát*. Az eredmény egy félig elrappelt, félig elénekelt és -táncolt show lett, az időkorlát miatt némileg megkurtított verzióban. Az előadás elején a magyarórák sokat emlegetett problémájával találkozunk: egy kamaszlány ott-hon próbálja értelmezni az idegenül hangzó szöveget. A kötelező olvasmányok örök problematikája jelenik itt meg, és amikor a lány sóhajtván eldobja a könyvet, a cselekmény beindul, és megismerkedhetünk a *Rómeó és Júlia* kortárs, gyerekek számára feljavított verziójával. Az eredeti szöveg ritkán hangzik fel, és akkor is látványosan keveredik kortárs, szleng kifejezésekkel. A történetet leginkább dalok

vagy rapszámok formájában követhetjük. A készítőik nagyon tudatosan használták fel Shakespeare munkásságát (egy ponton énekelt verzióban felbukkannak a szonettek), és a hozzákapcsolódó recepciót is: Júliát és Rómeót ugyanis különböző jelenetekben különböző játszóalakítják, ami a darabra évszázadok során rakódott értelmezéseket is jelképezi. A lezárás is megváltozik, ugyanis a szerelmesek öngyilkossága előtt a művet egyszerre olvasó és narráló lány fellázad, a sarokba dobva ezt az „ostoba” történetet. A végső tragikus jelenetekig ily módon nem jutunk el, ám valahogy mégis: az előadás a „Meghalni, és Júliához feküdni” című dallal zárul.

Félelmeink

Két, számomra sokkoló és elgondolkodtató előadást szeretnék kiemelni, melyek közül az egyik, a *Félelmeink*, az **Avastetői Pegazus Csikók** csapatának produkciója. Különlegesen személyes térrel találkozunk, ahol a gyerekek saját félelmeiket és szorongásaikat jelenítik meg. Ott vannak a szokásos félelmek, mint a rossz álmok, pókok, a magasság, a mélység, a tömeg stb. Emellett azonban megjelenik az utóbbi időben nagy problémát okozó kiközösítéstől való félelem, az ehhez való kényszeres megfelelési félelmekről nem is beszélve: „túl vékony vagyok”, „túl magas vagyok”, „túl alacsony vagyok”. A játszó sokkoló nyíltsággal szembesítik a nézőt azzal a ténnyel, hogy a gyerekek világa legalább olyan kegyetlen, mint a felnőtteké, ha nem kegyetlenebb. Felhívják a figyelmet, hogy a szülők által észre sem vett vagy szőnyeg alá söpört problémák komoly gondokat okozhatnak a lelkükben, melyek akár önbántalmazáshoz is vezethetnek. A rideg tényekkel nyíltan szembesít minket a darab, erre a hatásra a drámai zene és a fekete ruhák is ráerősítenek. És bár a hangulat egyre komorabbá válik, a lezárás mégis pozitív. A gyerekek megtalálják saját megoldásaikat félelmeik legyőzésére: a kiközösített kislány minden félelmét, magányát és kudarcát egy naplóban vezeti le, és barátokra lel, a pókoktól rettegő gyermek pedig egy könyv segítségével tanulmányozza rémét. Ezt a kicsengést támasztja alá a zene lágyabbá válása, illetve a jelmezek változása: a gyerekek fekete pólóikból kibújva színes felsőkre cserélik azokat.

A cigányok tündére

Kissé eltávolodva a tinédzserek problémáitól, a szombat reggeli első előadás igazi különlegesség az egzotikus kultúrára éhezőknek. Az **Álmosdi Ekhós Rajkók** csapata adta elő *A cigányok tündére* című népmesét, a vándorló népcsoport egyfajta eredettörténetét adva, arra a kérdésre válaszolva, hogy a cigányok miért élnek ennyire szétszórva a világban. A történet mindenki számára ismerős lehet, aki ismeri a *Magyar Népmesék* sorozat cigány meséket feldolgozó kistestvérét, a *Cigánymeséket*. Az előadást átítatja a roma kultúra, a népszokások, a szereplők hol tájszólásban magyarul, hol az eredeti roma nyelven beszélnek. A jelmezek színes népi ruhák, jellegzetes, a kellékeken is megjelenő motívumokkal. A papírmásé figurák szintén népviseletbe öltöztetve tűntek fel, még mesészerűbbé téve az előadást. A történetet jellegzetes dalokkal és táncokkal tarkítják, megadva a vidám alaphangulatot, aminek köszönhetően bátran nevezhetjük a fesztivál legpörgősebb, legélettelibb darabjának.

A walesi bárdok

Egy igazi magyar irodalmi klasszikussal, Arany János balladájának átdolgozásával készültek a **Petőfis Pupák** csoport tagjai. A mű egyedi köntöst kapott az előadás folyamán, a gyerekek botokkal és piros szalagokkal formázzák meg a történeteket, miközben a szöveget hol elszavalva, hol énekelve hallhatjuk. A véres, kegyetlen cselekményt még hangsúlyosabbá teszi a gyilkosságoknál felvillanó vörös fény, a darabot végigkísérő, kelta dallamokat idéző epikus zene. A piros szalagok vörös lángokként vesznek körül és emésztik el a bárdokat, a végén azonban Eduárd király az, aki az áldozatok hangját hallva nem szabadulhat a szalagok erdejéből, azok körülveszik őt és rácsavarodnak a testére, mígnem képtelenné válik a menekülésre épp úgy, ahogy tettének következményei elől sem menekülhet el soha.

...függőben...

A másik sokkoló előadáshoz érkeztünk, amely *A muter meg a dzsinnek* című, Elekes Dóra által írt művet dolgozza fel. A **Persze** tinédzser csoport előadásában erős a felütés, a gyerekek énekelve tornyot építenek üres sörösüvegekből, amit a következő pillanatban főszereplőnk nagy csörömpöléssel összedönt. Az italosüvegek koccanása, csörömpölése, súrlódása állandó hanghatásként van jelen a darab során, hiszen képtelenné válik semmi mást nem használtak, csak üvegeket, dobozokat, illetve egy gördeszkát. Így ismerjük meg az alaphelyzetet: elvált szülők, apuka elköltözött és az előírtnál többet nem is óhajt foglalkozni gyermekével. A kislány anyukájával él, aki körül az egész cselekmény forog. És bár testi valójában sosem jelenik meg a színpadon, mintha mégis mindenhol ott lenne: a kislány osztálytársai beszámolnak róla, hogy látták dülöngélni az utcán, a gyerekek elkeseredve mesélik, hogy édesanyja szomorú, ha a dzsinn nincs vele. Egyedül az anya hangját halljuk, ahogy az üvegek csilingelésén keresztül záporoztatja ingerült kérdéseit lányának. A darab középpontjában mégsem ő, hanem a gyermek áll, aki egyre elkeseredettebben küzd, hogy megfeleljen a feléje záporozó elvárásoknak, miközben a csapások (egyesekek, intők, cigizés), minden egyes bukás alkalmával egy-egy üres üveg vágódik hangos csattanással a lábához. Ez a szimbolika végighúzódik a darabon. Az alkoholizmus kérdését nem mondják ki nyíltan, de a dzsinn emlegetése, mint az édesanya állandó párkapcsolata, és az üvegek folyamatos megjelenése nyilvánvalóvá teszi, hogy korunk nagy problémáját látjuk a színpadon. Erre erősít rá a fényel való játék is: vörös lámpák jelzik a részeges

állapotot. Egy ilyen felütés után természetesen a lezárás sem lehet pozitív, a szülők hanyagságát látva a gyerekek előlki kedvenc gördeszkáját magától. A záró kép keretes szerkezetet ad a történetnek: a kislány visszaül a deszkára, amelyről a darab elején felállt, és kétségbeesetten lehajtja a fejét, miközben a többiek körben állva a kezdéskor elhangzott dalt éneklük: „*lekapcsolom a villanyt a fejemben*”. A kör bezárul, a pozitív befejezés elmarad, és bár a kislány elindult lefelé egy úton, a szülők részéről minden változatlan marad. A dzsinn velük marad.

A bajusz

Összefoglalóm végén ismét egy Arany János-mű következik, *A bajusz*, amelyet a siroki **Bendegúzok** csoport játszóí adtak elő. A jól ismert történet középpontjában egy gazdag, de komoly problémával küzdő férfi áll, akinek egyetlen bánata, hogy nem nőtt ki a bajusza, ami nélkül senki sem válhat felelősségteljes férfiembré. A darab vásári komédia, benne annak tipikus elemei: adott egy mulattató szituáció, amit mindenki véresen komolyan vesz. Szóba kerül a babonáság, a rontás lehetősége is, mindez eltúlzott tájszólással, és szintén túlzó, humort adó reakciókkal fűszerezve. A problémát gyógyítani igyekvő, bár csalónak tűnő csodadoktor is felbukkan, hogy varázskencseivel hasztalanul gyógyítsa a beteget, akit végül a cigányok vesznek kezelésbe, és közben ki is rabolják. A vásári jelleghez hozzátartozó hagyományokat itt sem lehetett megkerülni: népzene, tánc és népi játék színesíti a történetet, a szereplők pedig teljes természetességgel rohanganak a nézőtérre, vagy szólnak ki a színpadról. És hogy van-e tanulság? Ebben az esetben ennyi: a nevetés mindenkinek jót tesz. Szerencsétlen főszereplőnk baját nem gyógyítják meg, és még mindebből ki is forgatják.

Összefoglalva: kellemes meglepetésként ért az előadások kreativitása, a különböző technikák, a különféle témák színes változékonysága. Akadtak ismétlődő elemek a darabokban, de ez főleg a magyar népmese-feldolgozásokra volt jellemző. Különösen közel álltak hozzám azok az előadások, amelyek a gyerekek, tinédzserek, fiatal felnőttek gondolatait és problémáit dolgozták fel, és felhívják a figyelmet olyan jelenségekre, mint az alkoholizmus vagy a kiközösítés. Öröm volt nézni, hogy a játékosok mennyire komolyan vesznek ezeket a problémákat, gondolkodnak rajtuk, és nyíltan rámutatnak olyan dolgokra, amik mellett a felnőttek elsiklanak.

Bálint Zsófia

WSO 2019 – diákzsűri

Tölgyfa Gergely

Az idei évben úgy alakult, hogy három regionális találkozón is zsűrizhettem. Nagyszerű élmény volt ekkora merítést végignézni. Beszélni az előadásokról zsűritagként már nagyobb kihívás. Szinte azonnal és maximum tíz percen belül reagálni egy olyan produktumra, ami több héten vagy hónapra át készült, ha nem is méltatlan, de aránytalan. Ám a rendelkezésre álló források, köztük az idő ezt teszi lehetővé.

A zsűri véleménye kicsit olyan, mint a teljesítménytúrákon az úticsomag. Van benne minden, ami kell, hogy maradjon az úton lévőnek kellő energiája a folytatásra. Két ember tíz perc alatt összedob két szendvicset. Míg készül a pakk, addig az utazók összegzik, hogy milyen volt az eddigi út. Hol volt könnyebb, hol nehezebb. Hol tévedtek el, és milyen csodás dolgokat láttak. Aztán a beszámoló alapján még hozzátesz a zsűri valami plusz feltételt a szendvicshöz, és

kézfogás, vállon veregetés és mosoly kíséretében átnyújtja az utazóknak, akik reményeink szerint feltöltődnek a csomag által. Ha cserélnek a tûrázók, akkor érezhetik, hogy hasonlóak az ízek, de a tudat, hogy kézzel, személyesen nem csinálták, más ízt kölcsönöz.

Az időkeretet nehéz lenne nyújtani, így megmaradunk a szokásos mélységű szakmai beszélgetéseken. Hiszen két-három ember ennyi idő alatt csak véges számú gondolatot és szempontot mondhat el. Sőt, az idő szorítása miatt még ki is hagynak megerősítőnek, vagy épp kritikai hangvételűnek szánt véleménymorzskákat.

A diákzsûri rendszere épp ezt a hibát próbálja kiküszöbölni a zsûri létszámának feltornázásával. Habár ideje ugyanannyi van a diákzsûrinek, mint másoknak, máshol, ám létszámából fakadóan több szempont érvényesülhet a beszélgetéseken. Idén is sokszor kaptuk vissza a csoportvezetõktõl, hogy hasonlókat mondunk, mint (az épületen belül, emeletben) fentebb a felnõtt szakmai ítések, de nagyobb az esélye, hogy bekúszik egy új kérdés vagy észrevétel. Az idei WSO diákzsûrje a **Szegedi Nemzeti Színház Kooperáló színházpedagógiai alkotótér – Bázis csoportjának** tagjaiból állt. Érzésem szerint nagyon támogató, kíváncsi és nyitott légkört teremtettek a fiatalok a beszélgetésen.

A folytatásban a látott elõadásokról készült „egymondatos” (úticsoki) leírásokat ismertetem:

Kalamajka: Sárkánybál – Változatos formai világ, életteli mondókákkal és zenékkel párosítva, melyben a gyerekek aktívan és láthatóan élvezettel vesznek részt.

Fõnix: Csongor és Tünde – Csongor és Tünde klasszikus története tinédzser problémákkal fûszerezve. A fiatalok saját magukból építkezve hozták létre az elõadást. Elsõsorban a szerelem témájára fókuszálva.

Kalamajka: Lélekmadár – Látványban egységes és gazdag formavilág, filozofikus gondolatmenettel átszõve, hangszerekkel és énekkel fûszerezve.

Cseppet: Mese a lányról, aki nem beszélt – Népiességbe burkolt gazdag formavilág, szép jelmezekkel és népdalokkal – a humor és a mozgás egyaránt megjelenik.

Turbó Csiga: A nap leánya – Formailag összetett és gazdag, kellemes zenei aláfestéssel és fényjátékkal. A játzók teljes jelenléttel és látható élvezettel mutatkoznak a színpadon.

G.B.CS.: Örkenyeskedünk – Örkeny sajátos humor a teljességgel megmutatkozik az adott darabban. Jól megválasztott kellékstílus. Jelenlét és tudatosság abszolút megmutatkozása.

Palicsi: Rómeó és Júlia – Érdekes, gazdag formai megoldások. Csodálatos, általuk szerzett rap dalbetétekkel és táncokkal koreografálva. A shakespeare-i szöveg jól fuzionált a modern hatásokkal.

Alföld Diákszínpad: Haverkák – Filozófiával átszõtt gondolatmenet, a barátság fontosságáról. Jól szerkesztett, egybefüggõ darab.

Izgó-mozgó: Mersz vagy mersz?... – Társadalomkritika gyakorlása egy gondolatmenetre felfûzve. Egységes forma,

összetett mozgás, erõs jelenléttel és tudatossággal fûszerezve.

Csosziboszik: Félelmeink – Igazán komoly témaválasztás – a darab a gyerekekbõl építkezett. Formai játékban gazdag, egységes és letisztult.

Avastetõi Pegazusok: Tökéletlen szülõk, tökéletlen gyerekek – Minõségi humor, komoly jelentéstartalommal ellátva egy szépen szerkesztett elõadásban.

Szálla Stúdió: Univerzoom – Hangszerrel szépen átszõtt, komoly gondolatokat megszólaltató darab *A kis herceg* története mentén haladva.

Álmosdi Ekhós Rajkók: A cigányok tündére – Gyönyörû jelmezek és kellékek gazdagítják a remek hangzással, zenével együtt az elbûvölõ darabot a cigányság eredettörténetérõl.

Pemetfü: Ének a kõszívû királyról – Egységes mozgás, aminek szépen szóló kórus ad zenei aláfestést. Feszés tempóval és belsõ feszültséggel átszõve a játék.

Harkácsi Pimpó Bábesoport: Vörös Rébék – Izgalmas megoldás és kivitelezés, gyönyörû tájszólással és hangeffektekkel.

Petõfis Pupák: A walesi bárdok – Formai játékokban és eszközökben gazdag, fényeffektekkel, mozgással megmunkálva. Erõs jelenetek.

Kõbõ csoport: Buli vagy nem buli – Érdekes, újszerû és formabontó elõadás, interaktív elemekkel átszõve – fantasztikusan megszerkesztve.

Huncutkák: A boszorkány lány – Fegyelmezett játék, harmonikus színösszeállítás, szép látványvilággal.

Szabó Magda: Meséld el, fiam! – Minõségi humor egy népmesére írva, mely komoly jelentéstartamot hordoz a felszín alatt.

Magocska: A tojás – Egységes megjelenés, harmonikus színösszeállítás, népiességbe burkolva. Energikus gyerekek.

Bendegúzok: A bajusz – Élvezettel és játékkedvvel megjelenõ gyerekek, népies elõadást létrehozva, szép látványvilággal.

Pogácsa az Arénában: Imbolygó iskolabolygó – Erõs színpadi jelenléttel bíró gyerekek, akiken látszik, hogy élvezettel nyúlnak a darabhoz. Remek dalokkal és mozgással átszõve.

Kisoroszlánok: János vitéz – Formailag jól megszerkesztett, különleges, mert minden játzó a saját belsõ hangján szólalt meg és ettõl igaznak érzõdött.

Persze: ...függõben... – Komoly téma, amely rengeteg kérdést vet fel, a gyerekekbõl építkezve és általuk felépítve. Erõs hangeffektekkel és fényjátékokkal.

A diákzsûri tagjai: Csíkos Szonja, Sebesvári Eszter, Aradi Fanni, Kukovecz Ákos, Kunos Diána, Frajstak Raul, Szentjõbi Tamás. **Moderátor:** Tölgyfa Gergely

Bendegúzok: A bajusz

Országgh Kristóf Általános Iskola, Sirok

Arany János művét Belinszki József és Gál Zoltán dolgozta át

Csoportvezető-rendező: Gál Zoltán

KÖBÖ Csoport: Bully vagy nem buli

Eck Imre Alapfokú Művészeti Iskola, Pécs

Segítő: Ujvári Gábor. Videó: Paplauer Tamás

Csoportvezető-rendező: Komlóczi Zoltán

Kaposi Máté Gergely felvételei (Szeged, 2019. június 8.)

